

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΓ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19—ΤΗΛ. 27.689

28 ΜΑΡΤΙΟΥ 1956

ΑΡΙΘ. 7

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ

(† 21 ΜΑΡΤΙΟΥ 1956)

Ο ΑΘΗΝΩΝ ΣΠΥΡΙΔΩΝ (†)

Τὴν 5.5' πρωϊνὴν ὥραν τῆς παρελθούσης Τετάρτης, 21ης φθίνοντος μηνός, ὑποκύνσας εἰς καρδιακὴν ἀνεπάρκειαν, ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ἐν τῷ Νοσοκομείῳ «Εὐαγγελισμός», ἐνθα ἀπὸ τριημέρου ἐνοσηλεύετο, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρὸς Σπυρίδων, ὁ ἀπὸ Ἰωαννίνων.

Ὁ θάνατος τοῦ μακαριστοῦ Πρωθιεράρχου ἐπληξε καιρῶς οὐ μόνον τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἣς, μετὰ πολυετῆ λαμπρὰν καὶ ἔξοχον ἐν Ἡπείρῳ Ἀρχιερατικὴν δρᾶσιν, προΐστατο ἀπὸ ἐπταετίας, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἔθνος, οὗτινος ὑπῆρξεν ἡρωϊκὸς καὶ ἀκατάβλητος πρωταγωνιστὴς ἐν ἡμέραις σκληροτάτων δοκιμασιῶν. Δι' ὃ καὶ αἱ ἐπὶ τῷ θλίβετῶ τούτῳ γεγονότι πάγκοινοι ἐκδηλώσεις, περὶ ὧν ὁ λόγος περαιτέρω ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ, ὑπῆρξαν πολλαπλαῖ καὶ ἐξόχως συγκινητικαί, ἐκφραστικαὶ δὲ τοῦ τε πένθους, ἐπὶ τῇ στερηθεῖ τοιούτου καὶ τηλικούτου πνευματικοῦ Ἠγέτου, καὶ τῆς πρὸς τὴν ἱερὰν αὐτοῦ μνήμην ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης καὶ τιμῆς.

Καὶ πάνυ δικαίως. Διότι ὁ μεταστὰς Πρωθιεράρχης ἠγάλωσεν ἑαυτὸν—ἐν πάσῃ τῇ σημασίᾳ τῆς λέξεως ταύτης—εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους, καθ' ὅλην τὴν μακροτάτην αὐτοῦ καὶ πολυσχιδεστάτην ποιμαντορικὴν σταδιοδρομίαν ἔχων πάντοτε κατὰ νοῦν τὸ τοῦ Κυρίου, ὅτι «ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων». Δι' ὃ καὶ ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ πολυκυμάντῳ καὶ πολυκάρπῳ βιοτῇ κατεφρόνησε τῶν μόχθων καὶ τῶν ὀδυνῶν, δι' ὧν ἔδει νὰ διέλθῃ, «κατὰ σκοπὸν διώκων», ἐν τῇ ἐνασκήσει τοῦ ὑψηλοῦ ὑπουργήματος, δι' οὗ ἐτίμησεν αὐτὸν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ. Οὕτω δὲ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀπεδεικνύετο διὰ τῶν ἔργων πιστὸς μιμητὴς τῆς ἀποστολικῆς ἐκείνης διαβεβαιώσεως, «... ἀλλ' οὐδενὸς λόγον ποιῶμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχὴν μου τιμίαν ἑμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς καὶ τὴν διακονίαν, ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ».

Ἡ Καβάλα, ἡ Κόνιτσα, τὰ Ἰωάννινα, αἱ Ἀθῆναι, ἡ ἀγωνιζομένη τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα Κύπρος, τὸ Πανελλήνιον ὀλόκληρον ἔλαβεν ἀγαθὴν καὶ εὐεργετικὴν πείραν τῆς εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἀπαραμίλλου ἀφοσιώσεως τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου, ἀπὸ τῆς νεαρῶτάτης ἡλικίας μέχρι τοῦ βαθυτάτου γήρατος ἀδι-

στάκτως πάντοτε καὶ ἀόκνως προμαχίσαντος ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ἐπάλλεων τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους ἰδεωδῶν. Καὶ ὑπῆρξεν ὄντως ἀξιοθαύμαστος—ἀποτελοῦσα ἀξιόμιμητον φαιενὸν ὑπόδειγμα—ἡ ἐμμονὴ καὶ ἡ σταθερότης, μεθ' ἣς, καὶ παρὰ τὸ συναίσθημα τῆς ὀσημέραι προΐουσης ἐκλείψεως τῶν σωματικῶν του δυνάμεων, ἐξηκολούθει μέχρι ἐσχάτων νὰ καταφρονῇ τοῦ ἀσθενικοῦ του σαρκίου. Ἐπὶ τῆς ἀκαταβλήτου δὲ πάντοτε καὶ ἀνθηρᾶς πνευματικῆς του ἰσχύος στηριζόμενος, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔπαυσε, καὶ ἐν μέσῳ δριμυτάτων ἔτι πόνων πολλάκις, νὰ ἐργάζεται εἰς βαθυὸν ἐπίφθορον διὰ τοὺς κατὰ πολὺ νεωτέρους του.

Ἡ Ἀγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἠτοιμάζετο νὰ ἐορτάσῃ κατὰ τὸν προσεχῆ Ἰουνίον τὴν πεντηκονταετηρίδα τῆς Ἀρχιερατείας τοῦ Προέδρου Αὐτῆς καὶ νὰ τιμῆσῃ αὐτὸν ἐν ζῳῇ, δι' ὅσα, ὑπερβαλόντως μοχθήσας, προσέφευρεν. Ἀλλ' ὁ οὐράνιος τῆς Ἐκκλησίας Δομῆτωρ καὶ αἰώνιος Αὐτῆς Κυβερνήτης, ἄλλως εὐδοκήσας ἵνα οἰκονομήσῃ τὰ κατὰ τὸν μακαριστὸν ἤδη καὶ ἀλήστου μνήμης Πρωθιεράρχην, ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὴν αἰωνιότητα, ἵνα ἀναπαύσῃ αὐτὸν ἀπὸ τῶν κόπων αὐτοῦ.

Καὶ νῦν, εὐλαβῶς κλίνοντες ἐν ἄκρα ταπεινώσει τὸ γόνυ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, πιστεύομεν, ὅτι Ἐκεῖνος θ' ἀνταμείψῃ τὸν ἀφ' ἡμῶν μεταστάντα Πατέρα, δι' ὧν Αὐτὸς μόνος γνωρίζει καὶ δύναται νὰ παρέχῃ ἀληθῶν καὶ αἰωνίως ἀναφαιρέτων ἀμοιβῶν τοῖς τὸν «ἀγῶνα τὸν καλὸν» ἀγωνισαμένοις καὶ «τὸν δρόμον» ἀξίως τελείασιν, ἐν οἷς συγκαταλέγεται καὶ ὁ αἰόδιμος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Σπυρίδων.

Αἰωνία καὶ ἀγήρω ἡ μνήμη αὐτοῦ.

Ὁ αἰόδιμος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυρὸς Σπυρίδων, κατὰ κόσμον Σπυρίδων Δ. Βλάχος, ἐγενήθη ἐν Χηλῇ τοῦ Πόντου τῷ 1873 ἐκ γονέων καταγομένων ἐξ Ἡπείρου. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, μετὰ δὲ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ὑπῆρέτησεν ἐπὶ τι διάστημα ὡς διδάσκαλος ἐν Γαλατῆ τῆς ΚΠόλεως καὶ εἶτα, χειροτονηθεὶς Πρεσβύτερος καὶ προχειρισθεὶς εἰς Ἀρχιμανδρίτην, ἐτοποθετήθη ὡς Ἱεροκήρυξ καὶ Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος ἐν Καβάλα, ἐνθα διεκρίθη διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν.

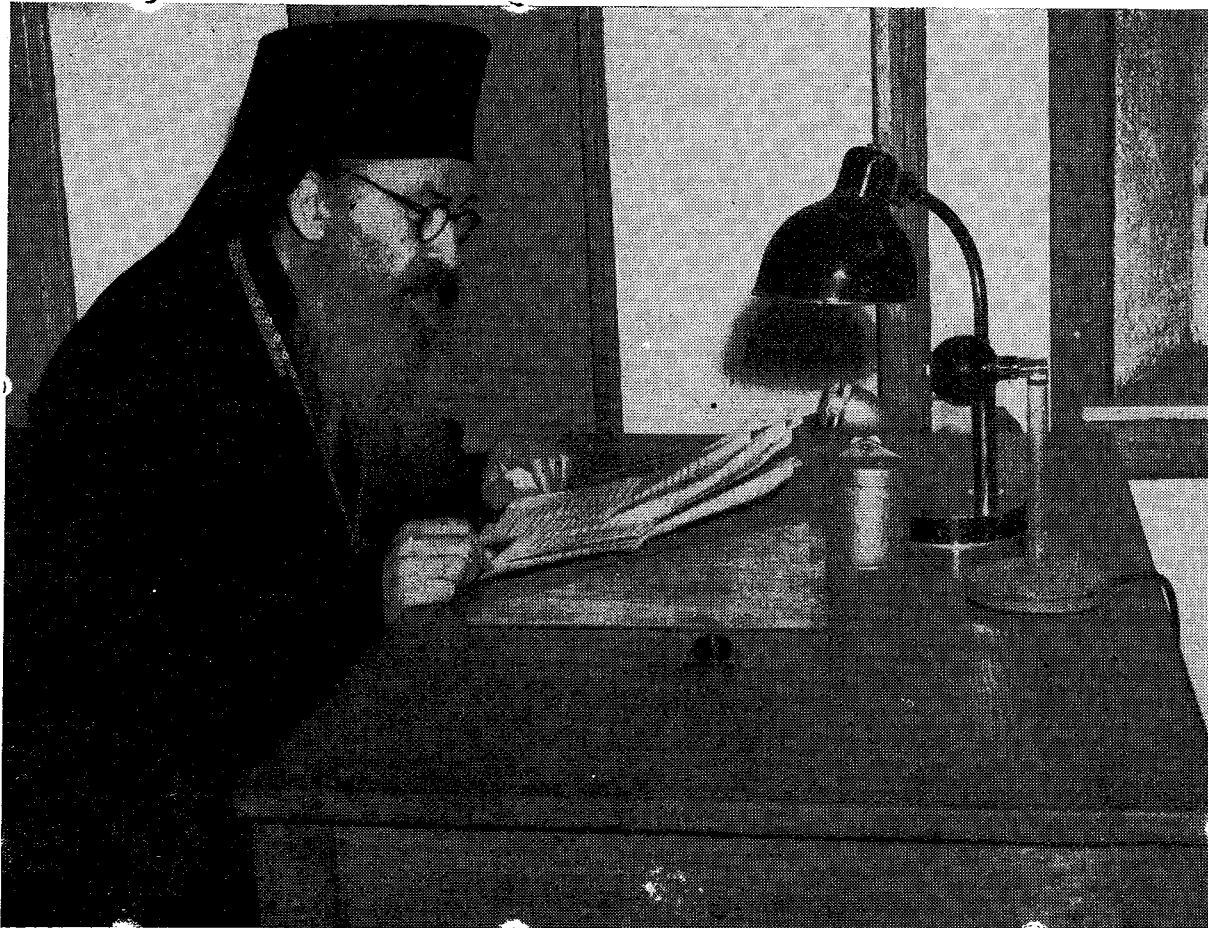
Τῷ 1906 ἐξελέγη καὶ ἐχειροτονήθη Μητροπολί-

της Βελλᾶς και Κονίτσης, ἐποίμανε δὲ τὴν Ἐπαρχίαν ταύτην κατὰ τοὺς δυσχερεῖς χρόνους τοῦ μακεδονικοῦ Ἀγῶνος και τῶν ἀπελευθερωτικῶν πολέμων τοῦ 1912 και 13, ὅτε και ἐφυλακίσθη και κατεδικάσθη εἰς θάνατον, σωθεὶς διὰ προσωπικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Βασιλέως Στρατηλάτου Κωνσταντίνου, ὀλίγον πρὸ τῆς καταλήψεως τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων. Καὶ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ διεκρίθη, ἀναπτύξας ἀκάματον ἐκκλησιαστικὴν και ἔθνικὴν δραστηριότητα, ἰδιαιτέρως μεριμνήσας ὑπὲρ τῆς ἔθνικῆς Παιδείας ἐν τῇ ἐλευθέρῃ και ἀλυτρώτῳ Ἡπείρῳ και γενόμενος ἐκ τῶν ἡγετῶν τοῦ βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος.

Τῷ 1916 μετετέθη εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων, ἣν ἐποίμανεν ἐπὶ μίαν τριακονταετίαν, διαδραματίσας πρωτεύοντα και σπουδαῖον ρόλον κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα, ὡς ἐκκλησιαστικὸς και ἔθνικὸς ἀνὴρ, και μάλιστα κατὰ τὸν ἐνδοξον πόλεμον τοῦ 1940-41. Ἀναλαβὼν δὲ προσωπικὰς εὐθύνας πρὸς σωτηρίαν τῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων στρατιωτῶν και τοῦ γοήτρου τῆς Πατρίδος, μετὰ τὴν γερμανικὴν εἰσβολὴν και τὴν κατάπαυσιν τοῦ πυρός, ἐπροστάτευσεν ἀκολούθως και διέθρεψεν ἐν πολλοῖς τὸν λαὸν τῆς Ἡπείρου κατὰ τὸ διάστημα τῆς ξενικῆς κατοχῆς.

Τῷ 1949, ἐκλεγείσ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκλήθη νὰ ἀναλάβῃ τοὺς οἴκους τοῦ σκάφους τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἀνὴρ ἀδιαμφισβητήτου κύρους, πείρας και δυνάμειος προσωπικῆς. Ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ ἐπάλλξει ὁ γεραρρὸς Προκαθήμενος τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀνέπτυξεν ἐπὶ μίαν ἐπταετίαν ἀσυνήθη δραστηριότητα, πάντοτε παρῶν και δι' ἑαυτοῦ ἐμφανίζων παρούσαν τὴν Ἐκκλησίαν εἰς πάσας τὰς ἐκδηλώσεις και ἐνεργείας τοῦ Ἔθνους, οἷον εἰς τὸν ἐπαναπατρισμὸν τῶν συμμοριοπλήκτων, εἰς τὴν ἀξίωσιν πρὸς ἀπόδοσιν τῶν ἀρπαγέντων ἑλληνοπαίδων, εἰς τὸν εἰρηνικὸν ἐντεῦθεν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Κύπρου, εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν καταστραφέντων ναῶν, εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν σεισμοπλήκτων Νήσων κ.λ.π.

Ὁ αἰδιμος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος Σπυρίδων, ὑπῆρξε μίᾳ ἐκ τῶν πλέον διακεκριμένων και ἐξεχουσῶν προσωπικοτήτων τῆς Ὀρθόδοξου Ἱεραρχίας, ὡς ἐκ τῶν ὑπηρεσιῶν και τοῦ μεγίστου κύρους αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἀπέβλεψαν πάντοτε μετ' ἐμπιστοσύνης και σεβασμοῦ οἱ τε ἐκκλησιαστικοὶ και οἱ πολιτικοί.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὸν Ἐθν. Ραδιοφωνικὸν Σταθμὸν Ἀθηνῶν, ὁμιλῶν ὑπὲρ τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοδιαθέσεως τῆς Κύπρου.

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΕΠΙ ΤΩ ΘΑΝΑΤΩ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Ἄμα τῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνῆλθεν ἐκτάκτως τὴν 9ην πρωϊνὴν ὥραν τῆς παρελθούσης Τετάρτης, 21ης φθίνοντος μηνός, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πρώτου τῆ τάξει Συνοδικοῦ Συνέδρου Σεβ. Μητροπολίτου Βερροίας καὶ Ναούσης κ. Ἀλεξάνδρου, ὅστις ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει εἶπε :

Ἄγιοι Ἀδελφοί. Μετὰ βαθυτάτης λύπης ἀγγέλλομεν ὑμῖν τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Σπυριδωνοῦ Βλάχου, τοῦ ἀπὸ Ἰωαννίνων, ἐπισυμβάσαντος ἡμερον τῆ πρωΐα ὥρα 5. 5', ἐν τῷ Νοσοκομείῳ «Ἐυαγγελισμός», ἐνθα ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς εὐρίσκατο πρὸς νοσηλείαν. Ὁ θάνατος τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου καὶ μεγάλου ἐθνικοῦ ἀνδρὸς ἐλύπησε τὴν τε Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, στερηθεῖσαν τοῦ Προκαθημένου Αὐτῆς, καὶ τοῦ Ἔθνους, στερηθέντος ἀξιοτάτου ἐθνικοῦ ἀνδρὸς. Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἐθνικὴ τοιαύτη θὰ κατατάξωσιν ἀναμφίβολως τὴν ἐκλιπούσαν φυσιογνωμίαν μετὰ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν.

Ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1949 ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, διὰ μεγάλης πλειοψηφίας, ἀνέθηκεν εἰς αὐτὸν τὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς Προκαθημένου Αὐτῆς, καὶ τὴν ἀνατεθείσαν αὐτῷ ὑψηλὴν ταύτην ἐκκλησιαστικὴν διακονίαν ἐπέτελεσε, παρ' ὅλον τὸ γῆρας αὐτοῦ, μετὰ ὑποδειγματικῆς φιλοπονίας καὶ δραστηριότητος. Παρὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτοῦ δρᾶσιν ἐπεδείξατο καὶ ἀπαράμιλλον ἐθνικὴν τοιαύτην. Ἡ διαμαρτυρία αὐτοῦ ἐναντίον τοῦ παιδομαζώματος, οἱ ἀγῶνές του ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς Κυπριακῆς ὑποθέσεως, τὸ θέμα τοῦ ἐπαναπατρισμοῦ, ἡ ἀνοικοδόμησις χιλίων ἐκκλησιῶν, καταστραφειῶν κατὰ τὴν κατοχὴν καὶ τὸν ἀνταρτοπόλεμον, παραμένονουσιν εὐσημία τιμῆς, συνοδεύοντα τὴν μνήμην αὐτοῦ.

Ἄλλὰ καὶ ἡ δρᾶσις αὐτοῦ, ὡς Μητροπολίτου Ἰωαννίνων, θὰ μένῃ ἐς αἶναι δεῖγμα τῆς ἐξαιρετικῆς δυναμικότητος τοῦ ἀνδρὸς, τοῦ ὁποῖου τὸ ὄνομα συνεδυσάθη ἀναποσπᾶστος μετὰ τῆς Ἡπείρου.

Εὐχόμεθα, ἵνα ὁ Θεὸς τὴν μὲν ψυχὴν αὐτοῦ κατατάξῃ ἐν σκηναῖς δικαίων, ἀναδείξῃ δὲ ἀντάξιον διάδοχον αὐτοῦ Προκαθημένον τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Τοῦ αἰοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Σπυριδωνοῦ Αἰωνία ἡ μνήμη.

Εἶτα, ὁ ἐκ τῶν Συνοδικῶν Συνέδρων Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Χρυσόστομος εἶπε :

Ἄγιοι ἀδελφοί. Νομίζω, ὅτι ἐκφράζω τὴν λύπην πάντων τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου λέγων, ὅτι ὁ ἀδόκητος θάνατος τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κυροῦ Σπυριδωνοῦ, Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐστέρησε τὴν Ἐκκλησίαν, ἀνδρὸς ἐγνωσμένης ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς ἀξίας καὶ ἐλύπη-

σε βαθύτατα τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Βεβαίως δὲν ἀπόκειται εἰς ἡμᾶς, οὔτε εἶναι τῆς στιγμῆς ταύτης, ἡ ὀφειλομένη ἐξαρσις τῶν ἀτρώτων αὐτοῦ μόχθων, τοὺς ὁποίους κατέβαλεν ἐργαζόμενος καὶ πρὸ τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ δρᾶσεως καὶ κατὰ τὴν πενηκονταετῆ ἀρχιερατείαν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς δόξης τοῦ Ἔθνους.

Ὅσα ὁ προλαλήσας Σεβασμιώτατος Ἅγιος Προεδρεῶν, διὰ χαρακτηριστικῶν φράσεων, ἐξέθεσεν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, ἀναφορικῶς μὲ τὴν δρᾶσιν τοῦ μεταστάντος Πρωθιεράρχου, ἀπασα ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀποδέχεται καὶ ἐπιδοκιμᾶζει.

Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐδημοῦργησε κενόν, τὸ ὁποῖον εὐχόμεθα νὰ ἀναπληρωθῇ διὰ τῆς ἀναδείξεως ἀξίου διαδόχου αὐτοῦ. Ἄς εὐχηθῶμεν δέ, ἵνα ὁ Θεὸς ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων, καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ ᾄς εἶναι αἰωνία.

Μεθ' οὗ, ὁ παρὰ τῆ Ἱερᾶ Συνόδου Βασιλικὸς Ἐπίτροπος, καθηγητῆς κ. Ἰωάννης Καρμίρης, εἶπε :

Καὶ ἡ Πολιτεία, Σεβασμιώτατοι Σύεδροι, συμμερίζεται βαθύτατα τὴν θλίψιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ μετέχει εἰς τὸ βαρὸν πένθος αὐτῆς, ἐπὶ τῇ ἐκδημίᾳ πρὸς Κύριον τοῦ γεραροῦ Προκαθημένου Της. Ἐν ᾧ, ὡς γνωστόν, ἡ Ἐκκλησία, συνεργαζομένη μετὰ τῆς Πολιτείας, ἠτοίμαζε τὸν πανηγυρικὸν ἑορτασμὸν τῆς πενηκονταετηρίδος τῆς ἀρχιερατείας, αἴφνης εὐρέθησαν ἐνώπιόν νεκρωσίμου τελετῆς.

Ὁ μεταστάς ὑπῆρξε μίᾳ ἐξαιρετος ἐκκλησιαστικῆ καὶ ἐθνικῆ προσωπικότης, ἡ ὁποία ἔδρασε ποικιλοτρόπως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς ἐθνικοῖς ζητήμασι, χρηματίσας καὶ Ὑπουργὸς Παιδείας. Ὡς καὶ ὁ Σεβ. Προεδρεῶν ὑπεγράμμισεν, ὁ εἰς Κύριον μεταστάς Πρωθιεράρχης ὑπῆρξεν ὑπόδειγμα φιλοπονίας καὶ δραστηριότητος, ἀφῆσας τὰς ἰκανότητας ταύτας ὡς ὑπόδειγμα πρὸς μίμησιν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους αὐτοῦ.

Ἄς εὐχηθῶμεν, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ μετὰ τῶν Ἁγίων καὶ ἀναδείξῃ τὸν ἀξίον τῶν περιστάσεων Προκαθημένον τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἀκολούθως, ἅπαντες οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ Σύεδροι εἶπον ἐν χορῷ τρεῖς τό, «Αἰωνία ἡ μνήμη», καὶ ἐν συνεχείᾳ, κατελθόντες εἰς τὸ Συνοδικὸν παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, ἐτέλεσαν Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ μεταστάντος Ἀρχιεπισκόπου.

Περὶ ὥραν 10.15' π. μ. προσῆλθεν ὁ Μ. Αὐλάρχης τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ ὑπέβαλε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τὰ συλλυπητήρια τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας. Ἀκολούθως δὲ προσῆλθεν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ἐθν. Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων κ. Π. Λεβαντῆς, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου κ. Κ. Γεωργούλη καὶ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ Ὁρησκευμάτων, καθηγητοῦ κ. Κ. Μπόνη, τῇ συνεργασίᾳ τῶν ὁποίων καθωρίσθησαν ὑπὸ

τῆς Ἱ. Συνόδου τὰ τῆς κηδείας τοῦ σεπτοῦ νεκροῦ, ὀρισθείσης διὰ τὴν 10.30' π. μ. ὥραν τοῦ Σαββάτου, 24ης φθίνοντος μηνός.

Μετὰ τοῦτο, ἡ Ἱερά Σύνοδος, ὄρισάσα κατὰ τὸν Νόμον Τοποτηρητὴν τοῦ χηρεύσαντος Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Βερροίας καὶ Ναούσης κ. Ἀλέξανδρον, ἐκάλεσε τηλεγραφικῶς ἅπαντας τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως προσέλθωσιν εἰς τὴν κηδείαν, καὶ τῇ ἐπομένῃ ἐδημοσίευσεν εἰς τὸν Τύπον τὸ ἀκόλουθον ἀνακοινωθέν.

Πρὸς τὸ Χριστεπώνυμον Πλήρωμα
τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐν ὁδῶν πολλῇ, ἀγγέλλει τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Σπυρίδωνος, γενομένην τῇ πρωΐᾳ τῆς χθές, 21ης τρέχοντος.

Ὁ θάνατος τοῦ μεταστάντος αἰοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου, ἐκδαπανήσαντος τὸν βίον αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους, ἀφήκε μέγα κενόν.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἐθνικὴ δρᾶσις αὐτοῦ, ὡς Μητροπολίτου Ἰωαννίνων καὶ ὡς Ἀρχιεπισκόπου

Ἀθηνῶν, δεόντως θὰ ἐκτιμηθῶσιν ὑπὸ τῆς ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους.

Ὁ νεκρὸς μετεφέρθη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν καὶ ἐξετέθη εἰς λαϊκὸν προσκύνημα.

Ἡ κηδεία θὰ τελεσθῇ τὸ προσεχὲς Σάββατον 10.30' π. μεσημβρίας, θὰ ἀποδοθῶσι δὲ τιμαὶ Πρωθυπουργοῦ ἐν ἐνεργείᾳ.

Θὰ παραστῶσιν εἰς τὴν κηδείαν ὁ Βασιλεὺς, ἡ Κυβέρνησις καὶ τὸ Διπλωματικὸν Σῶμα.

Ἡ ἹΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Πρὸς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ τὰς λοιπὰς Ὀρθόδοξους Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας ἀπεστάλη τὸ ἐξῆς τηλεγράφημα:

Μετὰ λύπης ἀγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι Προκαθήμενος Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας Ἑλλάδος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κυρὸς Σπυρίδων μετέστη πρὸς Κύριον, πρωτὰν 21ης Μαρτίου. Ἐκκλησία Ἑλλάδος, στερηθεῖσα διαπρεποῦς Πρωθιεράρχου, δέεται Κυρίου ὑπὲρ ἀναπαύσεως ψυχῆς αὐτοῦ. Κηδεία τελεσθήσεται 24ην τρέχοντος.

Τοποτηρητῆς
Μητροπολίτης Βερροίας καὶ Ναούσης
Ἀλέξανδρος.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ὑπογράφων τὴν Σύμβασιν μετὰ τοῦ Κράτους περὶ τῆς ἐκκλησ. παρουσίας.

ΤΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΤΗΣ ΣΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΡΩΘΙΕΡΑΡΧΟΥ

Μετά τὴν ἐν τῷ «Εὐαγγελισμῷ» ταρτίχουσι τοῦ σεπτοῦ νεκροῦ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἐναπετέθη οὗτος ἐν τῷ φερέτρῳ, ἐνδεδυμένος ἅπασαν τὴν Ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ στολήν, καὶ περὶ τὴν μεσημβρίαν, τελεσθέντος Τρισαγίου ὑπὸ τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ρωγῶν κ. Διονυσίου, ἀνεκομίσθη εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναόν. Ἐκεῖ δ' ἀπετέθη ἐπὶ τῆς ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ἐστημένης ἐξέδρας, εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς ὁποίας ἐτοποθετήθησαν τιμητικῶς δύο Ἀρχιμανδρίται καὶ δύο ἐκπρόσωποι τοῦ ἐγγάμου ἐφημεριακοῦ Κλήρου.

Τὴν σεπτὴν σορὸν συνώδευσαν, ἐκ τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ» μέχρι τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ, οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ἀρτης κ. Σεραφεῖμ, Ἰερισσοῦ, Ἀγ. Ὀρους καὶ Ἀρδαμερίου κ. Κυπριανὸς καὶ Ἐλασσώνος κ. Ἰάκωβος καὶ ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ρωγῶν κ. Διονύσιος μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς Αὐλῆς, οἱ συγγενεῖς τοῦ μεταστάντος, ὁ Ἀναπληρωτῆς τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Θεολογ. Οἰκτροφείου τῆς Ἀποστολ. Διακονίας, ὁ νομικὸς σύμβουλος τῆς Ἐκκλησίας κ. Παν. Ἰ. Παναγιωτάκος καὶ πολλοὶ Ἐφημέριοι τῶν ἰ. ναῶν τῆς Πρωτευούσης, σπεύσαντες εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, ἅμα τῇ ἀναγγελίᾳ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ, ἔνθα εἶχε συρρεύσει, ἐν τῷ μεταξύ, πλῆθος Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, ὑπεδέχθησαν τὸν σεπτὸν νεκρὸν ὁ Τοποτηρητῆς τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου Σεβ. Μητροπολίτης Βερροίας καὶ Ναούσης κ. Ἀλέξανδρος μετὰ τῶν λοιπῶν Σεβ. Συνοδικῶν Συνέδρων, εὐθὺς δ' ἀμέσως ἐψάλη ὑπ' αὐτῶν Τρισάγιον, παρισταμένου τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ Ὁρησκευμάτων, καθηγητοῦ κ. Κωνστ. Μπόνη καὶ ἄλλων ἐπισήμων, καθὼς καὶ τῶν συγγενῶν τοῦ μεταστάντος Πρωθιεράρχου. Μεθ' ὃ ἤρξατο τὸ προσκύνημα τῆς σεπτῆς σοροῦ, εἰς ὃ προσήλθον ἐκ τῶν πρώτων ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Κ. Καραμανλῆς καὶ ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων κ. Π. Λεβαντῆς.

Τὸ προσκύνημα τῆς σοροῦ τοῦ αἰδιῶτου Ἀρχιεπισκόπου ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς πρώτης τοῦ Σαββάτου, προσήλθον δὲ χιλιάδες λαοῦ ἐκ πασῶν τῶν κοινωνικῶν τάξεων καὶ πάσης ἡλικίας καὶ ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει ἠσπάσθησαν τὴν δεξιάν τοῦ σεπτοῦ νεκροῦ, ἐν ᾧ τιμητικὴ τετραμελὴς φρουρὰ ἐξ Ἀρχιμανδριτῶν καὶ ἐγγάμων Ἐφημερίων παρέμενε ἀκίνητος περὶ τὸν σεπτὸν νεκρὸν καὶ Διάκονοι ἀνεγίνωσκον παρ' αὐτόν, κατὰ τὰ ἐκκλησιαστικῶς καθωρισμένα, τὸ Ψαλτήριον καὶ τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον.

Κατὰ τὸ τριήμερον τοῦτο τοῦ λαϊκοῦ προσκυνήματος τῆς σεπτῆς σοροῦ, ἐτελεῖτο ἐκάστην πρωτὴν ἢ θ. Λειτουργία, ἣν ἐπικολούθει Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου Πρωθιεράρχου. Οὕτω τῇ Πέμπτῃ (22) πρωτὴ ἐτελέσθη ἢ θ. Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων, ἱερουργοῦντος τοῦ

Θεοφ. Ἐπισκόπου Εὐρίπου κ. Ἀλεξίου, τῇ Παρασκευῇ (23) ἐτελέσθη, ὡσαύτως, ἢ θ. Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Γρεβενῶν κ. Φιλίππου καὶ τῷ Σαββάτῳ (24) ἐτελέσθη ἢ θ. Λειτουργία τοῦ Ἰ. Χρυσοστόμου, ἱερουργοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἰερισσοῦ, Ἀγ. Ὀρους καὶ Ἀρδαμερίου κ. Κυπριανοῦ. Τὸ ἑσπέρας δὲ τῆς Παρασκευῆς, τῆς σεπτῆς σοροῦ ἀποκειμένης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ἀνεγνώσθη ἢ Α' Στάσις τῶν «Χαιρετισμῶν» τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου ὑπὸ τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου Σεβ. Μητροπολίτου Βερροίας καὶ Ναούσης κ. Ἀλεξάνδρου.

Ἐν τῷ μεταξύ, πάντες οἱ ἐν Ἀθήναις παρεπιδημοῦντες, ὡς καὶ πάντες οἱ χάριν τῆς κηδείας ἀφικνούμενοι Σεβ. Ἱεράρχαι, προσήρχοντο εἰς τὸν Ναόν καὶ ἀσπάζόμενοι τὸν νεκρὸν τοῦ Πρωθιεράρχου ἐτέλουν Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

Ὡσαύτως, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀργυροκάστρου κ. Παντελεήμων, προσελθὼν μετ' ἀντιπροσωπείας τῶν ἀλυτρώτων Ἑλλήνων τῆς Βορείου Ἠπείρου, προσεφώνησε τὸν σεπτὸν νεκρὸν καὶ κατέθεσε στέφανον ἐπὶ τῆς σοροῦ. Τὸ αὐτὸ ἐπραξάν ὁ τε Σεβ. Μητροπολίτης Πάφου κ. Φώτιος, προσελθὼν μετ' ἀντιπροσωπείας τῶν ἐν Ἀθήναις Κυπρίων, καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κρήτης κ. Εὐγένιος, μετ' ἀντιπροσωπείας τῶν Κρητῶν.

Τῇ δὲ μετὰ μεσημβρίαν τῆς Παρασκευῆς, οἱ τρόφιμοι τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκτροφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, φοιτηταὶ τῆς Θεολογίας, μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἰδρύματος Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. κ. Ἰωάννου Σπ. Ράμφου καὶ τοῦ Ὑποδιευθυντοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Τιμοθέου Παπουτσάκη, προσήλθον καὶ ἠσπάσθησαν τὴν δεξιάν τοῦ νεκροῦ, τοῦ τόσον ἀγαπήσαντος καὶ προστατεύσαντος τὸ Οἰκτροφεῖον ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου. Μετὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Οἰκτροφείου τελεσθῆν Τρισάγιον, προσεφώνησεν ἐν μέσῳ γενικῆς συγκινήσεως τὸν σεπτὸν νεκρὸν ὁ ἐξ Οὐγκάντας τῆς Κεντρῶς Ἀφρικῆς φοιτητῆς τῆς Θεολογίας κ. Θεόδ. Ναγκιάμπας.

Στεφάνους ἐπὶ τῆς σεπτῆς σοροῦ κατέθεσαν πλεῖστοι ἐπίσημοι, καθὼς καὶ πολυπληθεῖς Ὁργανώσεις καὶ Ἰδρύματα, εὐγνωμονοῦντα διὰ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν φιλόστοργον μέριμναν καὶ εὐεργετικὴν δρᾶσιν τοῦ κοιμηθέντος Ποιμενάρχου.

Εἰς τὸ ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπεῖῳ ἀνοιγὲν βιβλίον συλλυπητηρίων προσήλθον καὶ ἐνεγράφησαν οἱ παρεπιδημοῦντες ἐν Ἀθήναις Σεβ. Ἱεράρχαι, οἱ Ὑπουργοὶ καὶ οἱ Βουλευταί, τὰ μέλη τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος, οἱ ἐν Ἀθήναις ἐκπρόσωποι τῶν ξένων Ὁρησκευμάτων καὶ Δογματῶν, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἐν Ἀθήναις διαφόρων Σωματείων καὶ τῶν ὀργανωμένων κοινωνικῶν τάξεων καὶ μέγα πλῆθος ἄλλων Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν.

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΗΔΕΙΑΝ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Ἡ ἐπὶ τῇ κηδεύσει τοῦ σεπτοῦ νεκροῦ τοῦ αοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐψάλη ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τὴν 10.30' πρωινήν ὥραν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου (24 φθίνοντος μηνός), ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Παύλου καὶ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου, χοροστατοῦντος τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου Σεβ. Μητροπολίτου Βεροίας καὶ Ναούσης κ. Ἀλεξάνδρου, περιστοιχουμένου ὑπὸ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Συνέδρων καὶ τῶν ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν αὐτῶν ἐπὶ τούτῳ καταφθασάντων λοιπῶν Σεβ. Ἀρχιερέων, ἀπάντων ἐν πλήρει ἀρχιερατικῇ στολῇ.

Παρήσαν δ' ἐν τῷ ναῷ ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως, Βουλευταί, τὸ Διπλωματικὸν Σώμα, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ξένων Θρησκευμάτων καὶ Δογματῶν καὶ πᾶσαι αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ ἀρχαί, τῶν μὴ δυναθέντων νὰ παραστῶσιν ἐν τῷ ναῷ, ἕνεκα τῆς στενότητος τοῦ χώρου, λοιπῶν ἐπισήμων πληρωσάντων τὴν πρὸ τοῦ ναοῦ πλατεῖαν, πενθίμως διακεκοσμημένην.

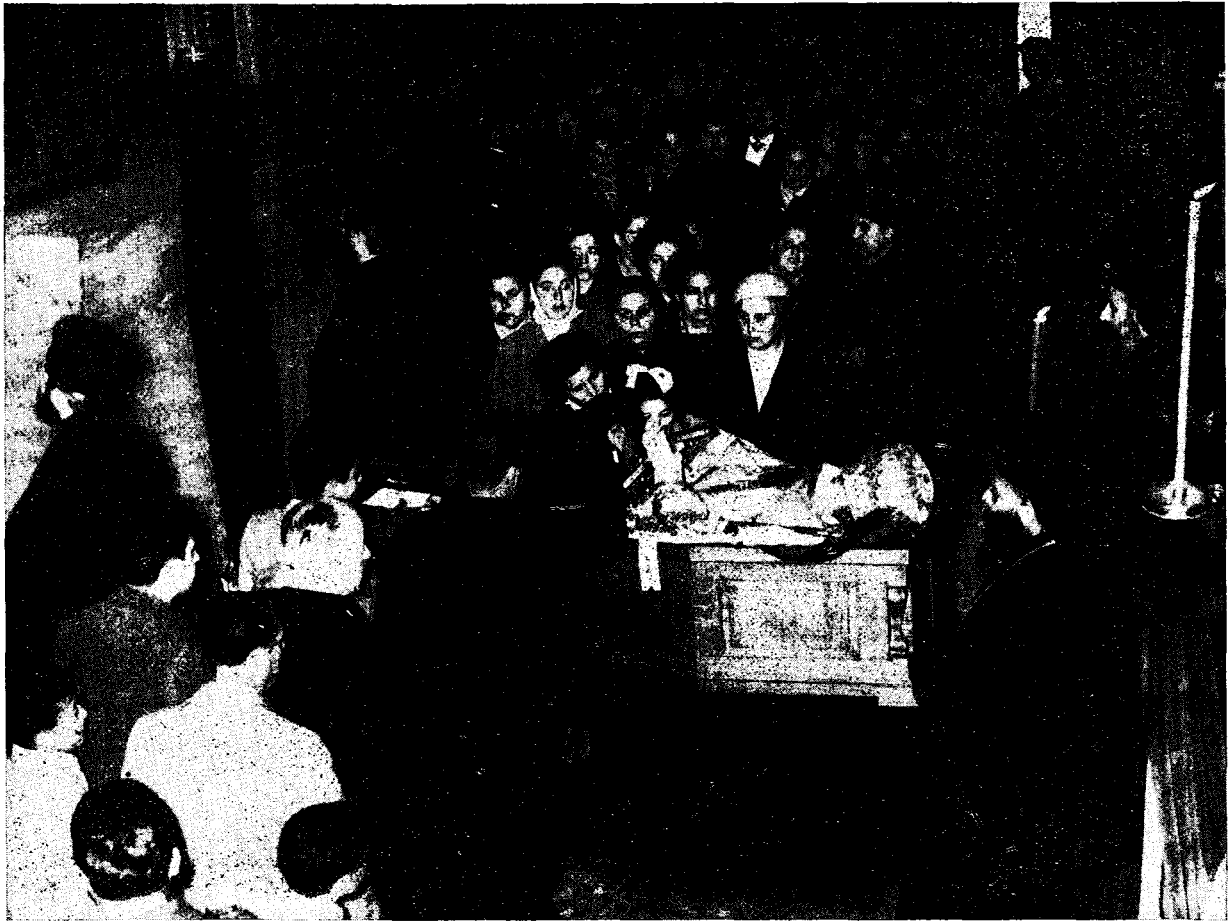
Τὸν ἐπικήδειον λόγον εἶπεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος, ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ ἐκ τῶν Συνοδικῶν Συνέδρων Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Χρυσόστομος. Ὁ λόγος οὗτος δημοσιεύεται περαιτέρω ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας, ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Διάδοχος, προσκυνήσαντες τὸν σεπτὸν νεκρὸν, ἀπῆλθον, μεθ' ὃ ἐγένετο ἡ ἐκφορὰ τοῦ ἱεροῦ σκήγιους, συμφώνως πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰπουργείου Ἐσωτερικῶν ἐκδοθὲν πρόγραμμα, ἔχον ὡς ἔπεται:

Τὴν 24ην Μαρτίου 1956 ἡμέραν Σάββατον καὶ ὥραν 10.30' π.μ. φαλήσεται ἐν τῷ Ἱερῷ Καθεδρικῷ Ναῷ ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία τοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Σπυρίδωνος.

Τὴν 10.30' π.μ. ὥραν θέλει ἀφιχθῆ εἰς τὸν Ναὸν ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς.

Θέλουσι παραστῆ εἰς τὸν Ναόν: Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς, ὁ Ἀντιπρόεδρος καὶ τὰ μέλη τοῦ Ἰπουργικοῦ Συμβουλίου, οἱ Βουλευταί, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ἀποκριτάριος καὶ Ἐξάρχος

Ἡ σεπτὴ σορὸς ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ. Τὸ παλλαϊκὸν προσκύνημα.

του Πατριαρχικού Θρόνου 'Αλεξανδρείας, ὁ 'Ἐξάρχος τοῦ Παναγιῶτος Τάφου, οἱ 'Αρχηγοὶ τῶν ξένων Δογμάτων, οἱ πρῶτον Πρωθυπουργοί, οἱ 'Αρχηγοὶ τῶν Κομμάτων, οἱ Μεγαλόσταυροι τῶν Β. Ταγμάτων Σωτήρος, Γεωργίου Α' καὶ Φοίνικος.

Ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου τῆς 'Επικρατείας, ὁ Πρόεδρος, ὁ Εἰσαγγελεὺς καὶ τὰ μέλη τοῦ 'Αρείου Πάγου, ὁ Πρόεδρος τοῦ 'Ελεγκτικοῦ Συνεδρίου, ὁ παρ' αὐτῷ Γενικὸς 'Επίτροπος τῆς 'Επικρατείας καὶ τὰ μέλη τοῦ 'Ελεγκτικοῦ Συνεδρίου, ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τοῦ 'Ανωτάτου Συμβουλίου Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου, ὁ Πρόεδρος καὶ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου 'Αθηνῶν.

Ὁ Πρόεδρος καὶ ἡ Σύγκλητος τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν, ὁ Πρύτανης καὶ ἡ Σύγκλητος τοῦ 'Εθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, Ὁ Πρύτανης καὶ ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ὁ Πρύτανης καὶ ἡ Σύγκλητος τοῦ 'Εθνικοῦ Μετσόβιου Πολυτεχνείου, ὁ Πρύτανης καὶ ἡ Σύγκλητος τῆς 'Ανωτάτης Σχολῆς Οἰκονομικῶν καὶ 'Εμπορικῶν 'Επιστημῶν, ὁ Πρύτανης καὶ ἡ Σύγκλητος τῆς 'Ανωτάτης Γεωπονικῆς Σχολῆς 'Αθηνῶν, ὁ Πρύτανης καὶ ἡ Σύγκλητος τῆς Παντείου 'Ανωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν 'Επιστημῶν, τὸ 'Ανώτατον 'Εκπαιδευτικὸν Συμβούλιον. Οἱ Πρόεδροι καὶ οἱ Πρεσβευταί, οἱ Γενικοὶ Γραμματεῖς τῶν Ὑπουργείων καὶ τῆς Βουλῆς, ὁ Νομάρχης, ὁ Δήμαρχος καὶ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον 'Αθηναίων, οἱ Γενικοὶ Διευθυνταὶ τῶν Ὑπουργείων καὶ τῆς Βουλῆς, οἱ 'Ανώτεροι Ταξίαρχοι τῶν Β. Ταγμάτων Σωτήρος, Γεωργίου Α' καὶ Φοίνικος, ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς 'Εφετῶν, ὡς καὶ οἱ ἐπίτιμοι ἰσόβαθοι πρὸς τοὺς ὡς ἄνω Δημόσιοι λειτουργοί, ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς Πρωτοδικῶν, αἱ Πολιτικαὶ 'Αρχαὶ μετὰ τῶν ἀνωτέρων λειτουργῶν αὐτῶν.

Ὁ 'Αρχηγὸς τοῦ Γενικοῦ 'Επιτελείου 'Εθνικῆς Ἀμύνης, οἱ 'Αρχηγοὶ τῶν Γενικῶν 'Επιτελείων Στρατοῦ, Ναυτικοῦ καὶ 'Αεροπορίας, ὁ Γενικὸς 'Επιθεωρητὴς Στρατοῦ, οἱ 'Αντιστράτηγοι, 'Αντιναύαρχοι καὶ 'Αντιπύραρχοι, ὁ 'Αντιστράτηγος 'Αρχηγὸς Χωροφυλακῆς, οἱ ἐν ἀποστρατεῖα 'Αντιστράτηγοι, 'Αντιναύαρχοι καὶ 'Αντιπύραρχοι (ἐν στολῇ), οἱ Ὑποστράτηγοι, Ὑποναύαρχοι, Ὑποπύραρχοι, οἱ 'Αρχηγοὶ τοῦ Λιμενικοῦ Σώματος, τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων καὶ τοῦ Πυροσβεστικοῦ Σώματος, οἱ ἐν ἀποστρατεῖα Ὑποστράτηγοι, Ὑποναύαρχοι καὶ Ὑποπύραρχοι (ἐν στολῇ), οἱ Ταξίαρχοι, αἱ ἐντιπροσωπεῖαι τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ κατὰ γῆν, θάλασσαν καὶ ἀέρα Στρατοῦ, Χωροφυλακῆς, Λιμενικοῦ Σώματος, Ἀστυνομίας Πόλεων καὶ Πυροσβεστικῆς Ὑπηρεσίας.

Ὁ Διοικητὴς καὶ ὁ Ὑποδιοικητὴς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ Διοικητὴς καὶ ὁ Ὑποδιοικητὴς τῆς 'Εθνικῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος καὶ 'Αθηνῶν, ὁ Διοικητὴς καὶ οἱ Ὑποδιοικηταὶ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ Διοικητὴς καὶ ὁ Ὑποδιοικητὴς τῆς Κτηματικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ Διοικητὴς τοῦ Ἰδρύματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ.

'Αντιπροσωπεῖαι Πανελληνίου 'Επιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρου καὶ Κεντρικῆς 'Επιτροπῆς Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος, ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Σώματος τῶν Ἑλλήνων Προσκόπων μετὰ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως καὶ Γενικοῦ Ἐφέδρου, ὁ Πρόεδρος καὶ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Πανελληνίου Ἰατρικοῦ Συλλόγου, ὁ Πρόεδρος καὶ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἰατρικοῦ Συλλόγου, ὁ Πρόεδρος καὶ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Πανελληνίου Φαρμακευτικοῦ Συλλόγου, ὁ Πρόεδρος καὶ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συμβολαιογραφικοῦ Συλλόγου Ἐφετείων Ἀθηνῶν — Αἰγαίου, ὁ Πρόεδρος καὶ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἑλλάδος, οἱ Πρόεδροι καὶ τὰ Διοικητικὰ Συμβούλια τῶν Ἐπιμελητηρίων, ἡ Διοίκσις τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἐπαγγελματιῶν καὶ Βιοτεχνῶν Ἑλλάδος, ἡ Διοίκσις τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἐργατῶν Ἑλλάδος, ὁ Πρόεδρος τοῦ Χρηματιστηρίου Ἀθηνῶν, οἱ Πρόεδροι τῶν ἀνεγνωρισμένων Λογοτεχνικῶν Σωματείων, οἱ Ἀντιπρόσωποι τοῦ Τύπου, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Ἑλλήνων ἀποστράτων Ἀξιωματικῶν, Ἀντιπροσωπεῖαι τῶν ἐφέδρων ἐκ μονίμων καὶ τῶν ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν, τὸ Προεδρικὸν τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἀναπήρων πολέμου, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ Ἀντιπροσωπεῖαι τοῦ Σώ-

ματος τῶν Ἀδελφῶν, τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ὁ Πρόεδρος καὶ οἱ Ἀντιπρόεδροι τοῦ Π.Ι.Κ.Π.Α., Ἀντιπροσωπεῖαι τοῦ Σώματος Ἑλλήνων Ὀδηγῶν, τὰ Προεδρεῖα καὶ τὰ μέλη τῶν Συμβουλίων τῶν Ἐπιστημονικῶν καὶ Ἐπαγγελματικῶν Ὄργανώσεων, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν, τὰ Προεδρεῖα καὶ τὰ μέλη τῶν Ἐργατικῶν Ὄργανώσεων, ἡ Ἐθνικὴ Ἐνωσις Βορείων Ἑλλήνων, τὰ Προεδρεῖα τῶν παλαιῶν πολεμιστῶν, ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ ὀπλιτῶν, Ἀντιπροσωπεῖαι τῆς Ἐνώσεως Ἀγωνιστῶν Ἐθνικῆς Ἀντιστάσεως 1941-1944, οἱ Πρόεδροι καὶ τὰ Διοικητικὰ Συμβούλια τῶν Συλλόγων καὶ Σωματείων καὶ αἱ Ὄργανώσεις Ἀλυτρώτων.

Οἱ κ. κ. Ἀντιπρόσωποι τῶν ξένων Κρατῶν, αἱ ἐν Ἑλλάδι Συμμαχικαὶ Ὄργανωτικαὶ Ἀποστολαί, αἱ Ἀποστολαὶ τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν, ἡ Διεθνὴς Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ θέλουσι κληθῆ, ὅπως παρευρεθῶσιν εἰς τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν.

Περιβολή: Διὰ τοὺς Πολιτικούς: Ζακέττα ἢ βαθεὸς χρώματος περιβολή. Διὰ τοὺς Ἀξιωματικούς τοῦ Στρατοῦ Σ.η.ρ.α.ς, τοῦ Β. Ναυτικοῦ καὶ τῆς Β. Ἀεροπορίας: Ἡ προβλεπομένη παρὰ τῶν Στρατιωτικῶν Κανονισμῶν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς νεκρώσιμου Ἀκολουθίας, ἡ σεπτὴ Σορὸς θέλει τοποθετηθῆ ἐπὶ κιλίβαντος.

Ἡ ἐπικήδειος πομπή, ἐκκινουσα ἐκ τοῦ Ναοῦ, θέλει διέλθει διὰ τῶν ὁδῶν Εὐαγγελιστρίας, Ἐρμού, Πλατείας Συντάγματος, ὁδοῦ Γεωργίου τοῦ Α' καὶ Λεωφόρου Βασιλίσσης Ἀμαλίας καὶ καταλήξει εἰς τὸ Α' Νεκροταφεῖον.

Ἡ πομπὴ σχηματισθῆσεται ὡς ἐξῆς: Ἀστυνομικὴ Δύναμις. — Μουσικὴ. — Ὁ ἔχων τὸ Γενικὸν Πρόσταγμα καὶ τὸ Ἐπιτελεῖον αὐτοῦ. — Στρατιωτικὰ Τμήματα. — Ὁ Σταυρὸς καὶ τὰ Ἱερά Ἐξοπλίματα. — Ὁ Ἱερός Κληρὸς. — Ἡ Ἱεραρχία. — Ἡ Ἱερά Σύνοδος. — Οἱ στέφανοι. — Τὰ παράσημα. — Ἡ Σ.Ο.Ρ.Ο.Σ ἐπὶ κιλίβαντος. — Οἱ φέροντες τὸ πένης Συνοδικοί. — Οἱ βοηθοὶ Ἐπίσκοποι τοῦ ἐκλιπόντος. — Οἱ συγγενεῖς τοῦ Νεκροῦ. — Ὁ Ἀντιπρόσωπος τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως. — Ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς. — Ὁ Ἀντιπρόεδρος καὶ τὰ μέλη τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου. — Οἱ Ἐκπρόσωποι καὶ Ἐξάρχοι τῶν Πατριαρχείων, καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ ξένων Δογμάτων. — Οἱ Πρόεδροι καὶ οἱ Πρεσβευταὶ τῶν ξένων Κρατῶν μετὰ τῶν Στρατιωτικῶν, Ναυτικῶν καὶ Ἀεροπορικῶν Ἀκολουθῶν. — Οἱ διατελέσαντες Πρωθυπουργοί, οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Κομμάτων, οἱ Μεγαλόσταυροι τῶν Βασιλικῶν Ταγμάτων Σωτήρος, Γεωργίου Α' καὶ Φοίνικος. — Οἱ Βουλευταί. — Τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ὁ Ἄρειος Πάγος, τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνεδριον, ἡ Ἀκαδημία καὶ τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, τὸ Νομικὸν Συμβούλιον. Οἱ Πρύτανες, αἱ Σύγκλητοι καὶ οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσόβιου Πολυτεχνείου καὶ τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν. — Οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Γενικῶν Ἐπιτελείων Ἐθνικῆς Ἀμύνης, Στρατοῦ, Ναυτικοῦ καὶ Ἀεροπορίας, ὁ Ἀντιστράτηγος Ἀρχηγὸς τῆς Χωρ.κῆς, οἱ Ἀντιστράτηγοι, Ἀντιναύαρχοι καὶ Ἀντιπύραρχοι ἐν ἐνεργείᾳ καὶ ἀποστρατεῖα (ἐν στολῇ), καὶ οἱ Ἀρχηγοὶ τῶν Συμμαχικῶν Ἀποστολῶν. — Οἱ Πρόεδροι καὶ οἱ Πρεσβευταί, οἱ Γενικοὶ Γραμματεῖς τῶν Ὑπουργείων καὶ τῆς Βουλῆς. Ὁ Νομάρχης Ἀττικῆς καὶ οἱ Γενικοὶ Διευθυνταὶ τῶν Ὑπουργείων καὶ τῆς Βουλῆς. Οἱ Ὑποστράτηγοι, Ὑποναύαρχοι, Ὑποπύραρχοι ἐν ἐνεργείᾳ καὶ ἀποστρατεῖα (ἐν στολῇ), οἱ Ἀρχηγοὶ τοῦ Λιμενικοῦ Σώματος, τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων καὶ τοῦ Πυροσβεστικοῦ Σώματος, οἱ Ταξίαρχοι. — Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων καὶ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον. — Ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Ἐφετῶν. — Οἱ Διοικηταὶ καὶ Ὑποδιοικηταὶ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν, Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, Κτηματικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ὁ Διοικητὴς τοῦ Ἰδρύματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ. — Ἀντιπροσωπεῖαι Ἀνωτέρων Ἀξιωματικῶν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ ἀποστρατεῖα (ἐν στολῇ). — Ὁ Πρόεδρος καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς τῶν Πρωτοδικῶν. — Οἱ Διευθυνταὶ τῶν Ὑπουργείων κατὰ τὴν τάξιν αὐ-

τών.— 'Αντιπροσωπεία Κατωτέρων 'Αξιωματικών.— 'Αντιπροσωπεία Πανελληνίου 'Επιτροπής 'Ενώσεως Κύπρου και Κεντρικής 'Επιτροπής Βορειοπρωτοκλαδικού 'Αγώνος.— 'Αντιπροσωπεία των Δήμων και Κοινοτήτων 'Αττικής και 'Ηπείρου. 'Αντιπροσωπεία των υπό του άειμνήστου 'Αρχιεπισκόπου προεδρευομένων 'Ιδρυμάτων.— 'Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Σώματος των 'Ελλήνων Προσκόπων μετά του Γενικού Γραμματέως και Γενικού 'Εφόρου, ό Πρόεδρος και τό Διοικητικόν Συμβούλιον του Πανελληνίου 'Ιατρικού Συλλόγου, ό Πρόεδρος και τό Διοικητικόν Συμβούλιον του 'Ιατρικού Συλλόγου, ό Πρόεδρος και τό Διοικητικόν Συμβούλιον του Πανελληνίου Φαρμακευτικού Συλλόγου, ό Πρόεδρος και τό Διοικητικόν Συμβούλιον του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου 'Εφετείων 'Αθηνών - Αιγαίου, ό Πρόεδρος και τό Διοικητικόν Συμβούλιον του Τεχνικού 'Επιμελητηρίου τής 'Ελλάδος, οι Πρόεδροι και τά Διοικητικά Συμβούλια των 'Επιμελητηρίων, ή Διοίκησης τής Γενικής Συνομοσπονδίας 'Επαγγελματιών και Βιοτεχνών 'Ελλάδος, ή Διοίκησης τής Γενικής Συνομοσπονδίας 'Εργατών 'Ελλάδος, ό Πρόεδρος του Χρηματιστηρίου 'Αθηνών, οι Πρόεδροι των άγνωρισμένων Λογοτεχνικών Σωματείων, οι 'Αντιπρόσωποι του Τύπου, ό Πρόεδρος τής 'Ενώσεως 'Ελλήνων 'Αποστράτων 'Αξιωματικών, τά Διοικητικά Συμβούλια των οργανώσεων των έφεδρων εκ μονίμων και των έφεδρων 'Αξιωματικών, τό Προεδρείον του Συνδέσμου των 'Αναπήρων πολέμου, τό Διοικητικόν Συμβούλιον του 'Ελληνικού 'Ερυθρού Σταυρού και ή Διοίκησης του Σώματος των 'Αδελφών του 'Ελληνικού 'Ερυθρού Σταυρού, ό Πρόεδρος και οι 'Αντιπρόεδροι του Π. Ι. Κ. Η. Α., τό Συμβούλιον του Σώματος 'Ελληνίδων 'Οδηγών, τά Προεδρεία και τά μέλη των Συμβουλίων των 'Επιστημονικών και 'Επαγγελματικών 'Οργα-

νώσεων, ό Πρόεδρος του 'Εμπορικού Συλλόγου 'Αθηνών, τά Προεδρεία και τά μέλη των 'Εργατικών 'Οργανώσεων, ή 'Εθνική 'Ενωσις Βορείων 'Ελλήνων, τά Προεδρεία των παλαιών πολεμιστών, αξιωματικών, ύπαξιωματικών και όπλιτών, ή Διοίκησης τής 'Ενώσεως 'Αγωνιστών 'Εθνικής 'Αντιστάσεως 1941-1944, οι Πρόεδροι και τά Διοικητικά Συμβούλια των Συλλόγων και Σωματείων και αι 'Οργανώσεις 'Αλυτρώτων.— Συντεταγμένοι 'Αντιπροσωπεία 'Αναπήρων πολέμου, 'Αδελφών Νοσοκόμων 'Ελληνικού 'Ερυθρού Σταυρού, Παλαιών πολεμιστών, Προσκόπων και 'Οδηγών.— 'Αντιπροσωπεία Σωματείων και Συλλόγων μετά λαβάρων.— Τμήματα Στρατού. Μουσική, 'Αστυνομική Δύναμις.

'Ενεκεν έλλείψεως έπαρκούς χώρου εντός του Καθεδρικού Ναού, αι 'Αντιπροσωπεία των Σωματείων και Συλλόγων θέλουσι παραμείνει εκτός του Ναού εις την Πλατείαν Μητροπόλεως, καταλαμβάνουσαι τάς υπό των έντεταλμένων αξιωματικών υποδειχθησόμενας αύταις επί τόπου θέσεις.

Κατά την Πομπήν αι των κεκλημένων ομάδες θ' ακολουθήσουσι την έν τῷ προγράμματι καθωρισμένην τάξιν, ή μία όπισθεν τής άλλης και εις πέντε βημάτων απόστασιν άπ' άλλήλων, των άποτελούντων εκάστην ομάδα τασσομένων έφ' ένός ή πλειοτέρων ζυγών αναλόγως του αριθμού αυτών.

'Η τιαύτη διάταξις δέον νά τηρηθῆ καθ' όλην την διαδρομήν τής Πομπής.

Βοηθοί του Τελετάρχου, πολιτικοί υπάλληλοι και αξιωματικοί θέλουσι παρακολουθῆ την τήρησιν τής τάξεως τής Πομπής. Κυρίαί δέν θέλουσι παραστῆ έν τῷ Ναῷ ούδέ ακολουθήσουσι την Νεκρικὴν Πομπήν.

Μετά την προσέλευσιν των κεκλημένων εις τον Καθεδρικόν Ναόν, τά όχήματα αυτών δέον νά κατευθυνθῶσι προς τό Νε-

'Η Α.Μ. ό Βασιλεύς Παύλος και ή Α.Β.Υ. ό Διάδοχος Κωνσταντίνος προσερχόμενοι εις την κηδεϊαν.

κροταφείον, ἔνθα καὶ θ' ἀναμένωσι κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῆς Ὑπηρεσίας τῆς Τροχαίας Κινήσεως. Μόνον τὰ ὄχηματά τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν Ἐθνῶν Κρατῶν, τῶν μὴ προτιθεμένων νὰ παρακολουθήσωσι τὴν Πομπήν, θὰ παραμείνωσι παρὰ τὸν Ναόν, εἰς τὰς ὑπὸ τῆς Ὑπηρεσίας Τροχαίας Κινήσεως ὑποδειχθησομένας θέσεις.

Εἰς τὸν μεταστάντα Πρωθυεράρχην ἀπεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Κράτους τιμαὶ Πρωθυπουργοῦ ἐν ἐνεργείᾳ, ὁ δὲ Δῆμος Ἀθηναίων παρεχώρησε, τιμῆς ἔνεκεν, δωρεὰν τὸν πρὸς ταφὴν τοῦ νεκροῦ χῶρον ἐν τῷ Α' Νεκροταφείῳ, παρὰ τοὺς τάφους τῶν προαπελθόντων Ἀρχιεπισκόπων.

Χρῆ τελετάρχου ἐτέλεσεν ὁ ἐκ τῶν Συνοδικῶν Συνέδρων Σεβ. Μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰάκωβος. Τὸ πένθος τῆς Ἐκκλησίας ἔφερον οἱ Συνοδικοὶ Σύεδροι Σεβ. Μητροπολίται Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Χρυσόστομος, Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας κ. Χριστοφόρος, καὶ Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Δημήτριος, μετὰ τῶν Θεοφιλεστάτων βοηθῶν Ἐπισκόπων Εὐρίπου κ. Ἀλεξίου, Ρωγῶν κ. Διονυσίου καὶ Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνοῦ. Τὰς δὲ ταινίας ἀνεῖχον οἱ Σεβ. Μητροπολίται Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Πολύκαρπος, Ἄρτης κ. Σεραφείμ καὶ Ἱερισσοῦ, Ἀγ. Ὄρους καὶ Ἀρδαμερίου κ. Κυπριανός.

Τῆς σοροῦ προηγουῖτο οἱ βασιάζοντες τὰ παράσημα τοῦ μεταστάντος Πρωθυεράρχου Ἀρχιμανδρίται καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱεραῆς Συνόδου Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Θέμελης, φέρων τὴν ἀρχιερατικὴν ράβδον τοῦ σεπτοῦ νεκροῦ καὶ ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἱεραῆς Συνόδου Πανος. Ἀρχιμ. κ. Χρυσόστομος Παπαϊγνατίου, φέρων τὴν ἀρχιερατικὴν μίτραν. Πρὸ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ δὲ ἐβάδιζον οἱ Διευθυνταὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προπορευομένων ὁμάδων τῶν φοιτητῶν τοῦ Θεολογ. Οἰκοτροφείου καὶ τῶν Ἱεροσπουδαστῶν τοῦ Ἐκκλησ. Φροντιστηρίου τῆς Ριζαρίου Σχολῆς.

Ἡ ἐπικήδειος πομπὴ διὰ τῶν ὁδῶν Εὐαγγελιστρίας, Ἐρμού, πλατείας Συντάγματος καὶ Ἀμαλίας ἔφθασε τὴν 1ην μ. μ. εἰς τὸ Α' Νεκροταφείον, ἔνθα ἐγένετο ὁ ἐνταφιασμός τοῦ σεπτοῦ σκήνου.

Ἐπὶ τοῦ τάφου ἐρρίφθη καὶ χῶμα τῆς Ἡπειρωτικῆς γῆς, ὅπερ εἶχε κομίσαι ἀντιπροσωπεῖα Ἡπειρωτῶν ὑπὸ τὸν Δήμαρχον Ἰωαννίνων, κατετέθησαν δὲ στέφανοι ἐκ μέρους τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Κυβερνήσεως. Ὁ Ὑπουργὸς Ἐθν. Παιδείας καὶ Ὀργανισμῶν κ. Π. Λεβαντή, καταθέτων τὸν στέφανον τῆς Κυβερνήσεως, εἶπε τὰ ἑξῆς :

«Ἡ Κυβέρνησις, ὑποκλινομένη ἐδλαβῶς πρὸ τῆς σεπτῆς σοροῦ σου, καλύπτει αὐτὴν μὲ ὀλίγα φύλλα δάφνης, εἰς ἔνδειξιν ἐθνικῆς ἐδγνωμοσύνης, ἀνθ' ὧν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους ἔπραξες.

Συνεχιστῆς γονίμων ἐθνικῶν παραδόσεων, ὑπῆρξες ἀληθῆς Ποιμενάρχης, φρονηματίζων τὸ Γένος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν εἰς τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν πορείαν.

Ἡ ἱερά μνήμη σου ἄς ἐμπνέη πάντοτε εἰς ἔργα ἑλληνικὰ καὶ χριστιανικὰ».

Ο ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΩΝ, ΝΕΑΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΘΑΣΟΥ κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

«Ἐδοῦλευσεν εἰς τὸ Ἐδαγγέλιον» (Φιλ. 2,22)

Τίς ἡ θλιβερά αὐτῆ συνάθροισις, ἧς προῖσταται σεβασμίον Ἱεραρχῶν καὶ ἱεροῦ Κλήρου χορεία, ἦν τιμᾶ διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ Βασιλεὺς θεοπρόβλητος καὶ εἰς ἣν μετέχουσιν ἄρχοντες τῆς χώρας καὶ πυκνοῦ λαοῦ συνοδεία;

Τίς οὗτος ὁ προκείμενος νεκρός; Τίνα προπέμπει σήμερον ἐν βαρεῖ πένθει, ἀλλὰ καὶ ἐν ὕμνοις πρὸς τὸν Κύριον τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία; Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἶπω τὸ ὄνομα. Θλιβεται βαθέως, ἀλλὰ καὶ ἐπαίρεται ἡ ἀγία ἡμῶν Ἐκκλησία διὰ τὸν καταλύσαντα τὸν βίον προκείμενον Ἱεράρχην αὐτῆς, ὅστις ἐκ γεννήσεως ἠγάπησε τὸν Κύριον, καὶ ἀνεδείχθη αὐψήλως πίστει τε καὶ πολιτεῖα, ὡς ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμμασι μέχρι τελειώσεως συντραφεὶς καὶ συναυξηθεὶς καὶ ἀκμάσας».

Τοῦτον ἔχομεν πρὸ ἡμῶν, Σπυρίδωνα τὸν τῆς ἀποστολικῆς τῶν Ἀθηναίων Ἐκκλησίας προῖστάμενον καὶ πάσης τῆς ἀνα τὴν Ἑλλάδα Ὀρθοδοξίας προστάτην, τὸν λόγῳ τε καὶ ἔργῳ μεγαλόφωνον κήρυκα τοῦ σωτηρίου κηρύγματος, τὸν ἀγωνιστὴν καὶ πρόμαχον τῆς ὑπὲρ Χριστοῦ παρρησίας.

Καὶ ἐκλήθη ἐγώ, ὁ βραδύς τὴν γλῶσσαν, νὰ ὑπανοίξω τοῦ σήμερον θρηνουμένου Ἱεράρχου τούτου τὰς πυκνάς καὶ ἀταστολιστούς ἐν ἔργοις ἀγαθοῦ δέλτους τοῦ βίου καὶ ἀνάγλυφον νὰ παραστήσω τὸ νέον τοῦτο τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν τὸ καύχημα.

Δὲν θὰ ἦτο λοιπὸν δι' ἐμὲ ἀκίνδυνος καὶ ἀσφαλῆς ἡ σιωπῆ, ἀφοῦ κατὰ τὸν τῆς Ἐκκλησίας Πατέρα: «κρεῖττον ἂν εἶη τῇ σιωπῇ μᾶλλον αὔξειν τὸ ἔργον, ἢ διὰ τοῦ λόγου κατασμικρύνειν τὸν ἔπαινον;»

Ἄλλ' ἀνάγκη ἐπίκειται μοι, τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ἡ ἐντολή. Καὶ ἰδοὺ μετὰ συστολῆς ἀποδύομαι εἰς τὸ πνευματικὸν τοῦτο ἔργον, τῶν μὲν βαρυνθόντων ἀκροατῶν τὴν εὐμένειαν ἐπιχαλούμενος, ἀρυόμενος δὲ θάρρος ἐκ τῶν ἐπαινῶν ἀξίων ἔργων τοῦ Ἱεράρχου τούτου, ἀφοῦ, κατὰ τὸν ἱερὸν Πατέρα, «τίς οὐκ οἶδεν, ὅτι πᾶς λόγος, τῶν ἔργων διεζευγμένος, μάταιος καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀνυπόστατος; Ἡ δὲ τῶν ἔργων φύσις ἐν ὑποστάσει καὶ ἀληθείᾳ τὰ λεγόμενα δείκνυσιν. Οὐκοῦν προτιμότερος ἂν εἶη τοῦ λόγου ὁ διὰ τῶν ἔργων πληρούμενος ἔπαινος».

Καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων τούτων ἐρείδόμενος, τοιμῶ νὰ ἐπαναλάβω ὅσα προοιμιαζόμενος διεκήρυξα, ὅτι ὁ ἐν εὐλογίαις καὶ μακαρισμοῖς εἰς τὴν ἐσχάτην γῆινον κατοικίαν του προπεμπόμενος σήμερον Ἱεράρχης, ὅσον τὸ ἀνθρωπίνως δυνατόν, «οἶον πυρός τοῖς νύκτωρ διαπλανωμένοις κατὰ τὸ πέλαγος ὑπερφανείς, τὴν ἐμπειστευμένην αὐτῷ Ἐκκλησίαν πρὸς τὴν θείαν ὁδὸν ἐπέστρεψεν, ἀθεῖα καὶ κακοδοξία συμπλεκόμενος, στρατηγούς συμμίγων, ἄρχουσι παρρησιαζόμενος, ἐπ' Ἐκκλησιαίς βοῶν, τοὺς πόρρωθεν ἀφεστηκῆτας ἀνάγων, καὶ τὰς τῶν συμπλεκόμενων ἐκφεύγων λαβᾶς». Ὅτι δὲ περὶ τοιοῦτου τῆς Ἐκκλησίας ἡγουμένου

πρόκειται, ὁ ἐφεξῆς δείξει λόγος, καίτοι ὑπολειπόμενος καὶ δι' ἐπιδρομῆς καὶ συντομίας ἐξελισσόμενος.

Καὶ θὰ ἐπιζητήσῃ τις ἴσως ἐπὶ τοῦ ἐγκωμιαζομένου τὸν ἐπιδεικτικὸν καὶ πομπώδη τῶν ἐγκωμίων τρόπον, τὸν περιγράφοντα πατρίδα καὶ γένος καὶ τὴν ἐκ γονέων ἀνατροφὴν καὶ τὰ καθ' ἕκαστον τοῦ βίου ἐπιτηδεύματα. Ἀλλὰ «παρωθεῖται», κατὰ τὸ Πατερικὸν (Γρ. Νύσσης), «πᾶσαν τὴν πομπώδη ταύτην ὑψηγορίαν τὸ μέγεθος τῶν περὶ αὐτὸν θεωρουμένων καλῶν, ὅτι πρὸς τοῦναντίον ἐκβαίνει τὸ σπουδαζόμενον, τῷ μὴ εἶναι δύναμιν ἐν λόγῳ τοιαύτην, ἥτις τοῦ μεγέθους τῶν ἔργων πρὸς ἀξίαν ἐφάπτηται».

Καὶ τίς λοιπὸν τοῦ ὀνομαζομένου Πρωθιεράρχου ἡ πατρὶς; Τίς ἡ εὐγένεια; — Πατρὶς ἡ Ἑλλάς πᾶσα, ἀφ' οὗ τῆς Ἑλλάδος χώρα εἶναι ἡ τε εὐάνδρος Ἡπειρος καὶ τοῦ Βοσπορικῆς Πόντου ἡ γενέτειρα αὐτοῦ κωμόπολις Χιλὴ. «Γένος αὐτοῦ ἡ πρὸς τὸ θεῖον ἐκ γονέων οἰκειώσεις, ἀσκήσις δὲ καὶ διαπαιδαγωγήσις ἡ ἀρετὴ, καὶ ὑπεράνω πάντων Πατὴρ αὐτοῦ καὶ μήτηρ ὁ Κύριος, ὁ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἐπαγγελόμενος, ὅτι τοὺς Αὐτῷ πιστεύουσιν ἔδωκεν ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι».

Ἰπὸ τοιαύτας συνθήκας γαλουχηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς καὶ ἐν τοῖς περιπέστοις τοῦ Γένους Σχολαῖς, τῆς τε Μεγάλῃς καὶ τῆς Χαλκιδίδος Θεολογικῆς, μαθητευθεὶς, ἐγαλύδωσε τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ διὰ τε σπουδῶν καὶ μελετῶν καὶ ἀσκήσεων, καὶ οὕτω, κατὰ τὸν θεῖον Γρηγόριον (Νύσσης) «Σωφροσύνη ἦν αὐτῷ τὸ ἐφέστιον, σοφία τὸ κτῆμα, δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀλήθεια καὶ καθαρότης τὰ λαμπρὰ καὶ περιβλεπτά τῶν οἰκοδομημάτων κάλλη, οἷς ἐνδιατώμενος ἐπηγάλλετο. Εἴ τις οὖν ἀπὸ τοιαύτης ἐγεγόνει πατρίδος καὶ ἀπὸ τοιοῦτου σεμνῶν γένους, ἀληθῆ τε λέξει καὶ ἐπὶ τῶν κεχαρισμένων αὐτῷ τοὺς ἐπαίνους ποιήσεται».

Ἀπὸ τοιούτων ἀφορμηθεὶς καὶ εἰς τοιαῦτα ἀποβλέψας, φέρων ἔδωκεν ἑαυτὸν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τὴν διπλοῖδα τῆς Ἱερουσῆνης περιβληθεὶς καὶ σώματι καὶ ψυχῇ ἀφοσιωθείς, πρὸς τὴν προάσπισιν καὶ δόξαν αὐτῆς ἀποβλέψας, ὡς γεωργὸς ἐπιμελῆς τὸν σπόρον τοῦ λόγου τῆς εὐσεβείας σπείρων καὶ διὰ τῆς ἀτρομήτου ὑπερασπίσεως τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ στηλιτεύσεως τῶν ποικιλομόρφων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν αὐτῆς ἐχθρῶν σπουδαίως αὐτῆς ὑπεραμυνόμενος.

Καὶ ὀμιλοῦσι τὰ γεγονότα: Μαρτυροῦσιν ἔτι καὶ σήμερον τὰ κατὰ τὰ αἱματοβαφῆ τῆς Μακεδονικῆς χώρας ἐν τῇ πόλει τῆς Καβάλας γενναῖα αὐτοῦ ἀθλήματα ἐναντίον ἐχθρῶν ἀνυποστάτων τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, ἀθλήματα, ὧν αὐτόπτης μάρτυς ὁ ὀμιλῶν, ταπεινὸς τότε καὶ αὐτὸς τῆς Ἐκκλησίας στρατιώτης καὶ τῶν ἀργαλέων ἐθνικῶν ἀγῶνων μέτοχος.

Ἡ ἐν ἀφανείᾳ τότε κατὰ κόσμον καὶ ἦθος καὶ ὀρησκευτικότητα εὐρεθεῖσα περισπούδαστος διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν πόλις αὕτη, εἶδεν ἑαυτὴν ὡς ἐξ ὕπνου ἐγειρομένην, τὸν θεῖον λόγον ἤκουσε δαψιλῶς κηρυττόμενον, τὰ ἐκπαιδευτήρια ἀκμάσαντα καὶ προαχθέντα, τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ ἀναπτρωθέν, τὴν κατὰ Χριστὸν ἀγάπην δι' ἰδρύσεως Φιλοπτῶχν Σωματείων

ἐπιδιωχθεῖσαν, τῆς νεολαίας τὴν ἀθλήσιν ἀναπτύχθεισαν, οὕτως ὥστε ἡ παρατηρηθεῖσα ἐκεῖ πρόδοδος καὶ προκοπὴ ἀνήψε τὴν πρὸς τὰ καλὰ ἀμίλλαν τῶν γειτόνων πόλεων καὶ τῆς ὑπαίθρου.

Δὲν ἤργησαν ταῦτα πάντα νὰ προκαλέσωσι τὸν ἐπαῖνον καὶ τὴν ἀνταμοιβὴν ἐκ μέρους τῆς πᾶν καλῶν καὶ εὐγενῆς καὶ καρποφόρου ἔργον ἀκριβοδικαίως ἐκτιμώσης Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἐπὶ τὴν λυχνίαν τότε ἔθικεν αὕτη τὸν λύχνον τοῦτον, καὶ τὸν ἐν δλίγοις πιστὸν δοῦλον τοῦ Κυρίου ἀνήγαγεν εἰς κυβερνήτην καὶ θεοφιλῆ ποιμένα τῆς χρυζούσης ἐρείσματος πνευματικῆς ἱεράς Μητροπόλεως Βελλᾶς καὶ Κονίτισης.

Τότε δὴ τότε εἶδεν ἡμέρας ἀφυπνίσσεως καὶ ἀγαλλιάσεως ἡ τέως παραμελημένη ἐπαρχία αὕτη. Τότε ἐξήστραπτεν ὁ ἔνθεος ζῆλος καὶ ἡ ἀκάματος δραστηριότης τοῦ νέου Ποιμενάρχου. Ἰπὸ ἐπικινδύνως ῥυθιούτων κυμάτων κατακλιζομένη, κυμάτων ἀνεχειρίας καὶ ἀπαθλιώσεως, ληστρικῶν ἐπιδρομῶν, ποικιλομόρφων προπαγανδῶν, βαρβαρικῆς διοικήσεως, ἡ ἐπαρχία αὕτη, εὗρεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ποιμενάρχου αὐτῆς τὸν Πατέρα καὶ προστάτην καὶ πρόμαχον. Τοῦ Ποιμενάρχου τοῦτου ἡ μέριμνα, καλῶς κατευθυνομένη, ἔκρινεν ὅτι τὸ θεμέλιον καὶ ἡ βάσις τῆς ἀνορθώσεως τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ποιμνῆς εἶναι ἡ εὐσέβεια, ἥς ἡ ἀνάπτυξις ἀνήκει εἰς ἱερὸν Κλῆρον, μορφούμενον ἐν πνεύματι Θεοῦ καὶ ἐν ἀγίᾳ ζωῇ. Ἐφύτευσε λοιπὸν, τῇ βοήθειᾳ τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου, φυτῶριον πρὸς μόρφωσιν ἐφημεριακοῦ Κλήρου καὶ ἡ περίφημος ἐκτοτε καταστάσα Ἱερατικὴ Σχολὴ τῆς Βελλᾶς ἐφωδίασε καὶ ἐκόσμησε τὴν ἐπαρχίαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀλβανοκρατούμενας, δι' ἐφημερίων ἐν ζῆλῳ καὶ αὐταπαρνήσει διακονούντων τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν, γόνιμος καὶ καρποφόρος ὑπῆρξε καὶ ἡ ἐθνικὴ δράσις τοῦ θρηνομένου Ἱεράρχου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ. Ἡ καλλιέργεια καὶ ἀνάπτυξις τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, ἡ ὑπὸ τὴν αἰγῖδά του λειτουργήσασα ἐν Ἀθήναις, καὶ Πρόδρομος τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἡπείρου ἀναδειχθεῖσα, «Ἡπειρωτικὴ Ἀδελφότης», ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπὸ τῶν Τούρκων εἰς θάνατον καταδίκη αὐτοῦ, ἡ τῇ ἐνεργῶ παρεμβάσει τοῦ αἰοδίδιμου ἐνδόξου Στρατηλάτου Διαδόχου Κωνσταντίνου ἀποτραπέεσα, εἶναι ἔργα ἀξία μνήμης καὶ πανελληνίων ἐπαίνων.

Μετὰ τοιοῦτους ἀγῶνας, εὐκολον εἶναι νὰ φαντασθῶμεν πόση ὑπῆρξεν ἡ ἀνεκλάλητος χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις τοῦ Ποιμενάρχου καὶ αἱ πρὸς τὸν Θεὸν εὐχαριστήριοι αὐτοῦ δοξολογίαι, ὅτε ἤξιώθη νὰ ἴδῃ τοὺς θριαμβευτὰς ἀγγέλους τοῦ Ἐθνικοῦ Στρατοῦ τοῦ Στρατηλάτου Βασιλέως ἀποκαλύπτοντας τὸν ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας ἀποκρυβέντα ἥλιον τῆς ἐλευθερίας.

Ἄλλ' ἡ πρὸς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ ἐθνικὰ παλαιήματα ὀρμὴ τοῦ ἀτρομήτου τοῦτου Ἱεράρχου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνασταλῆ, ἐνόσω ἠσθάνετο τὸν πόνον τῶν ἀλυτρώτων Ἑλλήνων τῆς βορείου Ἡπείρου, τοὺς ὁποίους αἱ δολοπλοκίαι τῆς Εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας εἶχον ἐπαναφέρει ὑπὸ τὸν βάρβαρον τοῦ Τούρκου ζυγόν. Δημιουργεῖ τότε ὁ φλογερὸς Ἱεράρχης, μετὰ διαπρεπῶν ἀνδρῶν, τὸ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἔθνους ἡμῶν εὐφῆμως μνημονευόμενον κίνημα τῆς ἀνεξάρτη-

σίας τῆς βορείου Ἡπείρου, ὅπου μετὰ τῶν ἀξίων τῆς Πατρίδος συνεργατῶν του ἔθηκε τὰ ἀρραγῆ θεμέλια τῆς διεκδικήσεως τῶν ἀπαραγράπτων δικαίων τοῦ υποδούλου τούτου τμήματος τῆς Πατρίδος.

Ἐπὶ δεκαετίαν διήρκεσαν οἱ καλλίνικοι οὔτοι ἀγῶνες τοῦ ἐγκωμιαζομένου Ἱεράρχου. Ἀναδειχθεὶς ἄξιός ἐν ὑπομονῇ καὶ καρτερίᾳ καὶ δράσει νὰ φέρῃ τὸν σταυρὸν τῆς μικρᾶς ταύτης τῆς Βελλᾶς Μητροπόλεως, ἐπεφορτίσθη παρὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας νὰ ἐπωμισθῆ τὸν βαρύτερον σταυρὸν τῆς διακυβερνήσεως τῆς μεγάλης καὶ ἱστορικῆς, πλὴν ἐν παρακμῇ καὶ καταθλίψει εὐρισκομένης τότε, ἱερᾶς Μητροπόλεως τῶν Ἰωαννίνων. Ἐξαιρέτως ἐν τῇ διακονίᾳ ταύτῃ ἀπεκαλύφθησαν τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ καὶ θεάρεστα προσόντα. Τὰ ἐν ἐρειπίοις κατακείμενα ἠθικὰ καὶ ὕλικὰ ἀνορθοῦνται, ἡ φυγαδευθεῖσα παιδεία ἐπανῆλθεν εἰς τὰ δώματα αὐτῆς, ἡ ἔνδοξος αὐτῆς ἱστορία ἀνιστορήθη διὰ τοῦ περισπουδάστου περιοδικοῦ τῶν «Ἡπειρωτικῶν Χρονικῶν», τὰ πλούσια, ἀλλ' ἀκυβερνήτως ἔχοντα, κληροδοτήματα μεγάλων καὶ μικρῶν Ἡπειρωτῶν Εὐεργετῶν περισυνελέγησαν καὶ ἐτακτοποιήθησαν, ἡ περιθάλψις τῶν ἀπόρων ἐσυστηματοποιήθη, ἡ Ἱερατικὴ τῆς Βελλᾶς Σχολὴ ἐπέξετεινε τὸν κύκλον τῆς καρποφορίας αὐτῆς καὶ εἰς τὰ ἀλβανοκρατούμενα πάτρια ἐδάφη, καὶ ἐν γένει ζωὴ καὶ κινήσις καὶ ἀκμὴ ἐξέλαμψε τότε, ἀκμὴ, συνεμισθεῖσα μέχρις αὐτῆς τῆς ἀφ' ἡμῶν μεταστάσεως τοῦ πολυκλαύστου Ἱεράρχου, ὅστις εἰς τοὺς μόχθους καὶ πόνους τῆς εἰς ἡν ἐν τῷ μεταξύ ἀνεδείχθη ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν προσέθηκε, παρὰ τὰς πάντοθεν προβληθείσας ἀξιώσεις καὶ παρατηρήσεις, καὶ τὴν ἐνδελεχῆ μέριμναν τῆς προσφιλοῦς αὐτῷ Μητροπόλεως τῶν Ἰωαννίνων, τὴν ὁποίαν αἱ ἐπ' ἐσχάτων, λόγῳ τῶν πολέμων καὶ τῶν ξενοκινήτων ὀρδῶν, καταστροφαι ἐπανάφερον πρὸς καιρὸν εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν.

Δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν ἡ στενότης τοῦ χρόνου νὰ ἐξιστορήσωμεν τὰ ὅσα ἀγαθὰ ὑπὲρ τοῦ δοκιμαζομένου τούτου ποιμνίου κατῴρωσεν ὁ Χριστομίμητος ποιμὴν οὗτος. Ἄλλως τε καὶ περιττὸν θεωρεῖται, ἀφοῦ τὸ ἱερὸν του σκῆνος κυκλοῦσιν ἐκπρόσωποι αὐτοῦ, ἐν δάκρυσιν ὁμολογοῦντες καὶ κηρύττοντες τὴν ἀλήθειαν τῶν πεπραγμένων.

Τοῦτο μόνον ὀφείλω καθηκόντως νὰ ἐξάρω, ὅτι ἐν τῇ ἐκτελέσει ἐν γένει τῶν πρὸς τὴν ἀγαπητὴν του Ἡπειρον καθηκόντων αὐτοῦ οὐδέποτε ἐδειλίασε πρὸ τοῦ θανάτου, διότι, κατὰ τὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐγκωμιαστήν, «αὐτὸς συμφορὰν ἐθεώρει τὸ ὅτι δὲν ἤξιώθη νὰ μιμηθῆ τῶν ἁγίων μαρτύρων καὶ ἐθνομαρτύρων τοὺς ἄθλους καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ νὰ θύσῃ ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου».

Αἰσθάνομαι, ὅτι εἰς μῆκος προῆλθεν ὁ λόγος. Ἄλλὰ τί πάθω; Δὲν εἶναι τὸ σφάλμα ἐμὸν, ἀλλὰ τοῦ σεπτοῦ ἐπαινουμένου, ὅστις κατέλιπεν ἡμῖν ἀπείρους ἀφορμὰς λόγων καὶ ἐγκωμίων, καὶ δι' ὃν ἀρμύζουσιν οἱ ὠραῖοι λόγοι Γρηγορίου τοῦ πάνυ (Νύσσης): «ἠὔρησεν ἡμῖν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποστόλων, αὐτὸς συγκαταριθμηθεὶς τοῖς ἀποστόλοις· εἴλισαν γὰρ οἱ ἅγιοι πρὸς ἑαυτοὺς τὸ ὁμότροπον, τὸν ἀθλητὴν τὸν

στεφανίτην, οἱ στεφανῖται, τὸν ἀγνὸν οἱ ἀθληταί, τὸν κήρυκα τοῦ λόγου οἱ ὑπηρέται τοῦ λόγου».

Εἰς τοιοῦτου δὲ ἀνδρὸς καὶ ποιμένου ἡ περὶ τὸν λόγον φειδῶ δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένη. Συνεχίζομεν ὅθεν τὸ ἐπὶ τῶν ἔργων βασιζόμενον ἐγκώμιον, ἀναφερόμενον εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ ἀειμνήστου, ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Ἱεράρχαι ἀξιοσέβαστοι τῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ σεμνότητι βίου καὶ πολιᾶ διακρινόμενοι, ἅμα τῇ χηρείᾳ τοῦ περικλεοῦς ἀποστολικοῦ θρόνου τῶν Ἀθηνῶν, ἀξιοχρέως προνοήσαντες διὰ τὴν ἐπάξιον διαδοχὴν, τὸ Πανάγιον ἐπικαλεσάμενοι. Πνεῦμα, εἰς τὸν ἐπίπισται καὶ συνέσει καὶ ἀκλονήτῳ φρονήματι διακριθέντα Μητροπολίτην Ἰωαννῖνων Σπυρίδωνα μετὰ χρηστῶν ἐλπίδων ἀπέβλεψαν καὶ τοῦτον παμψηφεί ἀνέδειξαν, ἄκοντα καὶ μὴ βουλόμενον.

Ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου εἶδε τότε μετ' ἀγαλλιάσεως καὶ χρηστῶν ἐλπίδων πολὺν μὲν γέροντα, ἀσθενῆ τῷ σώματι πλὴν ζέοντα τῷ πνεύματι, ἀνερχόμενον τὰς βαθμιῆδας τοῦ θρόνου, ὃν ἐκλείσαν τόσοι διαπρεπεῖς αὐτοῦ προκατοχοί. Τότε εἶδεν ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου, ὡς γράφει ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεύς, τὸν ἄνδρα τοῦτον ὡς πρόσωπον ἀληθῶς ἐν εἰκόνι Θεοῦ μεμορφωμένον, εἶδεν ἀγάπην πολυχέυμονα, εἶδε χάριν περιεχυμένην ταῖς πράξεσιν, εἶδε ταπεινοφροσύνην, καὶ εἶδε τέλος τοσοῦτων ἀρετῶν συνδρομὴν περὶ μίαν ψυχὴν, καὶ ἐτρόπῃ αὐτῇ τῷ μακαρίῳ ἔρωτι ἐν τῇ ἀγίᾳ καὶ ἀγαθῇ φιλοφροσύνῃ τὸν νυμφίον αὐτῆς ἀγαπήσασα».

Ἀκροθιγῶς μόνον ἀνασκοπῶν τὸ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ ταύτῃ ποιμαντορικὸν καὶ ἐθνικὸν καὶ κοινωτικὸν ἔργον τοῦ ἐκλιπόντος Ἱεράρχου, ἀπαρῶ «τί πρῶτον, τί δ' ὕστερον, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω».

Τὴν ἐν ἀγάπῃ πολλῇ μετὰ τῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ἀναστροφὴν, τὴν ἐμπειρον περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν οἰακοστροφίαν, τὴν περὶ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου ἐνδελεχῆ πρὸς μόρφωσιν, οἰκονομικὴν ἐπάρκειαν καὶ ἠθικὴν ἐξύψωσιν φροντίδα, τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ κηρύγματος τοῦ θεοῦ λόγου καὶ τὴν ἐν τοῖς ναοῖς εὐταξίαν, τὴν ὑπὲρ τῶν πτωχῶν χριστομίμητον συμπάθειαν, τὸ ἀξιολόγως ἀναπτυχθὲν ὄντως ἀποστολικὸν ἔργον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τοὺς πείσμονας ἀγῶνας πρὸς περιφροῦρησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, τὰς καρποφόρους ἐξορμήσεις πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῶν ἐκ τῶν θλιβερῶν γεγονότων καταστραφειῶν ἐν τῇ ὑπαίθρῳ Ἐκκλησιῶν, καὶ πρὸς ὕλικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνακούφισιν τῶν σεισμοπαθῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, τὰς φλογεράς διαμαρτυρίας καὶ ἐκκλήσεις πρὸς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον διὰ τὸν ἐπαναπατρισμὸν τῶν ἀπαχθέντων Ἑλληνοπαίδων καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν πρόκλησιν ὕλικῶν ἀρωγῶν ἐκ μέρους πάντων τῶν ὁμογενῶν, τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ τυραννοκρατουμένου ὁμογενοῦς λαοῦ τῆς παλυποθήτου Κύπρου, τὰς διοργανωθείσας καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας στεφθείσας παγκοσμίους ἑορτὰς ἐπὶ τῇ χιλιοστῇ ἐνεακοσιοστῇ ἐπετείῳ τῆς ἐπισκέψεως καὶ τοῦ πρὸς ἡμᾶς εὐαγγελισμοῦ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου, τὰς ἐν πνεύματι Χριστοῦ ἀναπτυχθείσας σχέσεις μεταξύ τῶν

διαφόρων ξένων Όμολογιών, και, ίνα περιστέλωμεν τὸν λόγον, μνημονεύομεν ἐπικαίρως ὅσα ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει ἀναγράφει ἅγιος Πατὴρ: «ἔστι και ἄλλα πολλά τῇ μνήμῃ διασφζόμενα τοῦ Πρωθιεράρχου τούτου ἔργα, ἅτινα τοῖς γεγραμμένοις οὐ προσεθήκαμεν, φειδόμενοι τῆς ἀπιστοῦσης ἀκοῆς, ὡς ἂν μὴ βλαβεῖεν οἱ τὸ ἀληθές ἐν τῷ μεγέθει τῶν λεγομένων ψεῦδος οἰόμενοι».

Μηδεὶς ὅμως ἄς σκανδαλισθῆ, ἂν τὰ καλὰ και ὠραῖα, θεοφιλῆ και ἔθνοφελῆ ἔργα τοῦ ὕμνουμένου Πρωθιεράρχου καταλέξας, τῇ κολακείᾳ δουλεύσας, ἐν σιγῇ παρῆλθον τὰ παρομαρτοῦντα τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἐλαττώματα και παραπτώματα αὐτοῦ. Σκοπὸς μου ἦτο νὰ κρίνω τὸν ἄνδρα ὡς ἄρχοντα ἐκκλησιαστικὸν και ὡς παράγοντα ἔθνικόν, και ὄχι νὰ κρίνω ἀλλότριον οἰκέτην, ὅστις τῷ ἰδίῳ Κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει». Ὑπὲρ ἀφέσεως τούτων δέεται σήμερον ἡ ἅγια ἡμῶν Ἐκκλησία και εἰς τὰς δεήσεις ταύτας καλεῖ και ἡμᾶς πάντας, ίνα ὑψώσωμεν ἱκετηρίου χεῖρας πρὸς τὸν δυνάμενον σῶσαι ψυχὰς ἐκ θανάτου.

Μεγαλειότατε Βασιλεῦ, ἐνδοξότατοι τοῦ Ἔθνους ἄρχοντες, σεβάσμιοι Ἱεράρχαι και Κληρικοί, τιμῶνται ἐκπρόσωποι τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος.

Ἴδου ἐξέλιπεν ἡ πηγῆ, ἐξηράνθη ὁ ποταμός. Ὁ μέχρι-χθὲς πνευματικὸς ἡμῶν πατὴρ και ἐν Χριστῷ ποδηγέτης μετέθηκε τὸ πολύμοχθον πολίτευμα ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν και ἤδη ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς τὸν Κύριον.

Ἐν ἡμέραις, ὅτε ἀκήρυκτον και βαρὺν ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων τινάσσει καθ' ἡμῶν τὸν πόλεμον και ἀπωφραρισμένοι ἤδη διατελοῦμεν πνευματικῷ πατρὸς, οἷον περιεγράψαμεν και ἐγνωρίσαμεν, ἄς ἱκετεύσωμεν τὸν Κύριον, ὅπως εὐδοκήσας ἐπίδη ἐπὶ τὸν λαόν Του, και ἀναστήσῃ τὸν κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐκλεκτὸν ποιμένα και ἐν εὐλογίαις χρηστότητος περιβάλλῃ τὴν ἅγιαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν και τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Ἔθνος πρὸς δόξαν και αἶνον τοῦ ἁγίου και πανυμνήτου Αὐτοῦ ὀνόματος.

Τοῦ αἰοδίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος Σπυρίδωνος εἶη αἰωνία ἡ μνήμη!

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΕΠΙΣΗΜΩΝ

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου, ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Κ. Καραμανλῆς προσέβη εἰς τὰς ἀκολούθους δηλώσεις πρὸς τὸν Τύπον.

«Μὲ βαθυτάτην θλίψιν θὰ πληροφορηθῆ σήμερον ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς τὸν θάνατον τοῦ πρωθιεράρχου Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος, ὁ ὁποῖος ἐλευκάνθη εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας και εἰς τοὺς ἀπελευθερωτικὸς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους.

Κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον ἐπρωτοστάτει εἰς τὸν Κυπριακὸν ἀγῶνα και προσέφερεν ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας, διὰ τὰς ὁποίας ἡ Πατρίς θὰ τὸν εὐγνωμονῆ. Τὸ κενὸν ἐκ τῆς εἰς Κύριον ἀποδημίας του εἶναι μέγα.

Ἄς εὐχηθῶμεν ὅπως, θεῖα εὐδοκίᾳ, πληρωθῆ τοῦτο ἐπι-ἀγαθῷ τῆς ἱεράς ἡμῶν Ἐκκλησίας και τῆς ἀγωνιζομένης πατρίδος».

Ὡσαύτως ὁ Ὑπουργὸς Ἐθν. Παιδείας και Ὁρησκευμάτων κ. Λεβαντῆς ἐδήλωσε τὰ ἀκόλουθα.

«Τὰς πρωινὰς ὥρας τῆς σήμερον, κατόπιν βραχείας νόσου, ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκ-

κλησίας Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και Πάσης Ἑλλάδος Σπυρίδων Βλάχος.

» Ὁ ἐκλιπὼν Πρωθιεράρχης ὑπῆρξεν Ἰθύνουσα Φυσιογνωμία τῆς Ἐκκλησίας και τοῦ Ἔθνους, οἱ δὲ σθεναροὶ και ἀδιάλειπτοι ἀγῶνες Του ὑπὲρ Αὐτῶν, Τοῦ ἐξασφαλίζουν προέχουσιν θέσιν εἰς τὸ Πάνθεον τῶν μεγάλων και ἱστορικῶν μορφῶν τοῦ Γένους.

» Τὸ Ἔθνος και ἡ Ἐκκλησία ὑποκλίνονται μὲ συντριβὴν και ὀδύνην πρὸ τῆς Σεπτῆς Σοροῦ τοῦ Πρωθιεράρχου, ἡ φωτεινὴ και ἀδάμαστος δρᾶσις τοῦ ὁποῖου θὰ ἀποτελῆ πάντοτε ἔντονον παρόρμησιν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ Χρέους τῶν Ἑλλήνων ἔναντι τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας και τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος».

Και ὁ ἐν Ἀθήναις παρεπιδημῶν Σεβ. Μητροπολίτης Πάφου (Κύπρου) κ. Φώτιος ἐδήλωσε πρὸς τὰς ἀθηναϊκάς ἐφημερίδας τὰ ἑξῆς:

«Κελαινὸν πένθος καλύπτει πᾶσαν ἑλληνικὴν ψυχὴν και ἰδιαίτατα τὰς ψυχὰς τῶν Κυπρίων.

Ὁ μέγας Πρωθιεράρχης, ὁ ἐμπνευσμένος ἡγέτης τοῦ πανελληνίου ἀγῶνος ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως τῆς Κύπρου, ὁ ὑπέρροχος ἀγωνιστὴς τῶν ἰδεῶν τῆς Φυλῆς μετέστη ἐκ τοῦ κόσμου τούτου εἰς τοὺς οὐρανίους κόσμους τῆς ἀθανασίας.

Δεινὴν ἀπώλειαν ὑφίσταται ἡ ἑλληνικὴ Ἐκκλησία. Δεινὴν ἀπώλειαν ὑφίσταται ἡ ἑλληνικὴ Κύπρος. Δεινὴν ἀπώλειαν ὑφίσταται τὸ Ἔθνος σύμπαν κατὰ τὰς κρίσεις ταύτας στιγμᾶς.

Ἡ ἔθναρχουσα Ἐκκλησία Κύπρου μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κυπριακοῦ Λαοῦ βαρυπενθοῦμεν ἐπὶ τῷ σκληρῷ πλήγματι, ὅπερ δέχεται ὁ Κυπριακὸς Ἀγὼν διὰ τῆς μεταστάσεως τοῦ ἐμπνευσμένου Προέδρου και Καθοδηγητοῦ τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρου.

Πορευόμενος ἤδη ἐκεῖνος τὴν μακαρίαν ὁδὸν τῶν δικαίων και τῶν μεγάλων εὐλογεῖ και ἐμψυχώνει ἡμᾶς εἰς τοὺς ἱεροὺς ἡμῶν ἀγῶνας, φωτεινὴ στήλη καταυγάζουσα τὸν Γολγοθᾶν τῆς Ἀναστάσεως τῆς ἑλληνικῆς ἡμῶν Μεγαλονήσου».

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ

Μετὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου μετεδόθη ἀπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ ἡ κατωτέρω περὶ τοῦ ἔργου του ὁμιλία τοῦ κ. Σπ. Λαμπριδῆ.

«Ὅτ δώσω τοῖς ὀφθαλμοῖς μου ἕννον και τοῖς βλεφαροῖς μου νυσταγμὸν, οὐδ' ἀνάσυσιν τοῖς κορτάφοις μου».

Αὐτὸ τὸ ψαλμικὸ ρητὸ ἐφήρμοσε στὸν πολυκύμαντο, παραχῶδῃ και τόσο ὁμῶς καρποφόρο και γεμῆτο πατριωτικῆς και ἔθνικῆς πράξεις βίῳ του ὁ πρὸς Κύριον ἐκδημησᾶς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος Σπυρίδων Βλάχος, ὁ Ἡπειρώτης.

Ὅταν ὁ Μακεδονικὸς ἀγῶνας ἐγαβάνιζε τὶς ψυχὰς τοῦ Ἔθνους τοῦ Ἑλληνικοῦ και ὁ Βάλτος τῶν Γενιτσῶν ἦταν ζωσμένος ἀπὸ τὶς φλόγες τῶν ἀνδραγαθῶν τῶν σεμνῶν και παρθενικῶν ἐκείνων παλληκαριῶν.

Τοῦ Τέλλου Ἀγρα, τοῦ Καπετὰν Νικηφόρου (Δεμέστιχα), τοῦ Παρασκευᾶ Ζερβέα, τοῦ Νίκου Μαντούβαλου και τῶσων ἄλλων, ὁ τότε Ἀρχιμανδρίτης και ἱεροκήρυξ Σπυρίδων Βλάχος δίνει τὸ πρῶτον «παράν», εἰς ἔθνικὸ προσκλητήριον, γιὰ τὴ σωτηρία τῆς Μακεδονίας μας ἀπὸ τὴν σλαυικὴν ἐπίδρομῆν.

Ἐύρισκεται εἰς τὰ λαμπροφῶρα Προπύλαια τῶν Μακεδονικῶν προμαχῶνων πού ἀνέκοψαν τὸν ροῦν τῆς σλαυικῆς πλημμυρίδος. Ὁ Δεσπότης Ἐάνθης ἐμπιστεύεται τὴν θέσιν τοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Καβάλας εἰς τὸν νεαρὸν τότε πρεσβύτερον Σπυρίδωνα Βλάχον, ἀριστοῦχον ἀπόφοιτον τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς και τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

Ποῖα ἀτσάλενα καρδιὰ κρουβᾶταν στὰ στήθια τοῦ μόλις 28ετοῦς τότε ἱεροκήρυκος Καβάλας, θὰ φανῆ σὲ λίγα χρόνια, ὅταν τὸ φλογισμένο ράσο τοῦ Σπυρίδωνος Βλάχου ἀνεμίετο στὴν Κόνιτσα, τὸν χειμῶνα τοῦ 1912-1913, κατὰ τὸν Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον, τὸν καιρὸ πού κατῆχει ἀπὸ τὸ 1906

τόν Μητροπολιτικό Θρόνο Βελλάς και Κονίτσης, και την άνοιξη του 1914.

Τότε που ήταν Υπουργός των Έσωτερικών της Προσωρινής Κυβερνήσεως της Αυτόνομου Βορείου Ήπειρου, με Πρόεδρον τόν λευκόν και τετιμημένον εὐπατρίδην Γεώργιον Χρηστάκη - Ζωγράφου.

Αποθνήσκει τὸ 1916 ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων Γεωβάσιος, ὁ ἀπὸ Πισσιδιάς. Εἰς τὸν θρόνον τῆς πόλεως τῶν θρύλων καὶ τῶν φυλετικῶν ὄνειρων, ποὺ ἔδωκεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος τοὺς μεγάλους τοῦ Γένους Διδασκάλους, τοὺς τρισεγίστους πνευματικούς φωστῆρας καὶ τοὺς ἔθνικοὺς εὐεργέτας, ἀνέρχεται δικαιοματικῶς ὁ Σπυρίδων Βλάχος. Εἶλκε τὴν καταγωγὴν ἀπὸ τὴν ταπεινὴν καὶ ἄσημον κώμην, εἰς τὰς παρυφᾶς τῆς Μερόπης (Νεμέρσας), Ρουφίαν τοῦ Πωγωνίου.

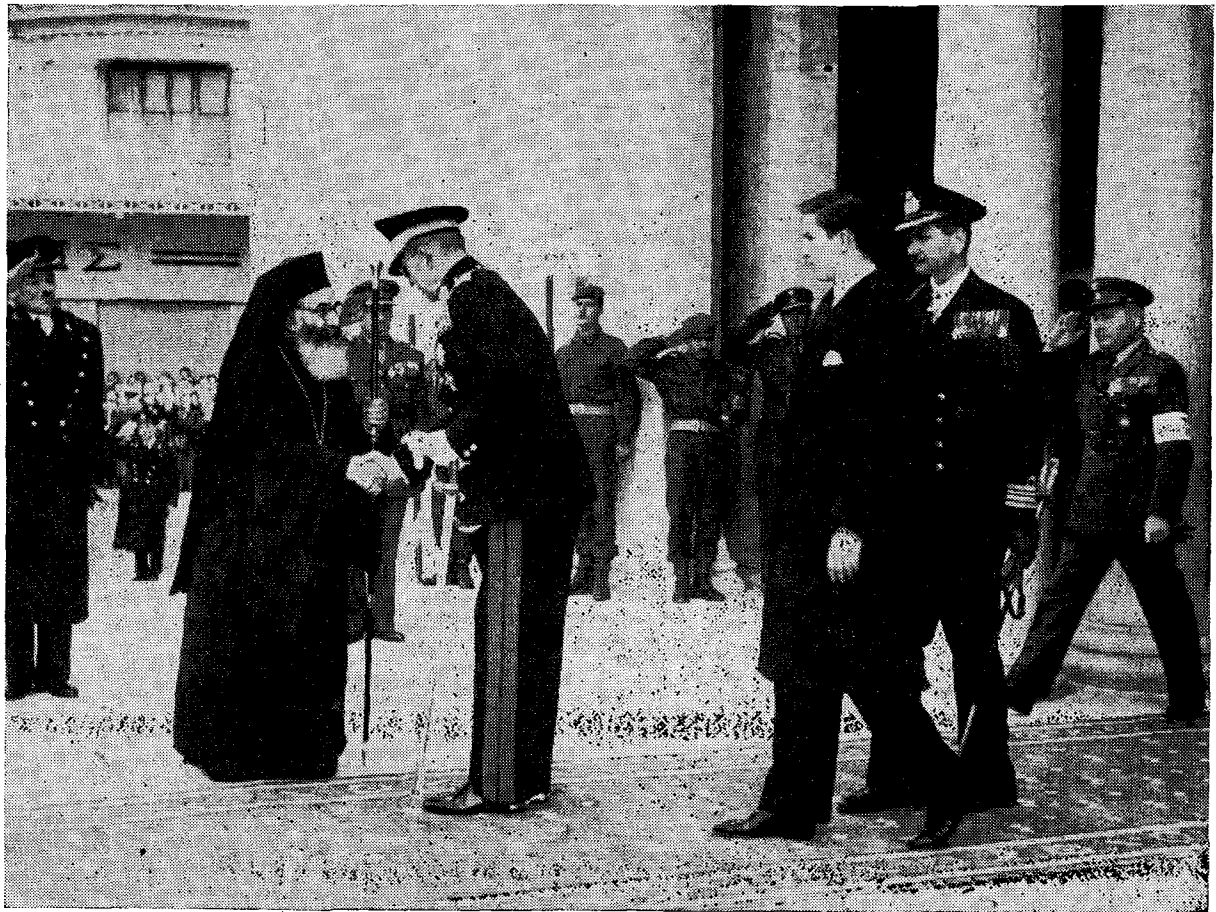
Ἐκλείσσε καὶ ἐλάμπρυνε τὸν Μητροπολιτικὸν Θρόνον τῆς Ἠπειρωτικῆς Πρωτεύουσας, ὁ Ἰωαννίνων Σπυρίδων, καὶ μ' αὐτὸν τὸν τίτλο θὰ ἀναγραφῆ, χρυσοῖς γράμμασι, εἰς τὰς δέλτους τῆς ἀδεκάστου ἱστορίας. Καθίσταται τὸ ἀγλάϊσμα καὶ τὸ ἐγκαλλώπισμα τῆς Ἠπειρωτικῆς Πατρίδος, μὲ τὰ ἔργα εὐποιίας καὶ δημιουργίας κατὰ τὰ εἰρηνικὰ χρόνια. Σχολικὰ κτίρια, Ἱεροδιδασκαλεῖον Βελλάς, ὑφαντουργικαὶ σχολαί, Παπάζογλειος Ἰωαννίνων καὶ Ααμπριάδειος Ἄνω Σουδενῶν, ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν σύμβουλον τῆς Φιλεκαπαιδευτικῆς Ἐταιρείας κ. Νικόλαον Γεωργιάδην καὶ μὲ τὸν τραπεζιτικὸν κ. Ἰωάννην Οἰκονομάκην. Ἀκούραστος ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων διατρέχει τὰ Ἠπειρωτικὰ χωριά, διὰ νὰ ἐμφωσήσῃ καὶ μεταλαμπαδεύσῃ τὸ ἱερὸν καὶ ἀκοίμητον πῦρ τῆς παιδείας καὶ τοῦ ἔθνικισμοῦ, ποὺ τὸν φλογίζει καὶ τὸν κατακαίει,

εἰς ἰερεῖς καὶ διδασκάλους. Πότε εὐρίσκεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν, διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ πιστώσεις διὰ τὰ σχολικὰ κτίρια καὶ πότε εἰς τὰς ἐπάλξεις τῶν προφυλακῶν, ἐκεῖ εἰς τὰ ἀκραία φυλάκια τῆς Ἀρένιστας καὶ τῆς Πωγωνιανῆς. Ἀντικρῖζει τὰ χωριά τῆς Δρόμπολης καὶ δουλωμένης πάλιν Βορείου Ἠπειροῦ, καὶ ματώνει ἡ καρδιά καὶ βουρκώνουν τὰ μάτια τοῦ ὑπερόχου αὐτοῦ πατριώτου, ποὺ ἔκλεινε στὰ στήθη τοῦ Ἑλλάδα καὶ μόνον Ἑλλάδα. Ὁραματίζεται τίς θυσίες καὶ τοὺς ἀγῶνες τοῦ κατὰ τὸ Βορειοηπειρωτικὸν ἔπος τοῦ 1914 καὶ τὴν ἡφαιστειώδη δρᾶσιν του. Ἄς τὸν παρακολουθήσωμεν εἰς τὰ Ἠπειρωτικὰ βουνά, ὅποτε ἔλαχε καὶ εἰς τὸν σημερινὸν ὁμιλητὴν τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ Ἀθηνῶν ἡ ὑψίστη τιμὴ νὰ εἶναι ὁ γραμματεὺς τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως Ζωγράφου καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, Χειμωαριώτου Συνταγματάρχου Δημητρίου Δούλη.

Ἄς μᾶς ἐπιτραπῆ νὰ θεωρώμεν τὴν δρᾶσιν τοῦ τότε Μητροπολίτου Βελλάς καὶ Κονίτσης ὡς τὸ μεσουράνημα τοῦ τριλαμποῦς φωτεινοῦ μετεώρου, ποὺ ἐκαλεῖτο Σπυρίδων Βλάχος. Λυκαυγὲς ἀνέσπερον ἡ Καβάλα καὶ ἀκτινοβόλον λυκόφως ἡ Προεδρία τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως τῆς Κύπρου.

Ἴδου, σὲ λίγες ἀδρές γραμμές, ἡ ἐκρηκτικὴ καὶ ἀληθινὰ ἡφαιστειώδης δρᾶσις τοῦ Μητροπολίτου Σπυρίδωνος, κατὰ τὸν Βορειοηπειρωτικὸν Ἀγῶνα τοῦ 1914.

Στὶς 14 Φεβρουαρίου 1914, τὰ μεσάνυχτα, ἀνεχώρησε δι' Ἰωάννινα ἀπὸ τὴν Κορυτσᾶ ὁ ὑποστράτηγος διοικητῆς τῆς ὁδοῦς Μεραρχίας Ἀναστάσιος Παπούλας, ἐξουσιοδοτήσας τὸν συνταγματάρχη Κοντούλη νὰ παραδώσῃ τὴν Κορυτσᾶ στους Ἀλβανούς. Τὴν ἐπαύριον ἀφωπλίσθησαν ὅλοι οἱ ἐντό-

Ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Α.Β.Υ. ὁ Διάδοχος, ἐξερχόμενοι τοῦ Ναοῦ, συλλυποῦνται τὸν ἐκπρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας.

Η ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΠΟΜΠΗ

πιοι που υπηρετούν εις τὸ Σύνταγμα Κορυτσᾶς, ἡ ὁποία παρεδόθη εἰς 400 Ἀλβανούς χωροφύλακας ὑπὸ τὸν Μουσταφᾶ Μπέην καὶ τὸν Ὀλλανδὸ λοχαγὸ τῆς Χωροφυλακῆς Τζιφράντι.

Ἀπ' ἐκεῖ ὁ Κοντούλης μεταβαίνει εἰς Ἐρσέκιν (Κολώνια) καὶ διατάσσει τὴν σύλληψιν καὶ φυλάκισιν τοῦ Μητροπολίτου Κονίτσης Σπυρίδωνος καὶ τοῦ Μακεδονομάχου λοχαγοῦ Διονυσίου Λεοντίου, ποὺ εἶχαν καταφθάσει διὰ νὰ ὑψώσουν τὸ λάβαρον τῆς Ἀυτονομίας Ἡπείρου μὲ τὸν κίτρινο δικέφαλο βυζαντινὸ ἀετὸ.

Ὁ Δεσπότης τὴν προτεραίαν εἶχεν ἀναπετάσει τὴ σημαία τῆς Ἀυτονομίας εἰς τὸ Λεσκοβίκι. Ἀποφυλακίζεται ὁ Μητροπολίτης Σπυρίδων, ἐγκαθιστᾶ ὡς στρατιωτικὸ διοικητὴ τοῦ τομέως Λεσκοβικίου τὸν Λεόντιον καὶ σπεύδει εἰς Ἀργυροκάστρου, δι' αὐτοκινήτου, ὅπου τὸν καλοῦν νέοι ἄγωνες, θυσίαι καὶ δλονύκτιαι ἀγρυπνίαι, πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς ἀγωνιζομένης Βορείου Ἡπείρου.

Στις 17 Φεβρουαρίου 1914, στὴ θέση «Κολορζή» τοῦ Ἀργυροκάστρου, ἀνακηρύσσεται ἡ Βόρειος Ἡπειρος Ἀνεξάρτητος καὶ Ἀυτόνομος Πολιτεία, μέσα σὲ ἐθνικοὺς ἐκδηλώσεις ὑπερπεντακοσίων ἐθελοντῶν. Ὑψώνεται τὸ λάβαρον τῆς Ἀυτονομίας τῆς Βορείου Ἡπείρου, ἐνῶ ἐκπυροσοκροτοῦν τριετία χίλια-μύρια.

ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΑ ΤΗΛΕΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ἀπεστάλησαν σὺν ἄλλοις καὶ τὰ κάτωθι συλλυπητήρια τηλεγραφήματα.

Τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου:

«Κατόδυναι ἐπληροφόρηθην μετὰ στασιν Κύριον προσφιλοῦς ἡμῖν γεραροῦ Πρωθιεράρχου ἀδελφῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Ἑλλάδος κυροῦ Σπυρίδωνος. Δεηθέντες Συνδικτικῶς ὑπὲρ ἀναπαύσεως μακαρίας αὐτοῦ ψυχῆς, ἐκφράζομεν βαθύτατα συλλυπητήρια Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ἡμῶν εὐχόμενοι Κύριος παραμυθῆσθαι ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν. Μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ ἡμᾶς ἀντιπροσωπεύσθαι κηδεῖαν Μητροπολίτης Φθιώτιδος Ἀμβρόσιος.

Πατριάρχης Ἀ θ η ν α γ ὀ ρ α ς».

Τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας:

«Βαθέως τεθλιμμένοι θρηνοῦμεν θάνατον ἀγαπητοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ Σπυρίδωνος Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Δεόμενοι ὅπως ὁ Κύριος ἀναπαύσθαι αὐτὸν, συλλυπούμεθα ἀδελφικῶς Ἱερὰν Σύνοδον καὶ Ἐκκλησίαν Ἑλλάδος.

Πατριάρχης Χ ρ ι σ τ ο φ ὀ ρ ο ς».

Τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας:

«Μεθ' ὅλης Ἱεραρχίας καὶ Κλήρου καὶ λαοῦ τοῦ κατ' ἡμᾶς Θρόνου συμμετέχοντες πένθους ἀδελφῆς Ἐκκλησίας Ἑλλάδος, ἐπὶ ἀπωλείᾳ μεγάλῃ ὀρθοδόξου φυσιογνωμίας Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος. Δεόμεθα Κυρίου, ὑπὲρ ἀναπαύσεως ψυχῆς αὐτοῦ καὶ ταχεῖαι ἀναδείξεως ἱκανοῦ διαδόχου, πρὸς συνέχισιν καρποφόρου ποιμαντορίας μεταστάντος.

† Ὁ Ἀντιοχείας Ἀ λ έ ξ α ν δ ρ ο ς».

Τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων:

«Ἐκκλησία Σιών, μετέχουσα πένθους ἀδελφῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τελευταίᾳ Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος, δεηθήσεται μεθαύριον Σάββατον ἐπὶ φρικτῷ Γολγοθᾷ, ὑπὲρ ἀναπαύσεως σεπτοῦ Πρωθιεράρχου, ἀναδείξεως ἀναξίου διαδόχου. Διαβιβάζω ἀδελφικὰ συλλυπητήρια, εὐχάς.

Τοποτηρητῆς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀ θ η ν α γ ὀ ρ α ς».

Τῆς Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου:

«Κατόδυναι τὴν ψυχὴν, ἐπὶ ἀπωλείᾳ ἐξόχου ἐκκλησιαστικῆς ἡγετικῆς φυσιογνωμίας Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Σπυρίδωνος, διαβιβάζομεν εὐκρινῆ καὶ θερμὰ συλλυπητήρια συμπενοῦσης Κυπριακῆς Ἐκκλησίας, δεόμενοι ἀνα-

Ὁ Ζωγράφος, οἱ ὑπουργοί, Μητροπολίται Δρυϊνουπόλεως Βασίλειος καὶ Κονίτσης Σπυρίδων, Καραπάνος καὶ Παρμενίδης, ὁ Εὐάγγελος Τρίχας, οἱ δημοσιογράφοι Χατζῆς καὶ Κοντοφώτης, ἀξιωματικοί, λευκοφορεμένοι ἱερεῖς καὶ πλῆθος λαοῦ περιστοιχίζουσαν τὴν σημαίαν, ἐνῶ ῥίγη συγκινήσεως ἱεραῶς συγκλονίζουσαν τοὺς πάντας καὶ ὁ Μητροπολίτης Βασίλειος χαιρετίζει αὐτὴν. Καὶ ὅταν, ἀργότερα, ἐπέρχεται ὁ αἰφνιδιασμοῦ τῆς Μονῆς Τσέπου καὶ ὄλοι ἀρχίζουσαν νὰ λυγίζουσαν, μόνον ὁ συναγματοῦχος Δούλης καὶ ὁ Δεσπότης Σπυρίδων δὲν κάμπτονται. Ἀνασυντάσσουσαν τοὺς λιποψυχήσαντας πρὸς στιγμὴν ἐθελοντᾶς τοῦ συντάγματος Δελβίνου καὶ μετ' αὐτὸν τὸν ἡρωικὸν διοικητὴν τοῦ Βλάσση Καραχρήστον, τὸν Ἰλαρχον Βάρθην καὶ τοὺς διοικητὰς λόχων Ζυγομαλᾶν, Πνευματικῶν, Ταγαρόπουλον, Γκίκα, Παπαχαλαράμους καὶ Κωτσάρηλον γράφουσαν τὸ ἔπος τῆς Κορώνης καὶ τῆς Κολωνίας.

Μεγάλο καὶ ὑψηλὸν ὑπῆρξε τὸ ἔργον τοῦ πανδήμου κηδευθέντος σήμερον Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Σπυρίδωνος Βλάχου, ἐπισφραγίσαντος τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας τοῦ μετὰ τὴν φωτεινὴν δρᾶσιν τοῦ, διὰ τὴν ἑνωσιν τῆς Κύπρου. Ἀς κλίνωμεν ὄλοι γόνου πρὸς τοῦ νεοσκαμμένου τάφου του καὶ εὐλαβικὰ ἄς εὐχηθοῦμε νὰ εἶναι ἐλαφρὸ τὸ ἀττικὸν χῶμα, ποὺ τὸν ἐσκέπασε.

παῦσαι Κύριος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀναδείξῃ δὲ ἀντάξιον διάδοχον ἀδελφῆς Ὀρθοδόξου Ἑκκλησίας.

† Ὁ Κιτίου Ἀ ν θ ι μ ο ς».

Τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρωσίας:

«Ὀλοφύχως συμμετέχοντες εἰς τὴν θλίψιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀξιοτάτου Προέδρου αὐτῆς, Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος. Μετὰ βαθυτάτης θλίψεως αἰσθανόμεθα τὴν ἀπουσίαν του, τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἀνεμεινομεν αὐτὸν εἰς Μόσχαν καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀποκρίπτομεν τὰς φιλικὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Παρακαλοῦμεν τὸν ζωοδότην Χριστόν, ἵνα ἀξιώσθαι αὐτὸν τῆς αἰωνίου μακαριότητος καὶ χώρας τῶν δικαίων καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος νὰ δωρήσθαι τὸν ἀξίον αὐτοῦ διάδοχον, ὁ ὁποῖος μετὰ ζήλου νὰ ὑπηρετῇ τὴν Ἐκκλησίαν (Ἑλλάδος), εἰς δόξαν Θεοῦ, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας.

Πατριάρχης Ἀ λ έ ξ ι ο ς,

καὶ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ὀρθοδόξου Ρωσικῆς Ἐκκλησίας».

Τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ρουμανίας:

«Ἐν ὀνόματι τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας καὶ ἡμῶν προσωπικῶς ἐκφράζομεν ἀδελφικὰ συλλυπητήρια πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἀυτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῇ πρὸς Κύριον ἀποδημία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Σπυρίδωνος καὶ εὐλαβῶς δεόμεθα τοῦ Κυρίου ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του μεταξὺ τῶν δικαίων.

Ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας Ἰ ο υ σ τ ι ν ι α ν ὀ ς».

Τοῦ Μακ. Πατριάρχου τῶν Σέρβων:

«Μετ' αἰσθήματα βαθείας θλίψεως ἐδέχθημεν τὴν θλιβεράν εἰδησιν, περὶ τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου καὶ ἀξίου Πρωθιεράρχου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ δεδοκιμασμένου φίλου τῆς Ἐκκλησίας μας κυροῦ Σπυρίδωνος. Ἐκφράζοντες ὑμῖν εὐκρινῆ συλλυπητήρια ἐν ὀνόματι ἡμῶν καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δεόμεθα τοῦ Κυρίου ὑπὲρ τῆς γαλήνης καὶ τῆς ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἐναρέτου Πρωθιεράρχου καὶ τῆς παραμυθίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Πατριάρχης τῶν Σέρβων Β ι κ έ ν τ ι ο ς».

Τοῦ Μακ. Πατριάρχου Γεωργίας:

«Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Γεωργίας πενθεῖ βαθέως, ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος, Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ μετ'

Ἡ σεπτή σορός τοῦ Ἀρχιεπισκόπου φερομένη τμητικῶς ἐπὶ κιλίσαντας.

Αὐτῆς δέεται θερμῶς, ὑπὲρ τῆς ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ κεκοιμημένου διακεκριμένου Πρωθιεράρχου.

Ὁ Πατριάρχης τῆς Γεωργίας Με λ χ ι σ ε δ έ κ υ .

Τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας:

Ἄῒπ' εὐκαιρία μακαρίου τέλους Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος, ὑποβάλλομεν ἐκ μέρους Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας Βουλγαρίας θερμὰ συλλυπητήρια Αὐτῆς. Εἶθε ὁ Ὑψιστος νὰ κατατάξῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς τοὺς οὐρανίους κόλπους αὐτοῦ. Αἰωνία αὐτοῦ ἡ μνήμη.

Ἐκ Παρισίων:

Ἄῒ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Δύσεως μετέχει εἰς τὸ βαρὺ πένθος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προσευχομένη θερμῶς ὑπὲρ τῆς ψυχῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος.

Κ ο β α λ έ φ σ κ υ .

ἌΜε βαθεῖαν θλίψιν ἐπληροφόρηθην τὸν θάνατον τοῦ ἀγαπητοῦ μοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ, τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κυροῦ Σπυρίδωνος. Ἡ Ὁρθοδοξία πενθεῖ. Προσεύχομαι ἐκ πάσης καρδίας διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς τοῦ μεγάλου νεκροῦ. Ὁ μέγας οὗτος Ἱεράρχης, στυλὸς τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίας, ἦτο κατ' ἐξοχὴν ἡ ἐνσάρκωσις τῆς μεγάλης ὀρθοδόξου ἀρετῆς τοῦ ἐνδόξου ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Εἶθε ὁ Κύριος νὰ παράσχῃ εἰς τὸν πιστὸν Αὐτοῦ ὑπέρβλητον τὴν μακαρίαν καὶ αἰωνίαν μνήμην καὶ τὴν ἀνάπαυσιν εἰς τόπον φωτεινὸν, εἰς τόπον χλοερὸν, εἰς τόπον ἀναψύξεως, ἐνθα ἀπέδρα πᾶσα ὀδύνη, λύπη καὶ στεναγμός.

ἌΜακάριοι οὐς ἐξελέξω καὶ ἐκάλεσας.

Δεχθῆτε, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ ἐκτετὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὰ ἡμέτερα συλλυπητήρια, τὴν ὑψηλὴν μου βεβαίωσιν καὶ τὴν ἐκφρασὴν τῆς ἀδελφικῆς μου ἀγάπης ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Μητροπολίτης Β λ α δ ί μ η ρ ο ς

Ἐξαρχος τῆς Α.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

Τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς:

Ἄῒ Ἐξ ὀνόματος συμπάσης ὁμογενείας Ἀμερικῆς ἐκφράζομεν ἐγκάρδια συλλυπητήρια Ἱερᾶ Συνόδῳ Ἐκκλησίας Ἑλλάδος, ἐπὶ θανάτῳ Προκαθημένου Αὐτῆς, προσεγγιζόντος μεγίστας ὑπηρεσίας εἰς Ἐκκλησίαν καὶ ἔθνος καὶ ὀλοφύχως εὐχόμεθα ἀνάδειξιν ἀνταξίου διαδόχου, πρὸς ἀποτελεσματικὴν ἀντιμετώπισιν πολλῶν καὶ μεγάλων προβλημάτων Ἐκκλησίας Ἑλλάδος.

Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς Μ ι χ α ἡ λ υ .

Τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν:

Ἄῒ Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν βαθύτατα ἐλυπηθῆ διὰ τὰ νέα τοῦ ἀφηνιδίου θανάτου τοῦ μεγάλου Ἀρχιεπισκόπου. Ἐκφράζει βαθυτάτην συμπάθειαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι ὄλτινες ἔσχον τὸ προνόμιον νὰ γνωρίσουν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σπυρίδωνα.

Β ί σ ε ρ Τ' Ὁ ὕ φ τ υ .

ἌΒαθύτατα ἐλυπηθῆν, πληροφορηθεὶς τὸν θάνατον Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος. Παρακαλῶ, δεχθῆτε εὐκρινῆ συλλυπητήρια ἐμοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας. Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ παρηγορήσῃ καὶ ὀδηγήσῃ τὴν ἀγαπητὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἀρχιεπίσκοπος Κανταβρυγίας.

ἌΠροσφέρατε ἐγκάρδιον συμπάθειαν, προσευχὰς καὶ θείας εὐχαριστίας διὰ τετιμημένον Ἀρχιεπίσκοπον Σπυρίδωνα, ἀγαπητότατον μέλος τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Τσίτσεστερ

Ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ Παγκοσμίου Συμβ. Ἐκκλησιῶν.

Τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας:

ἌΣεβασμιώτατε,

ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς πληροφόρω, ὅτι αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἔλαβα δύο τηλεγραφήματα, τὸ μὲν ἐν ἀπὸ τὸν Πανιερώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κανταβρυγίας, ἐπιθυμοῦντα νὰ τὸν ἐκπροσωπήσω κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος, καὶ τὸ δεύτερον ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον τοῦ Γιβραλτάρ, ἐκφράζοντα τὴν βαθυτάτην αὐτοῦ συμπάθειαν πρὸς ὅλον τὸ πλῆρωμα τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ παρακαλοῦντά με ἐπίσης νὰ τὸν ἐκπροσωπήσω κατὰ τὴν κηδείαν.

Ἐπιτρέψατέ μοι, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, νὰ ἐκφράσω καὶ πάλιν προσωπικὴν μου βαθυτάτην θλίψιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὅστις πάντοτε μὲ περιέβαλε διὰ τῆς προσωπικῆς τοῦ εὐμενείας.

Μετὰ τιμῆς

Εὐπειθεὶς τέκνον τῆς Ἱμετέρας Σεβασμιότητος Ἱερεὺς Δ. Α. Ν τ ά ν κ α ν υ .

Ἐκ Βερολίνου:

Ἄῒ Ἡ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία τῆς Γερμανίας εὐκρινῶς μετέχει τοῦ πένθους ἐπὶ τῇ εἰς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος. Ἡ ἐξέχουσα προσωπικότης τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μεγάλως ἐτιμᾶτο παρ' ἡμῶν. Εἶθε ὁ Θεὸς νὰ ἐνισχύσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς δυσκόλους ταύτας ἡμέρας ὑπὸ τοῦ πνεύματος σοφίας καὶ δυνάμεως.

Ὁ Ἐπίσκοπος Ν τ ι μ π έ λ ι ο υ ς υ

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α Τ Α

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου τῶν Κληρικῶν τῆς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, συνελθὼν ἐκτάκτως σήμερον τῇ 21ῃ Μαρτίου 1956 ἡμέρᾳ Τετάρτη καὶ ὥρα 11.30' π. μ., ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

καὶ ἀκοῦσαν τοῦ Ἀντιπροέδρου αὐτοῦ διερμηνεύοντος τὴν θλίψιν σύμπαντος τοῦ Ἱερατείου, ἐπὶ τῷ ἀπὸ τοιοῦτου πνευματικοῦ Πατρὸς ἀποφρατισμῷ, ὅστις ἐπὶ πεντηκονταετίαν ὄλην ἠνάλωσεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους

Ψ η φ ί ζ ε ι

1. Νὰ παρακολουθήσῃ τὴν κηδείαν τοῦ μεταστάντος Πρωθιεράρχου τὸ τε Διοικητικὸν Συμβούλιον ἐν σώματι καὶ ἅπαντα τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου.

2. Νὰ ἐκφρασθῶσι τὰ συλλυπητήρια τοῦ Συνδέσμου πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, τὴν ἀδελφὴν καὶ τοὺς λοιποὺς οἰκείους Αὐτοῦ.

3. Νὰ διατεθῇ εἰς μνήμην Αὐτοῦ τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν

διὰ τὰ τροφεῖα ἐνὸς ἔτους δι' ἓνα ἄπορον φοιτητὴν ἐν τῷ Θεολογικῷ Οἰκοτροφείῳ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

4. Νὰ ἀναρτηθῇ ἡ εἰκὼν Αὐτοῦ ἐν τῇ αἴθουσῃ τοῦ Συνδέσμου.

5. Νὰ ὑποβληθῇ τὸ παρὸν πρὸς τὸν Σεβ. Τοποτηρητὴν καὶ νὰ ἐπιδοθῇ πρὸς τοὺς οἰκείους τοῦ μεταστάντος καὶ νὰ δημοσιευθῇ διὰ τοῦ Τύπου.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

Ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, συνελθούσα ἐκτάκτως τῇ 21ῃ Μαρτίου 1956, ἡμέρᾳ Τετάρτη καὶ ὥρα 10ῃ π. μ., ἐπὶ τῷ ὀλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

ἀνδρὸς ἐν καιροῖς χαλεποῖς τῆς Πατρίδος καὶ τῆς Ἐκκλησίας πολυτίμου εἰς αὐτὰς παρασχόντος ὑπηρεσίας, ἀποφασίζει ὅπως:

1. Ἀργῆσῃ τὸ Πανεπιστήμιον τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας αὐτοῦ.

2. Παρακολουθήσῃ ἡ Σύγκλητος τὴν ἐκφορὰν.

3. Ἀναρτηθῇ μεσίσιος ἡ σημαῖα τοῦ Πανεπιστημίου ἐπὶ τριήμερον εἰς ἐνδειξιν πένθους.

Ἡ Σεβασμιωτάτη Ἱεραρχία κηδεύουσα τὸν Προδιερχήν.

4. Ἀποσταλῶσι συλλυπητήρια γράμματα πρὸς τε τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ τοὺς οἰκείους τοῦ ἐκδημήσαντος εἰς Κύριον Πρωθιεράρχου.

Ὁ Πρύτανης Οἱ Συγκλητικοί
Παναγ. Μπρατσιώτης (ἔπονται αἱ ὑπογραφαί).
Ὁ Γεν. Γραμματεὺς Α. Σκαρπαλέζος.

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, συνελοῦσα σήμερον 21ην Μαρτίου 1956, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 1ην μ.μ., εἰς ἔκτακτον συνεδρίασιν, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος,
καὶ τὴν βαθυτάτην θλίψιν αὐτῆς ἐκδηλώσασα ἐπὶ τούτῳ
ψηφίζει ὁμοφώνως

1. Νὰ διακοπῶσιν αἱ ἐργασίαι τῆς Σχολῆς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας.
2. Νὰ συνοδεύσῃ σύσσωμος ἡ Σχολὴ τὴν ἐκφορὰν.
3. Ἀντὶ στεφάνου νὰ διατεθῶσι χίλια (1.000) δραχμαὶ εἰς ἀπόρους φοιτητὰς καί,
4. Νὰ σταλῶσι συλλυπητήρια γράμματα πρὸς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοὺς συγγενεῖς τοῦ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος Πρωθιεράρχου.

Ὁ Κοσμητὼρ Βασ. Ἰωαννίδης.

Ἡ Σύγκλητος τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, συνελοῦσα ἐκτάκτως σήμερον τῇ 21ῃ Μαρτίου 1956, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς εἰς Κύριον ἐκδημήσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,
καὶ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ ἡμῖν καὶ πλέον αἰῶνα προσενηχθείσας μεγάλας ὑπηρεσίας τῇ Ἐκκλησίᾳ, τῷ Ἔθνει καὶ τῇ Παιδείᾳ,

ἀποφασίζει

1. Νὰ ἀποστείλῃ συλλυπητήρια τηλεγραφήματα εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καὶ εἰς τοὺς οἰκείους τοῦ ἐκλιπόντος.
2. Νὰ ἀντιπροσωπευθῇ τὸ Πανεπιστήμιον κατὰ τὴν κηδείαν ὑπὸ μελῶν τῆς Συγκλήτου καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.
3. Νὰ ἀναρτηθῇ μεσίστιος ἢ σημαία κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας.
4. Νὰ διατεθῇ ἀντὶ στεφάνου ποσὸν 1000 δραχμῶν ὑπὲρ τῆς ἐν Ἰωαννίνοις ἀνεγειρομένης νέας Ζωσιμαίας Σχολῆς.
5. Νὰ διακοπῶσι τὰ μαθήματα κατὰ τὴν ὥραν τῆς κηδείας.
6. Νὰ δημοσιευθῇ τὸ παρὸν εἰς τὸν Τύπον.

Ὁ Πρύτανης Τὰ μέλη
Κ. Θ. Καββασιάδης

Ἡ Σύγκλητος τοῦ Ἐθνικοῦ Μ. Πολυτεχνείου, συνελοῦσα ἐκτάκτως τῇ 21ῃ Μαρτίου 1956 ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 10.30' π. μ., ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος,
ἀνδρὸς πολυτίμου ὑπηρεσίας προσφέροντος εἰς τε τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν,

ψηφίζει

1. Νὰ ἀναρτηθῇ μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος ἐπὶ τριήμερον εἰς ἔνδειξιν πένθους.
2. Νὰ παρακολουθήσῃ ἡ Σύγκλητος τὴν ἐκφορὰν καὶ
3. Νὰ ἀποσταλῶσι συλλυπητήρια γράμματα πρὸς τε τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ τοὺς οἰκείους τοῦ ἀποδημήσαντος εἰς Κύριον Πρωθιεράρχου.

Ὁ Πρύτανης: Δ. Πίππας. Οἱ Συγκλητικοί: Α. Κουτοκόστας, Ι. Χατζόπουλος, Α. Ρουσόπουλος, Α. Παππάς, Π. Μιχαῆλης, Ι. Γαζόπουλος, Φ. Βασιλείου, Κ. Παπαϊωάννου, Γ. Ραυτόπουλος, Δ. Κορωναῖος, Σ. Χόρς, Κ. Ἀσκητόπουλος,
Ὁ Γεν. Γραμματεὺς: Ἀγγ. Ἀθανασιάδης.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Στέγης τοῦ Ἐργαζομένου Ὁρφανοῦ, συνελθὼν ἐκτάκτως σήμερον 21ην τοῦ μηνὸς Μαρτίου τοῦ ἔτους 1956, ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον μεταστάσεως τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,
ἐπιτίμου Προέδρου τῆς Στέγης, ἀκοῦσαν τοῦ Προέδρου αὐτοῦ ἐξάραντος τὰς ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρὸς προσενηχθείσας πρὸς τὴν Στέγην τοῦ Ἐργαζομένου Ὁρφανοῦ πολυτίμους ὑπηρεσίας καὶ. πολλαπλᾶς ἐνισχύσεις,

ὁμοφώνως ψηφίζει
Νὰ ὑψωθῇ μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος ἐπὶ τριήμερον.

Νὰ παρακολουθήσῃ τὴν κηδείαν σύσσωμον τὸ Διοικ. Συμβούλιον.

Νὰ διέλθουν πρὸ τῆς σεπτῆς σοροῦ ἅπαντες οἱ τρόφιμοι, καὶ

Νὰ ἐκφραστοῦν τὰ συλλυπητήρια τοῦ Σώματος πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ μεταστάσαντος.

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Χρ. Δέδες, ἀντ' ἡγος ἐ.ἀ. Χρυσ. Νεαμονιτάκης.

Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν προστασίαν τῶν Α. Α. Μ. τῶν Βασιλέων Ἐρᾶνου «Βασιλικὴ Πρόνοια», συνελοῦσα ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον μεταστάσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος,
διατελέσαντος Προέδρου τῆς Μεγάλης τοῦ Ἐρᾶνου Ἐπιτροπῆς καὶ μεγίστας προσενηκόντος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος ἡμῶν ὑπηρεσίας, ἀπεφάσισεν ὅπως:

α') Τὰ μέλη αὐτῆς παρακολουθήσουν τὴν ἐκφορὰν τοῦ ἐκλιπόντος.

β') Ἀναρτηθῇ ἐπὶ τριήμερον μεσίστιος ἢ σημαία εἰς ἀπάσας τὰς Παιδοπόλεις καὶ τὰ λοιπὰ Ἰδρύματα τοῦ Ἐρᾶνου.

γ') Σταλοῦν συλλυπητήρια γράμματα πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ μεταστάσαντος.

δ') Δημοσιευθῇ τὸ παρὸν διὰ τοῦ Τύπου.

Ἀθῆναι 22 Μαρτίου 1956

Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ.

Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον τοῦ Ὄργανισμοῦ Διοικήσεως Ἐκκλησιαστικῆς Περιουσίας (Ο. Δ. Ε. Π.), συνεχόμενον ὑπὸ βαθυτάτης ὀδύνης, ἐπὶ τῷ ἀδοκίμῳ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου Προέδρου καὶ πρωτοεργάτου τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,
ἀποφασίζει

α) Ὅπως ἐκφραστοῦν τὰ συλλυπητήρια αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοὺς οἰκείους τοῦ μεγάλου νεκροῦ.

β) Ὅπως ἀναρτηθῇ μεσίστιος ἢ σημαία καὶ ἀργήσῃ τὰ γραφεῖα τοῦ Ὄργανισμοῦ μέχρι καὶ τῆς ἡμέρας τῆς κηδείας αὐτοῦ.

γ) Ὅπως παρακολουθήσῃ τὴν κηδείαν τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ Ὄργανισμοῦ.

δ) Ὅπως κατατεθῇ ἀντὶ στεφάνου ποσὸν 5.000 δραχμῶν ὑπὲρ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, καὶ

ε) Ὅπως δημοσιευθῇ τὸ παρὸν διὰ τοῦ Τύπου.

Ἡ «Ἐνωσις Φίλων Κρατουμένων», τελοῦσα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῇ εἰς Κύριον ἐκδημίᾳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,
ψηφίζει

1. Ἐκφράζει τὰ συλλυπητήρια τῶν μελῶν αὐτῆς πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ τὴν οἰκογένειαν τοῦ μεταστάσαντος.

2. Διαθέτει δραχμάς χιλιάς (1.000) διά την βιβλιοθήκην τῆς Φυλακῆς Ἀηλίκων εἰς μνήμην του.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22α Μαρτίου 1956.

Ὁ Πρόεδρος Ἰω. Παπαζαχαρίου, Καθηγητής.
Ὁ Γραμματεὺς Πρωτοπρ. Γ. Πυρουνάκης

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Οἰκοκυρικῆς, Βιοτεχνικῆς, Ἑπαγγελματικῆς Σχολῆς τὸ «Ἑλληνικὸ Σπίτι», συνελθὸν ἐκτάκτως, ἄκρως συντετριμμένον ἐπὶ τῷ ἀδοκῆτῳ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ σεπτοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

στοργικοῦ συμπαράστατου τοῦ Ἰδρύματος, ὅστις ἠνάλωσε τὴν ζωὴν του ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους εἰς μακαρίωνας ἀγῶνας καὶ ἀλλεπαλλήλους θυσίας ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἀποφασίζει:

1. Νὰ ἀναρτηθῇ μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος ἐπὶ ἑπταήμερον.

2. Νὰ παρακολουθῆσθαι οὐσσωμον τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τὴν ἐκφορὰν τοῦ σεπτοῦ σιγνώματος.

3. Νὰ διέλθουν πρὸ τῆς σεπτῆς σοροῦ, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ προσκνήματος, ἅπασαι αἱ μαθήτριαί καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἰδρύματος.

4. Νὰ ἀργήσῃ ἡ Σχολὴ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας, εἰς ἔνδειξιν συμμετοχῆς εἰς τὸ βαρὺ πένθος.

5. Νὰ ἀναρτηθῇ ἡ εἰκὼν τοῦ πρὸς Κύριον μεταστάντος εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Ἰδρύματος.

6. Νὰ διατεθῇ ἀντὶ στεφάνου τὸ ποσὸν τῶν δραχμ. 500 ὑπὲρ ἀπόρων μαθητριῶν τοῦ Ἰδρύματος.

7. Νὰ ἰδρυθῇ ὑποτροφία εἰς μνήμην τοῦ σεπτοῦ ἀποδημήσαντος εἰς Κύριον εἰς ἀριστοῦχον μαθήτριαν προερχομένην ἐξ Ἠπείρου.

8. Νὰ δημοσιευθῇ τὸ παρὸν ψήφισμα διὰ τοῦ Τύπου καὶ νὰ υποβληθῇ πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας.

9. Νὰ ἐκφρασοῦν τὰ συλλυπητήρια τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου πρὸς τὴν οἰκογένειαν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21η Μαρτίου 1956

Ἡ Πρόεδρος Ἀγγελικὴ Χατζημιχάλη

Ἡ Γεν. Γραμματεὺς Λέλα Γρηγοριάδου.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ «Ἑλληνικοῦ Ἀντικαρκινικοῦ Ἰνστιτούτου», συνελθὸν ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς εἰς Κύριον μεταστάσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

ἀκοῦσαν τοῦ Προέδρου αὐτοῦ ἐξάραντος τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἔθνικὴν δράσιν τοῦ εἰς Κύριον ἐκδημήσαντος σεπτοῦ Ἱερέαρχου,

ψηφίζει

1. Νὰ ἀναρτηθῇ μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος ἐπὶ τριήμερον.

2. Νὰ παρακολουθῆσθαι τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τὴν κηδείαν αὐτοῦ.

3. Νὰ ἀργήσῃ τὸ Ἴδρυμα κατὰ τὴν ὥραν τῆς κηδείας.

Ὁ Πρόεδρος καὶ τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως παρακολουθοῦντες τὴν ἐκφορὰν.

4. Νὰ διατεθῆ τὸ ποσὸν τῶν 1.000 δραχμῶν ὑπὲρ τῶν ἀπόρων τοῦ Ἰδρύματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 22α Μαρτίου 1956

Ὁ Πρόεδρος
Ἄρ. Π. Κούζης
Ἀκαδημαϊκὸς-διδάκτωρ Καθηγητὴς Πανεπιστημίου.
Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Π. Ι. Μπρατσιώτης
Ἀκαδημαϊκὸς - Πρύτανης Πανεπιστημίου.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἰδρύματος «Σιβιτανίδειος Δημοσία Σχολὴ Τεχνῶν καὶ Ἐπαγγελμάτων», συνελθὼν ἐκτάκτως ἅμα τῇ ἀναγγελίᾳ τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος,

ἐκ διαθήκης ἰσοβίου Προέδρου τοῦ Συμβουλίου τούτου, στερηθέντος ἀπροόπτως, οὐ μόνον πεφωτισμένης προεδρίας καὶ διευθύνσεως τῶν Συνεδριῶν του, ἀλλὰ καὶ πατρικῆς καὶ δυσαναπληρώτου προστασίας καὶ προωθήσεως τῶν ζωτικωτάτων καὶ ἀφορώντων αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπαρξίν καὶ ἐπαναλειτουργίαν τῆς Σιβιτανίδειου Πολυσυνθέτου Τεχνικῆς Σχολῆς κατὰ τὴν κρίσιμον μεταπολεμικὴν περίοδον,

Ἀποφασίζει

1. Νὰ ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἢ σημαία τῆς Σχολῆς, μέχρι τῆς ἐσπέρας τῆς ἡμέρας τῆς ταφῆς αὐτοῦ.
2. Νὰ διακοπῆ ἡ λειτουργία γενικῶς τῆς Σχολῆς κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου καὶ τῆς ταφῆς.
3. Ἐντὶ καταθέσεως στεφάνου, νὰ ἀπαλλαγῆ τῶν διδασκτρῶν καὶ δαπανῶν Οἰκοτροφείου ἐν τῇ Σιβιτανίδειῳ Σχολῇ εἰς μισθῆς ταύτης, καταγόμενος ἐξ Ἡπείρου.
4. Ἀντιπροσωπεία τῶν μαθητῶν τῆς Σχολῆς νὰ μετασχη τοῦ λαϊκοῦ προσκυνήματος τῆς σεπτῆς σοροῦ τοῦ μεταστάντος.
5. Τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σχολῆς νὰ συνοδεύσουν τὴν ἐκφοράν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21ῃ Μαρτίου 1956

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

Ἡ Ἐφορία τοῦ «Οἴκου Τυφλῶν» Καλλιθέας, συνελθοῦσα ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ αἰδίου Προέδρου αὐτῆς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

ὁμοφώνως ψηφίζει

1. Νὰ ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἢ σημαία εἰς τὰς ἐν Καλλιθέᾳ Σχολὰς τοῦ «Οἴκου Τυφλῶν».
2. Νὰ διακοποῦν ἐπὶ τριήμερον τὰ μαθήματα τῶν Σχολῶν τοῦ «Οἴκου Τυφλῶν».
3. Νὰ παρακολουθήσουν τὴν κηδείαν τὰ μέλη τῆς Ἐφορίας.
4. Νὰ ἀναρτηθῆ ἡ εἰκὼν τοῦ μεταστάντος εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Ἰδρύματος.
5. Νὰ δημοσιευθῆ τὸ παρὸν ψήφισμα διὰ τοῦ ἡμερησίου Τύπου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21ῃ Μαρτίου 1956

Ὁ Ἀντιπρόεδρος Ἄριστ. Βαλαωρίτης Ὁ Ἀ' Γραμματεὺς Κ. Σημαντήρας.

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 21ῃν Μαρτίου 1956 τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρίας Προστασίας Ἀναπήρων Παίδων, συνεχόμενον ὑπὸ βαθυτάτης ὀδύνης, ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

ἄνδρὸς πολλαπλῶς ἐνισχύσαντος καὶ προστατεύσαντος μεῖ ἰδιαιτέραν στοργὴν τὸ ἔργον αὐτῆς,

ψηφίζει

1. Ὅπως ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κηδείας.

2. Ὅπως ἀργήσωσι τὰ γραφεῖα τῆς Ἐταιρίας κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐκφοράς.

3. Ὅπως σύσσωμον τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἐταιρίας παρακολουθήσῃ τὴν κηδείαν.

4. Ὅπως, ἀντὶ στεφάνου, διατεθῆ τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 5.000 πρὸς κατασκευὴν ὀρθοπεδικῶν μηχανημάτων, διὰ τὰ ἄπορα προστατευόμενα τῆς Ἐταιρίας ἀνάπηρα παιδιὰ, καὶ

5. Ὅπως δημοσιευθῆ τὸ παρὸν διὰ τῶν ἐφημερίδων «Καθημερινή» καὶ «Ἡ Βραδυνή».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21ῃ Μαρτίου 1956

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τοῦ αἰφνιδίου θανάτου τοῦ μεγάλου Ἡπειρώτου Ἱεράρχου, Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Σπυρίδωνος, ὅστις ἠγάπησε ὀλοκλήρον τὴν ζωὴν Του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἔθνους, συνῆλθε σήμερον τὴν εἰκοστὴν πρώτῃν (21ῃν) Μαρτίου 1956 καὶ ὥραν 7.30 μ. μ. εἰς ἔκτακτον συνεδρίαν, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Προέδρου κ. Σπυρίδωνος Βαδαλοῦκα, τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον τοῦ Δήμου Ἰωαννιτῶν καὶ ἀκούσαν τῶν εισηγήσεων τοῦ Δημάρχου κ. Γρηγορίου Σακκά, τοῦ Προέδρου τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου κ. Σπυρίδωνος Βαδαλοῦκα καὶ ἀπάντων τῶν Δημοτικῶν Συμβούλων, οἵτινες ἐπὶ μακρὸν ἐξῆρον τὴν μεγάλῃν προσωπικότητα τοῦ σταυραετοῦ τῆς Ἡπείρου, ὅστις προσέφερον ὑψίστας ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἰς τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἡπειρον.

ἀποφασίζει παμψηφεί

1. Νὰ τηρηθῆ 8ῆμερον πένθος εἰς τὸν Δῆμον.
2. Νὰ ἀναρτηθῆ καὶ μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κηδείας ἢ σημαία μεσίστιος εἰς τὸ Δημαρχικὸν Κατάστημα, καὶ τὰ ἄλλα Δημοτικὰ Καταστήματα, ὡς καὶ νὰ τοποθετηθῶσι πένθημα κρέπ εἰς τοὺς ἠλεκτρικοὺς λαμπτήρας τῶν πλατειῶν καὶ τῶν ὁδῶν Ἀβέρωφ - Μητροπόλεως.
3. Νὰ μεταβῆ 5μελῆς ἐπιτροπὴ τῆς πόλεως με ἐπικεφαλῆς τὸν κ. Δημάρχον εἰς Ἀθήνας πρὸς παρακολούθησιν τῆς κηδείας.
4. Νὰ κατατεθῆ ἐπὶ τῆς σεπτῆς σοροῦ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου βαρύτιμος στέφανος ἐκ μέρους τῆς πόλεως τῶν Ἰωαννιῶν ὑπὸ τοῦ κ. Δημάρχου.
5. Νὰ ἐκφρασθῶσι τὰ συλλυπητήρια τῆς πόλεως πρὸς τὸν ἔξοχ. Ἰπουργὸν τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων, πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἰωαννιῶν καὶ τοὺς οἰκείους Του.
6. Νὰ δημοσιευθῆ τὸ παρὸν εἰς τὸν ἐγγύριον Τύπον.

Ὁ Δήμαρχος

Γρηγόριος Σακκάς.

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Βασίλ. Βλαχόπουλος.

Δῆμου Ἰωαννιτῶν

Σπυρ. Βαδαλοῦκας

Τὰ Μέλη.

Ἡ Ἀνωτάτη Συντονιστικὴ Πανηπειρωτικὴ Ἐπιτροπὴ Ἑθνικῶν Ἀγώνων Ἐνιαίας Ἡπείρου, συνελθοῦσα ἐκτάκτως, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς ἀποδημίας εἰς Κύριον τοῦ Προέδρου αὐτῆς Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος,

λαμπροῦ Προηιεράρχου τῆς ἑλληνικῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἐμπνευστοῦ καὶ δημιουργοῦ τῆς ἐπιτροπῆς ἡμῶν, ἄνδρὸς ἀναλώσαντος ἑαυτὸν εἰς τὰ μεγάλα τῆς φυλῆς ἰδανικά, πρωταγωνιστοῦ τῶν ἀγώνων ἀπελευθερώσεως τῆς Ἡπείρου καὶ πνευματικοῦ ἡγέτου σύμπαντος τοῦ Ἡπειρωτικοῦ λαοῦ ἐφ' ὀλοκλήρους δεκαετηρίδας, θερμουργοῦ συμπαραστάτου τοῦ δεινοπαθήσαντος κατὰ τὸν συμμοριτοπόλεμον λαοῦ τῆς Ἡπείρου

ἀποφασίζει ὁμοφώνως

1. Ὅπως τηρηθῆ ἐξάμηνον πένθος.
2. Ἀπασαί αἱ ὀργανώσεις ἐλευθέρως καὶ δούλης Ἡπείρου ἀναρτήσωσιν ἐπὶ τριήμερον μεσίστιος τὰς σημαίας των.
3. Σύσσωμον τὸ Συμβούλιον τῆς ἐπιτροπῆς ἀκολουθήσῃ τὴν κηδείαν του καὶ καταθέσῃ στέφανον ἐκ δάφνης ἐπὶ τῆς σοροῦ Του.
4. Ὁ Πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς Σεβ. Μητροπολίτης Ἄρτης κ. Σεραφεῖμ ἀποχαιρετήσῃ τὸν νεκρὸν.

5. Άποσταλώσι συλλυπητήρια γράμματα πρὸς τοὺς οἰκείους Του καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

6. Άναρτηθῆ ἡ εἰκὼν του εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ἐπιτροπῆς

7. Ἰδρυθῶν εἰς μνήμην του παιδικαὶ κατασκηνώσεις, φέρουσαι τὸ ὄνομά Του, πρὸς παραθερισμὸν τῶν ἐν Ἀθήναις πτωχῶν Ἡπειρωτοπαίδων. Καὶ

8. Ἐν συνεργασία μετὰ τοῦ Δήμου Ἰωαννίνων καὶ τῶν ἐν Ἰωαννίνοις ὀργανώσεων, ἡ ἐπιτροπὴ ἀναλάβῃ τὴν μέριμναν καὶ παράσχη τὴν οικονομικὴν ἀρωγὴν διὰ νὰ στηθῆ εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν πρωτεύουσαν καὶ εἰς περίοπτον θέσιν μεγαλοπρεπῆς ἀνδριάς τοῦ «σταυραετοῦ» τῆς ἐνιαίας Ἡπείρου διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ πρόοδον τῆς ὁποίας τοσοῦτον σθεναρῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἠγωνίσθη, ἀντιπροσωπεύων τὸ πνεῦμα τῆς ἡρωϊκῆς μαχομένης εὐάνδρου πατρίδος καὶ καταστάς ἡ πλέον προσφιλῆς μορφή του ἐκλεκτοτέρου ἡγέτου τῆς ἡπειρωτικῆς ψυχῆς.

Ἄ Προεδρεύων Ἄ Γεν. Γραμματεὺς
Μητροπολ. Ἀρτης Σεραφεῖμ Θεόδ. Πάσχος.

Τὸ Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου Ἀθηναίων «Ἡ Ἀγάπη» συνελθὼν ἐκτάκτως σήμερον τῇ 21ῃ Μαρτίου 1956, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς εἰς Κύριον ἀποδημίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος

ἐπιτίμου Προέδρου τοῦ Συλλόγου, ἀναλωθέντος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος καὶ πολλαπλῶς ἐνισχύσαντος τὸν Σύλλογον, ἀποφασίζει ὁμοφώνως ὅπως:

1. Ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἐπὶ τριήμερον ἡ σημαία τοῦ Συλλόγου.

2. Ἀκολουθήσῃ τὴν κηδεῖαν τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

3. Διατεθῆ τὸ ποσὸν τῶν 500 δραχμῶν ὑπὲρ τῶν φιλο-θραυτικῶν σκοπῶν τοῦ Συλλόγου.

4. Ἀποσταλώσι συλλυπητήρια πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ τὴν οἰκογένειαν τοῦ μεταστάντος, καὶ

5. Δημοσιευθῆ τὸ παρὸν διὰ τῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων.

Ἡ Ἀντιπρόεδρος Ἡ Γεν. Γραμματεὺς
Καίτη Μπαμπάκου Ἰφιγέν. Βακατάτση.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἰσραηλιτικῆς Κοινότητος Ἀθηνῶν, συνελθὼν ἐκτάκτως σήμερον τῇ 21ῃ Μαρτίου 1956, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ ἀδοκῆτου θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος, ὑψίστας ὑπηρεσίας προσέφεραντος εἰς τὸ ἔθνος, ἀκοῦσαν τοῦ Προέδρου αὐτοῦ ἐξάραντος ἐπίσης τὴν πατρικὴν στοργὴν τοῦ μεταστάντος πρὸς τὸ Ἰσραηλιτικὸν στοιχεῖον τῆς χώρας καὶ τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας παρέσχεν καθ' ὅλον τὸν ἱστορικὸν αὐτοῦ βίον,

ὁμοφώνως ψήφισε

1. Νὰ ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἡ σημαία τῆς Κοινότητος ἐπὶ τριήμερον.

2. Νὰ παρακολουθήσῃ τὴν κηδεῖαν ὁ Ἀρχιεραββίνος τῆς Κοινότητος μεθ' ὀλοκλήρου τοῦ Διοικ. Συμβουλίου αὐτῆς.

3. Ἀντὶ στεφάνου νὰ διατεθῆ ποσὸν δρχ. 3.000 διὰ τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφανὰ τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων Ἰσραηλιτῶν.

4. Νὰ ἀποσταλώσι συλλυπητήρια εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ τοὺς συγγενεῖς τοῦ μεταστάντος.

5. Νὰ δημοσιευθῆ τὸ παρὸν ψήφισμα.

Ἄ Πρόεδρος Ἄ Γεν. Γραμματεὺς
Ζαχαρίας Μ. Βιτάλ Σαμουήλ Ν. Λεβῆς

Ἄ Ἐξαρχος τοῦ Παναγίου Τάφου, ὁ Ἀρχιεραββίνος καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ξένων Ἐκκλησιῶν παρακολουθοῦντες τὴν ἐκφορὰν

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν, συνελθὼν ἐκτάκτως σήμερον τῆ 21ῃ Μαρτίου 1956, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον μεταστάσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

ἀνδρὸς ὑψίστας ὑπηρεσίας προσφέροντος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος,

Ψηφίζει

1. Νὰ ἀναρτηθῆ μεσίσιος ἢ σημαία τοῦ Συλλόγου ἐπὶ τριήμερον.
2. Νὰ ἀκολουθήσῃ σύσσωμον τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀειμνήστου Πρωθυεράρχου.
3. Νὰ ἐκφρασθῶσι συλλυπητήρια εἰς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ.
4. Νὰ ἀργήσῃ τὰ Γραφεῖα τοῦ Συλλόγου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδεῖας.
5. Νὰ διατεθῶσιν ἀντὶ στεφάνου εἰς μνήμην τοῦ μεγάλου ἐκλιπόντος δρχ. 2.000, ὑπὲρ τῶν Νυκτερινῶν Σχολῶν Ἐμποροῦπαλλήλων Ἀθηνῶν, καὶ
6. Νὰ δημοσιευθῆ τὸ παρὸν διὰ τοῦ Τύπου.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 21ῃ Μαρτίου 1956

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ὄργανισμοῦ Λιμένους Πειραιῶς, συνελθὼν ἐκτάκτως σήμερον τῆ 21ῃ Μαρτίου 1956, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος,

τοῦ τοσαύτας ὑπηρεσίας προσφέροντος εἰς τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν,

Ψηφίζει ὁμοφώνως

1. Νὰ ἀναρτηθῆ μεσίσιος ἢ σημαία τοῦ Ὄργανισμοῦ ἐπὶ τετραήμερον.
2. Νὰ παρακολουθήσῃ τὴν κηδεῖαν σύσσωμον τὸ Διοικ. Συμβούλιον τοῦ Ὄργανισμοῦ.
3. Νὰ δημοσιευθῆ τὸ παρὸν διὰ τοῦ Τύπου.

Ὁ προεδρεύων Ἀντιπρόεδρος

Δ. Πίππας

Ὁ Γραμματεὺς

Θ. Βώκος.

Ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν, συνελθοῦσα ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς εἰς Κύριον ἀποδημίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος,

ὑψίστας ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος προσεγγιζόντος καὶ λευκανθέντος εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως ἀγῶνας

Ψηφίζει

1. Ὅπως σύσσωμον τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον παρακολουθήσῃ τὴν κηδεῖαν τοῦ μεταστάντος.
2. Ὅπως ἀναρτηθῆ μεσίσιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδεῖας.
3. Ὅπως διατεθῶσιν εἰς μνήμην τοῦ μεταστάντος Πρωθυεράρχου δρχ. 5.000 ὑπὲρ τοῦ ταμείου τῆς, ἥς προήδρευε, Κυπριακῆς Ἐπιτροπῆς.
4. Ὅπως ἐκφρασθῶσι τὰ συλλυπητήρια τοῦ Ἰδρύματος εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ μεταστάντος καὶ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

Ἀθῆναι τῆ 23ῃ Μαρτίου 1956

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν
Κ. Κωνσταντίνου.

Τὸ Δ. Σ. τοῦ Συλλόγου Βορειοηπειρωτῶν, συνελθὼν ἐκτάκτως, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

ἀναλώσαντος τὸν βίον αὐτοῦ μέχρι τῆς ὑστάτης πνοῆς εἰς τοὺς ἀπελευθερωτικοὺς ἀγῶνας τοῦ Ἔθνους καὶ ὑψίστας προσεγγι-

ζόντος ὑπηρεσίας εἰς τὸν βορειοηπειρωτικὸν ἀγῶνα, διατελέσαντος καὶ ὑπουργοῦ τῆς αὐτονομίου Κυβερνήσεως τῆς Βορείου Ἠπείρου

Ἀποφασίζει

1. Ὅρίζει πένθος τοῦ Συλλόγου ἐξάμηνον.
2. Νὰ ἀναρτηθῆ ἡ εἰκὼν του εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Συλλόγου.
3. Νὰ ὑψωθῆ ἡ σημαία τοῦ Συλλόγου μεσίσιος μέχρι καὶ τῆς ἡμέρας τῆς κηδεῖας.
4. Τὸ Δ. Σ. τοῦ Συλλόγου νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν κηδεῖαν.
5. Νὰ διατεθῶσιν ἀντὶ στεφάνου εἰς μνήμην τοῦ μεταστάντος δρχ. 1000 ὑπὲρ τῶν ἀπόρων προσφύγων Βορειοηπειρωτῶν, καὶ
6. Νὰ ἀπευθυνθῶσι συλλυπητήρια γράμματα εἰς τὴν Ἱερὰν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τοὺς οἰκείους τοῦ μεταστάντος.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 21ῃ Μαρτίου 1956

Ὁ Πρόεδρος

Πέτρος Πολιδός

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Ἀθανάσιος Λέκκας.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ «Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ Συλλόγου — Ὁδείου Ἀθηνῶν», ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

Προέδρου τῆς κατὰ τὸν Νόμον Ἐφορευτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Σχολῆς τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τοῦ Ὁδείου

Ψηφίζει

1. Νὰ ἀναρτηθῆ μεσίσιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδεῖας.
2. Νὰ διακοποῦν ἐπὶ τριήμερον τὰ μαθήματα τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τοῦ Ἰδρύματος.
3. Νὰ παρακολουθήσῃ τὴν κηδεῖαν τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὁδείου, οἱ καθηγηταὶ καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς αὐτοῦ καὶ
4. Νὰ δημοσιευθῆ τὸ παρὸν διὰ τοῦ Τύπου.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 22ῃ Μαρτίου 1956

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, συνελθὼν ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος,

καὶ ἀκούσαν τοῦ Προέδρου τοῦ Συμβουλίου, Διοικητοῦ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς, ἐξάραντος τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἔθνηκην δράσιν τοῦ εἰς Κύριον ἐκδημήσαντος σεπτοῦ Ἱεράρχου καὶ τὰς ὑψίστας ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας προσέφεραν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Γεωργίαν, τὴν ὁποίαν ἰδιαιτέρως ἠγάπησε,

ψηφίζει

1. Νὰ ἀναρτηθῆ μεσίσιος ἢ σημαία τῆς Τραπεζῆς μέχρι καὶ τῆς ἡμέρας τῆς κηδεῖας.
2. Νὰ παρακολουθήσῃ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ ἡ Διοίκησις τῆς Τραπεζῆς τὴν κηδεῖαν.
3. Νὰ διατεθῆ παρὰ τῆς Τραπεζῆς εἰς μνήμην αὐτοῦ τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 10.000 ὑπὲρ τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος.
4. Νὰ δημοσιευθῆ τὸ παρὸν ψήφισμα.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου

Διοικητῆς τῆς Α. Τ. Ε.

Σ. Πέτροπουλος

Ὁ Γραμματεὺς

Θ. Δημητρίου.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου «Ὁ Πανάγιος Τάφος», συνελθὼν ἐκτάκτως, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς εἰς Κύριον μεταστάσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ Ἐπιτίμου Προέδρου τοῦ Συλλόγου

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

ἀκούσαν τοῦ προέδρου αὐτοῦ, ἐξάραντος τὴν ἡγετικὴν μορφήν καὶ τὴν χριστιανικὴν, ἔθνηκην καὶ καθ' ὅλου κοινωνικὴν δράσιν τοῦ εἰς Κύριον ἐκδημήσαντος σεβασμίμου Πατρὸς καὶ σε-

πτού Ίεράρχου, όστις όλην αύτου την ζώην ήνάλωσεν έν τή ύπη-
ρεσία τής Έκκλησίας και του Έθνους

ψ η φ ί ζ ε ι

1. Νά παρακολουθήση την κηδείαν του έκλιπόντος όλό-
κληρον τού Διοικητικόν Συμβούλιον.

2. Νά διατεθή τó ποσόν των δραχμών 300 ύπέρ του Όρφα-
νοτροφείου Βουλιαγμένης, και

3. Νά ύποβληθώσι τά συλλυπητήρια του Συλλόγου πρós
την Ίεράν Σύνοδον και τούς συγγενείς του μεταστάντος.

Ό Πρόεδρος

Ό Γεν. Γραμματεύς

X. Παναγιωτίδης

E. Κουτσοχέρας.

Τό Διοικητικόν Συμβούλιον του Ίδρύματος Κοινωνι-
κής Προνοίας «Η Αγία Βαρβάρα» Πατησίων, συνελθόν
έκτάκτως σήμερα την 21ην Μαρτίου 1956 και ώρα 9.30' π.μ.
έν τóις γραφείοις αύτου, έν κοινή συνεδριάσει μεθ' άπαντος
του διδακτικού προσωπικού και αντιπροσωπείας μαθητών τής
Έπαγγελματικής Νυκτερινής Σχολής «Η Έργάνη Αθην-
ών», επί τώ θλιβερώ άγγέλματι τής πρós τον Κύριον μετα-
στάσεως του Έπιτίμου Προέδρου αύτου Μακαριωτάτου Άρ-
χιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος

Κυρού Σπυρίδωνος,

και άκούσαν του Προέδρου αύτου έξάραντος την πρós τó Ίδρυ-
μα και την Σχολήν ιδιαίτεράν στοργήν και προστασίαν, ως και
γενικώτερον τάς πρós την Έκκλησίαν, την Πατρίδα μας και
πάσαν φιλανθρωπικήν έκδήλωσιν προσερχθείσας ποικίλας,
πολυτίμους και πολλαπλάς ύπηρεσίας, εις άς ήνάλωσε την ζώην
του όλόκληρον,

ψ η φ ί ζ ε ι

1. Νά άναρτηθώσι μέχρι τής ήμέρας τής κηδείας μεσί-
στιοι αί σημαίαι πάντων των οικημάτων του Ίδρύματος.

2. Νά άργήσουν αί Σχολαί εις ένδειξιν πένθους μέχρι
τής ήμέρας τής έκφοράς.

3. Άπαν τó Διοικητικόν Συμβούλιον, τó διδακτικόν προ-
σωπικόν και μεγάλη αντιπροσωπεία μαθητών παρακολουθήση
μέχρι του Νεκροταφείου την σεπτήν σορόν του μεταστάντος.

4. Όπως δέκα άποροι μαθηταί φοιτήσωσι δωρεάν επί
διεταν εις μνήμην αύτου.

5. Νά έκφρασθώσι εις την οικογένειαν του άοιδίμου πρεσ-
βύτου τά συλλυπητήρια των συνελθόντων, πρós ήν και νά επί-
δοθή αντίγραφον του παρόντος.

6. Νά δημοσιευθή τó παρόν διά του Τύπου και νά ύπο-
βληθή εις την Ίεράν Σύνοδον τής Έκκλησίας και την Άπο-
στολικήν Διακονίαν τής Έκκλησίας τής Ελλάδος.

Ό Διευθυντής τής Σχολής

Ό πρόεδρος του Ίδρύματος

Κων. Τσέλλος.

Γρηγ. Βόγλης.

Η Έκτελεστική Έπιτροπή του Έθνικού Συμβουλίου
Έλληνίδων, συνελθούσα έκτάκτως σήμερα 21ην Μαρτίου
1956 εις τά γραφεία αύτου, επί τώ θλιβερώ άγγέλματι του
θανάτου του Μακαριωτάτου Άρχιεπισκόπου Αθηνών και
πάσης Ελλάδος

Σπυρίδωνος,

του τσαούτας ύφίστας ύπηρεσίας προσφέραντος εις τó Έθνος
και την Έκκλησίαν,

Τμήμα τής έπικηδείου πομπής.

Τής σορού προηγούνται οι φέροντες την ποιμαντορικήν ράβδον και την μίτραν του Άρχιεπισκόπου, Άρχι-
γραμματεύς και Γραμματεύς τής Ί. Συνόδου και οι βαστάζοντες τά παράσημα αύτου λοιποί Άρχιμανδρίται.

ὁμοφώνως ψηφίζει

1. Νά ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος ἐπὶ τριήμερον εἰς ἐνδειξὴν πένθους.
2. Νά παρακολουθήσουν τὴν ἐκφορὰν τὰ μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς.
3. Νά ἀποσταλῶσι συλλυπητήρια γράμματα, ὡς καὶ τὸ παρὸν ψήφισμα, πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀποδημήσαντος Πρώθιεράρχου.
4. Νά διατεθοῦν 1.000 δραχμαὶ ὑπὲρ τῶν κοινωνικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν τοῦ Ε.Σ.Ε.
5. Νά ἀνακοινωθῆ τὸ ψήφισμα διὰ τοῦ Τύπου καὶ νά υποβληθῆ πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Πρόεδρος Ἡ Ἀντιπρόεδρος
Ἐλμείνα Παντελάκη Ἀγγ. Χατζημιχάλη.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὀρφανοτροφείου Βουλιαγμένης, συνελθὼν ἐκτάκτως σήμερον 21ην Μαρτίου 1956 ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον μεταστάσεως τοῦ μακαριστοῦ Προέδρου, Πατρὸς καὶ προστάτου αὐτοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

ἀκούσαν τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Εὐρίπου κ. κ. Ἀλεξίου, προεδρεύοντος Ἀντιπροέδρου, ἐξάραντος τὴν πρὸς τὸ φιλανθρωπικὸν τοῦτο Ἰδρυμα τῆς Ἐκκλησίας ἰδιαιτέραν στοργὴν καὶ τὰς πρὸς αὐτὸ πολυτίμους ὑπηρεσίας τοῦ μεταστάντος, οὕτινος δόλοκληρος ὁ ἱστορικὸς βίος συνεδέθη μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους διὰ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἀγώνων του,

ὁμοφώνως ψηφίζει

1. Νά ὑψωθῆ μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος ἐπὶ 7ήμερον.
2. Νά παρακολουθήσῃ τὴν κηδείαν σύσσωμον τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.
3. Νά διέλθουν πρὸ τῆς σεπτῆς σοροῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ προσκυνήματος ἅπαντες οἱ τρόφιμοι μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ὀρφανοτροφείου.
4. Νά ἀναρτηθῆ ἢ εἰκὼν τοῦ πρὸς Κύριον μεταστάντος εἰς τὰ Γραφεῖα τοῦ Ἰδρύματος.
5. Νά διατεθῆ ἀντὶ στεφάνου ποσὸν δραχμῶν δέκα χιλιάδων (10.000) ὑπὲρ τῆς Στέγης τοῦ Ἐργαζομένου Ὀρφανοῦ.
6. Νά ἰδρυθῆ βραβεῖον ἐκ δραχμῶν πεντακοσίων (500), ἀπονεμόμενον κατ' ἔτος εἰς τὸν τρόφιμον τοῦ Ἰδρύματος τὸν ἰδιαιτέρως διακρινόμενον εἰς τὰ θρησκευτικὰ γράμματα καὶ τὴν κοσμιότητα, καὶ
7. Νά ἐκφραστοῦν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ αἰοδίου ἀνδρὸς τὰ συλλυπητήρια τοῦ Σώματος.

Ὁ Προεδρεύων Ἀντιπρόεδρος
† Ὁ Εὐρίπου Ἀλεξίος

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς Τὰ μέλη.
Ἐμμανουὴλ Πέππας

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21ῃ Μαρτίου 1956, ἡ Διοικοῦσα τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον Ἐπιτροπὴ (ἐκ τοῦ ἀντιπροέδρου καὶ τῶν 4 μελῶν τῆς), συνελθοῦσα ἐκτάκτως, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Προέδρου αὐτῆς Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος,

προσενεγκόντος ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὴν πολυτίμον συμβολὴν τοῦ πρὸς τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον, ἐψηφίσαστο ὁμοφώνως:

1. Νά ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ὀφθαλμιατρείου ἐπὶ τριήμερον.
2. Νά ἀποσταλῶσι συλλυπητήρια εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον καὶ τοὺς συγγενεῖς τοῦ μεταστάντος.
3. Νά ἀκολουθήσωσι τὴν κηδείαν ὁ Ἀντιπρόεδρος μετὰ τῶν μελῶν τῆς Διοικούσης Ἐπιτροπῆς.
4. Ἀντὶ στεφάνου, νά δεχθῆ τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον διὰ δωρεάν νοσηλείαν 10 ἀπόρους εἰς μὴνῆμα τοῦ μεταστάντος.
5. Νά δημοσιευθῆ τὸ παρὸν ψήφισμα εἰς 4 ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδας («Καθημερινή», «Τὸ Βῆμα», «Ἐλευθερία», «Ἐστία»).

Ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ Τὰ Μέλη.
Ὁ Ἀντιπρόεδρος

Ἡ Ἐφορία τοῦ Γηροκομείου Πειραιῶς, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τῆς ἀπολείας τοῦ εἰς Κύριον ἀποδημήσαντος Ἀρχηγοῦ τῆς Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ Προέδρου τῆς Ἐφορίας τοῦ Ἰδρύματος ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

συνελθοῦσα ἐκτάκτως τῇ προσκλήσει τοῦ Ἀντιπροέδρου ταύτης κ. Δημητρίου Λυγινοῦ, ἐξάραντος τὸ ὑπὲρ τοῦ Ἰδρύματος ἀγαθοποιῶν ἔργον τοῦ εἰς Κύριον ἀποδημήσαντος ἀειμνήστου Προέδρου ταύτης, ὁμοφώνως

ψηφίζει

1. Ὅπως εἰς ἐνδειξὴν συμμετοχῆς τοῦ Ἰδρύματος εἰς τὸ βαρὺ τοῦτο πένθος ἀναρτηθῆ ἐπὶ τριήμερον μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος.

2. Ὅπως ἀκολουθήσῃ αὐτῇ τὴν κηδείαν τοῦ ἀποδημήσαντος Προέδρου.

3. Ὅπως ἢ εἰκὼν τοῦ ἀναρτηθῆ ἐν τῇ ἐν τῷ Ἰδρύματι αἰθούσῃ τῆς Συνεδριάσεων τῆς Ἐφορίας.

Ἐγένετο ἐν Πειραιεὶ τῇ 21ῃ Μαρτίου 1956

Ἡ Ἐφορία τοῦ Γηροκομείου Πειραιῶς.

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 21ην Μαρτίου 1956 τὸ Πολυμελὲς Συμβούλιον τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς, συνελθὼν ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος,

καὶ Ἐκτελεστοῦ τῆς διαθήκης Ριζάρη, ἀναλωθέντος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας,

ἀποφασίζει

Νά ἀργήσουν τὰ γραφεῖα τῆς Σχολῆς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας.

Νά συνοδεύσῃ τὴν ἐκφορὰν τοῦ σεπτοῦ σκηνώματος σύσσωμον τὸ Συμβούλιον καὶ τὸ προσωπικὸν τῆς Σχολῆς.

Νά διατεθῆ ποσὸν δρχ. 3.000 εἰς τὰς ἀπόρους οἰκογενεῖας τοῦ χωρίου Ρουφιᾶ Πωγωνίου Ἰωαννίνων.

Τὸ Πολυμελὲς Συμβούλιον.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν, συνελθὼν ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

συμβούλου τῆς Τραπεζῆς, ὅστις ἠνάλωσεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Πατρίδος,

ἀποφασίζει

1. Νά ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἢ σημαία τῆς Τραπεζῆς μέχρι καὶ τῆς ἡμέρας τῆς κηδείας.

2. Νά παρακολουθήσουν τὴν κηδείαν τὸ Συμβούλιον καὶ οἱ Διευθυνταὶ τῆς Τραπεζῆς.

3. Νά ἀργήσουν τὰ γραφεῖα τῆς Τραπεζῆς κατὰ τὴν ὥραν τῆς κηδείας.

4. Νά διαθέσῃ εἰς μνήμημ αὐτοῦ τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 40.000 ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν.

5. Νά ἀνακοινωθῆ τὸ παρὸν ψήφισμα διὰ τοῦ Τύπου καὶ νά υποβληθῆ πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21ῃ Μαρτίου 1956

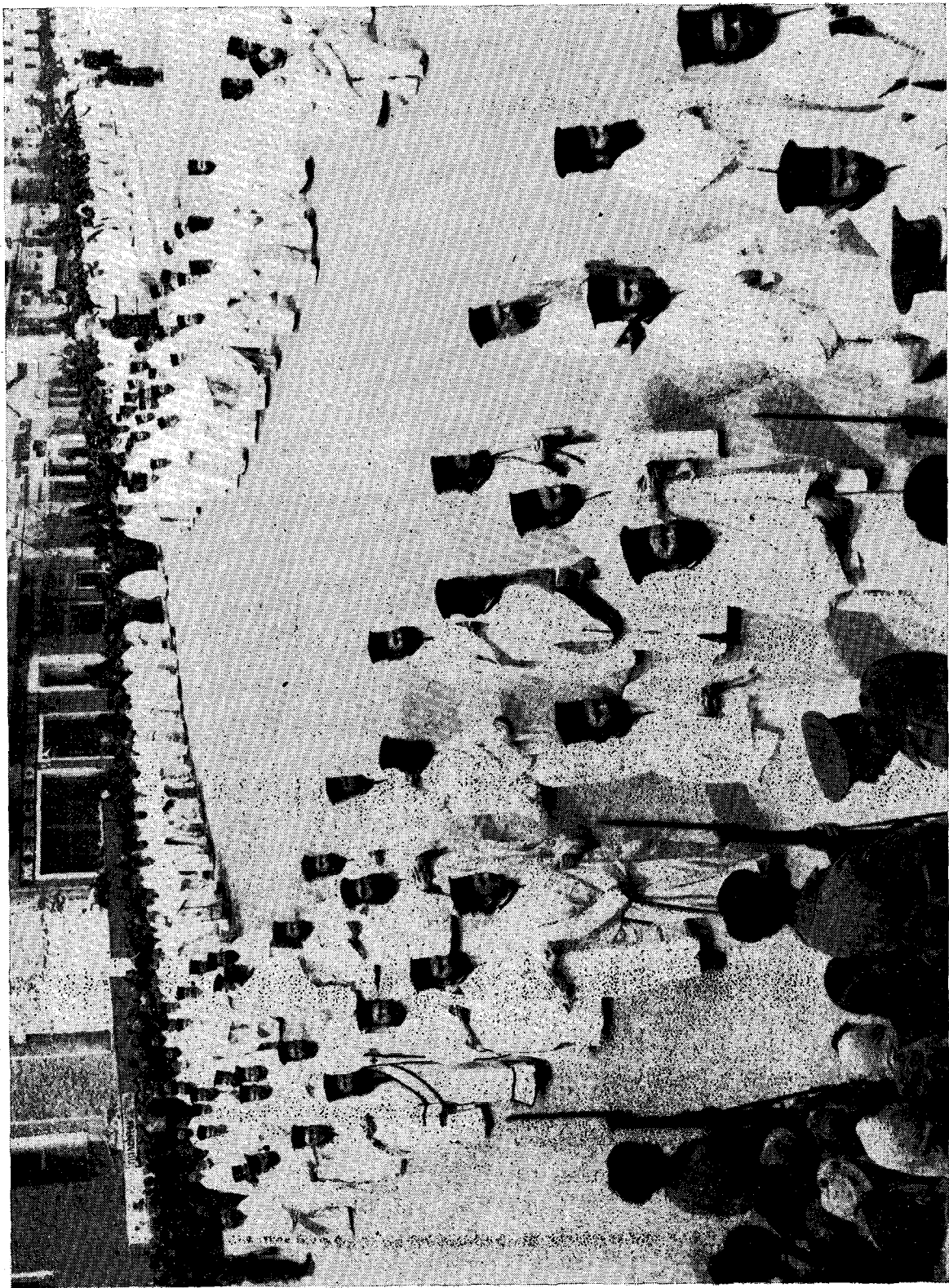
Ὁ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου
Βασ. Ἰ. Κυριακόπουλος.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Ἀσύλου «Ἀγ. Ἀνδρέου», συνελθὼν ἐκτάκτως σήμερον 21ην Μαρτίου 1956, ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον μεταστάσεως τοῦ μακαριστοῦ Προέδρου, πατρὸς καὶ προστάτου τοῦ Ἰδρύματος, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

ἀκούσαν τοῦ προεδρεύοντος Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Εὐρίπου κ. κ. Ἀλεξίου, ἐξάραντος τὴν πρὸς τὸ Ἰδρυμα ἰδιαιτέραν στοργὴν καὶ τὰς πρὸς αὐτὸ πολυτίμους ὑπηρεσίας τοῦ μεταστάντος, οὕτινος ὁ βίος ἠναλώθη εἰς τοὺς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους ἀγῶνας,

Ο Ίερός Κλήρος κατά την έκφορὰν τοῦ σεπτοῦ Σκήνοῦ.

ὁμοφώνως ψηφίζει

1. Νά ύψωθῆ μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος ἐπὶ 7ῆ-μερον.
2. Νά παρακολουθήσῃ τὴν κηδεῖαν σύσσωμον τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.
3. Νά διέλθουν εἰς προσκύνημα πρὸ τοῦ σκηνώματός του ἅπασαι αἱ τρώφιοι καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἀσύλου.
4. Νά ἀναρτηθῆ ἡ εἰκὼν τοῦ πρὸς Κύριον μεταστάντος εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Ἰδρύματος.
5. Νά θεσπισθῆ οικονομικὸν βραβεῖον, ἀπονεμόμενον κατ' ἔτος εἰς τὴν ἀριστεύουσαν εἰς τὰ γράμματα καὶ διακρινομένην εἰς ἕθους μαθήτριαν.
6. Νά ἐπιδοθῆ τὸ παρὸν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός καὶ νά δημοσιευθῆ διὰ τοῦ Τύπου.

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλέξιος.

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Α. Ἀναγνωστόπουλος

Τὰ Μέλη.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς ἐν Ἰωαννίνοις Ἐταιρίας Ἡπειρωτικῶν Μελετῶν, συνελθὼν ἐκτάκτως σήμερον εἰς συνεδρίαν, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος,

Ἐπιτίμου Προέδρου τῆς Ἐταιρίας καὶ ἀκούσαν τοῦ κ. Προέδρου, ἐξάραντος τὰς μεγίστας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἡπειρον ὑπηρεσίας τοῦ ἐκλιπόντος Πρωθυεράρχου,

ἀποφασίζει ὁμοφώνως

1. Νά ἐκφρασθῶσι τὰ συλλυπητήρια εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καὶ τοὺς συγγενεῖς τοῦ μεταστάντος.
2. Νά ἀναρτηθῆ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἐταιρίας.
3. Νά διατεθῶσι πεντακόσιοι (500) δρχ. εἰς τὴν ἐπιτροπὴν Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος Ἰωαννίνων.
4. Νά δημοσιευθῆ τὸ παρὸν διὰ τοῦ Τύπου.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῆ 21ῃ Μαρτίου 1956

Ὁ Πρόεδρος Ἰωάν. Ν. Νικολαΐδης.
Κων. Φρόντζος

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τῆ 21ῃ Μαρτίου 1956, συνελθὼν τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς «Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρίας», βαρυσάλγες ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος Βλάχου,

ἥρωος χρηστοῦ τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους, μεγάλου Ἡπειρώτου, πρῶταθλήτου τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος, ἐξόχου φιλανθρώπου καὶ διαχειριστοῦ τῶν κληροδοτημάτων τῆς Ἐθνικῆς Ἐυεργίας, ἰδρυτοῦ τῶν «Ἡπειρωτικῶν Χρονικῶν», ἐμπνευστοῦ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἡμετέρας Ἐταιρίας, πεσόντος ἐπὶ τοῦ κυπριακοῦ Ἀγῶνος,

ἀπεφάσισε

- α) Νά συνοδεύσῃ τὴν ἐκφορὰν τοῦ ἐνδόξου νεκροῦ.
- β) Νά καταθέσῃ στέφανον ἐπὶ τῆς σοροῦ.
- γ) Νά ἀθλοθετήσῃ εἰς μνήμην αὐτοῦ φιλολογικὸν διαγώνισμα, ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἰδιαιτέραν πατρίδα τοῦ μεταστάντος.

Ὁ Πρόεδρος

Βασίλειος Μελάς

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς

Εὐ. Π. Φωτιάδης.

Ψήφισμα Γενικοῦ Συμβουλίου τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος.

Μετ' εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου αὐτοῦ, Διοικητοῦ κ. Ξενοφ. Ζολῶτα, τὸ Συμβούλιον ἀποδέχεται ὁμοφώνως τὸ ἐπόμενον ψήφισμα:

Τὸ Γενικὸν Συμβούλιον τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Σπυρίδωνος,

ἀναλωθέντος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πατρίδος,

ἀποφασίζει

1. Νά ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἢ σημαία τῆς Τραπεζῆς μέχρι καὶ τῆς ἡμέρας τῆς κηδεῖας.

2. Νά παρακολουθήσῃ τὴν κηδεῖαν αὐτοῦ.
3. Νά διαθέσῃ εἰς μνήμην αὐτοῦ τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 20.000 ὑπὲρ τοῦ Βασιλικῷ Ἐθνικῷ Ἰδρύματος.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 22ῃ Μαρτίου 1956

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου
Διοικητῆς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος
Ξενοφῶν Ζολῶτας.

Ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Νεανίδων Ἑλλάδος, συνελθούσα εἰς ἕκτακτον συνεδρίαν, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

ψηφίζει

Νά ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος ἐπὶ τριήμερον.

Νά παρακολουθήσῃ τὴν κηδεῖαν τὰ μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Νά ἐκφρασθῶσι τὰ συλλυπητήρια τῆς Χ. Ε. Ν. Ἑλλάδος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν οἰκογένειαν τοῦ μεταστάντος.

Νά διατεθῆ ἀντὶ στεφάνου ποσὸν ἐκ δραχ. 200 πρὸς ἐνίσχυσιν ἀπόρου μέλους τῆς Χ.Ε.Ν.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 21ῃ Μαρτίου 1956

Ὁ Πρόεδρος
Σ. Μαυρογορδάτου

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Α. Μαμοπούλου.

Ὁ Σύλλογος τῶν καθηγητῶν τῆς Προτύπου Ζωσιμαίας Σχολῆς Ἰωαννίνων, συνελθὼν εἰς ἕκτακτον συνεδρίαν, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Διευθυντοῦ αὐτῆς κ. Γ. Παπανικολάου σήμερον 21ῃν Μαρτίου 1956, ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος Βλάχου,

ψηφίζει

1. Νά ἀργήσῃ ἡ Σχολὴ σήμερον καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδεῖας τοῦ ἀειμνήστου Πρωθυεράρχου εἰς ἐκδήλωσιν τοῦ ἀπάτου πένθους, τοῦ συνεχόντος τὴν καρδίαν τῶν τε καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητῶν τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς, ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἐκλεκτοῦ τέκνου τῆς εὐάνδρου Ἡπείρου, ἀναλώσαντος τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς τὴν διακονίαν τοῦ ἔθνους, τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως τοῦ Κλήρου καὶ τὴν ἀνύψωσιν τῆς ἡπειρωτικῆς Παιδείας.

2. Νά ἀναρτηθῆ μεσίστιος ἢ σημαία τῆς Σχολῆς ἀπὸ σήμερον μέχρι τῆς 24ῆς λήγ. μηνός (ἡμέρας τῆς κηδεῖας).

3. Νά ἐξαρθῆ ἡ ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ δρᾶσις τοῦ μεταστάντος ἀκαμάτου Ἱεράρχου δι' ὀμιλίαν πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων καθηγητῶν.

4. Νά παραστῶσιν εἰς τὴν ἐπιμνημόσυνον δέησιν οἱ καθηγηταὶ τῆς Σχολῆς καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς ὑψηλῆς τάξεως (ἀμφοτέρων τῶν τμημάτων τῆς τε κλασικῆς καὶ πρακτικῆς κατευθύνσεως).

5. Νά κατατεθῆ στέφανος ἐπὶ τῆς σοροῦ τοῦ ἀποβιώσαντος.

6. Νά ἀναρτηθῆ ἡ εἰκὼν τοῦ ἀοιδίμου Πρωθυεράρχου εἰς τὸ ἀνεγχιρόμενον νέον διδακτήριον τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς.

7. Εἰς μνήμην τοῦ μεταστάντος νά διατεθῆ χρηματικὸν ποσὸν ἐκ δραχμῶν χιλίων (1000) ὑπὲρ τοῦ Γηροκομείου Ἰωαννίνων.

8. Νά ἐπιδοθῆ ἀντίγραφον τοῦ παρόντος: α) Εἰς τὴν Ἱεράν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος. β) Εἰς τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν. γ) Εἰς τὸ ὑπουργεῖον Παιδείας (Διευθύνσιν Ἱεροσκημάτων). δ) Εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων. ε) Εἰς τὴν ἀδελφὴν τοῦ ἐκλιπόντος κ. Παναγιώταν Δαμιανοῦ. στ) Εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Βορειοηπειρωτικοῦ Ἀγῶνος διὰ τὰς μεγάλας προσπάθειάς, τὰς ὁποίας ὁ ἀποδημήσας πρὸς Κύριον κατέβαλε πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς δούλης Ἡπείρου. ζ) Εἰς τὴν Πανελληνίον Ἐπιτροπὴν Κυπριακοῦ Ἀγῶνος, ὡς πρόεδρος τῆς ὁποίας ὁ μεταστὰς ἐχειρίετο με σθένος καὶ περισκεψὶν τὴν ἐθνικὴν ταύτην ὑπόθεσιν, καὶ

9. Νά δημοσιευθῆ τὸ παρὸν ψήφισμα διὰ τῆς ἐφημερίδος τῶν Ἀθηνῶν «Τὸ Βῆμα» καὶ διὰ τοῦ ἐγχωρίου Τύπου.

Ὁ Διευθυντῆς

Γεώργιος Παπανικολάου
Οἱ Καθηγηταί.

Τὸ Διοικ. Συμβούλιον τοῦ ἐν Πειραιεὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Ἰδρύματος «Ἄσυλον, Ἅγιος Σπυρίδων», συνελθὼν ἐκτάκτως σήμερον 21ην Μαρτίου 1956, ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον μεταστάσεως τοῦ μακαριστοῦ Προέδρου, Πατρὸς καὶ προστάτου αὐτοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,

ἀκοῦσαν τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνοῦ, προεδρεύοντος Ἀντιπροέδρου, ἐξάραντος τὴν πρὸς τὸ Φιλανθρωπικὸν τοῦτο Ἰδρυμα τῆς Ἐκκλησίας ἰδιαίτεράν στοργὴν καὶ τὰς πρὸς αὐτὸ πολυτίμους ὑπηρεσίας τοῦ μεταστάαντος,

ὁμοφώνως ψηφίζει

1. Νὰ ὑψωθῆ μεσίστιος ἢ σημαία τοῦ Ἰδρύματος ἐπὶ ἑπτά-ἡμερον.
2. Νὰ παρακολουθήσῃ τὴν κηδείαν σύσσωμον τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον.
3. Νὰ διέλθουν πρὸ τῆς σεπτῆς σοροῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ προσκνήματος ἅπαντες οἱ τρόφιμοι μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ἰδρύματος.
4. Νὰ ἀναρτηθῆ ἡ εἰκὼν τοῦ πρὸς Κύριον μεταστάαντος εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Ἰδρύματος.
5. Νὰ ἐκφραστοῦν εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ αἰοιδίμου ἀνδρὸς τὰ συλλυπητήρια τοῦ Σώματος.

6. Νὰ δημοσιευθῆ τὸ παρὸν διὰ τοῦ Τύπου.

Ὁ Προεδρεύων Ἀντιπρόεδρος
† Ὁ Μαραθῶνος Δαμασκηνός

Τὰ μέλη τοῦ Διοικ. Συμβουλίου.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συνδέσμου Ἑλλήνων Καθολικῶν Ἀθηνῶν, συνελθὼν ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ θλιβεῶ ἀγγέλματι τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος

Κυροῦ Σπυρίδωνος,
ἀποφασίζει

- 1) Ὅπως ἐκφρασθῶσι τὰ συλλυπητήρια τοῦ ἑλληνικοῦ καθολικοῦ κόσμου εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοὺς οικείους τοῦ Ταγοῦ τῆς ἀδελφῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐθνικοῦ ἀνδρὸς.
- 2) Ὅπως ἀκολουθήσωσι τὴν κηδείαν τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Συνδέσμου.

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Νικ. Α. Δελένδας Ἰωάν. Πολυκανδριώτης.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, καὶ ἑκατοντάδες ὄλαι ψηφισμάτων ἐξεδόθησαν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἑλληνικῆς διασποράς, ἅτινα ἐξακολουθοῦσι καταφθάνοντα εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Συνόδου.

Ἡ συμμετοχὴ τῆς ἐκπαιδευομένης εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διακονίαν Ἑλληνικῆς Νεότητος.

(Φοιτηταὶ τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ Σπουδασταὶ τοῦ Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου τῆς Ριζαρίου Σχολῆς, παρακολουθοῦντες τὴν ἐκφορὰν).

Ο ΑΘΗΝΑΪΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΕΤΑΣΤΑΝΤΟΣ ΠΡΩΘΙΕΡΑΡΧΟΥ

Ο 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών Σπυρίδων, ο οποίος απέθανε πλήρης ημερών σήμερα την πρωίαν, υπήρξε μια προσωπικότης με έντονον δράσειν, όχι μόνον εις την 'Εκκλησίαν, αλλά και εις άλλους τομείς...

Ὡς Μητροπολίτης 'Ιωαννίνων ἱδρυσεν τὴν Ἱερατικὴν Σχολὴν Βελλάς καὶ ἠξιοποίησε τὰ πλούσια κληροδοτήματα τῶν Ἡπειρωτῶν ἐθνικῶν εὐεργετῶν πρὸς ἱδρυσαί, συντήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν εὐαγῶν ἰδρυμάτων.

Ἡ δράσις του ἐν Ἡπειρῷ υπήρξε τὸ φωτεινότερον σημεῖον τῆς σταδιοδρομίας του καὶ τῆς πολυπράγμονος καὶ ἀγωνιστικῆς ἰδιοσυγκρασίας του. Τὴν αὐτὴν δὲ ἰδιοσυγκρασίαν ἐξεδήλωσεν, ἀφ' ἧς ἤρχισεν ὁ Κυπριακὸς ἀγὼν, θεθεὶς προθύμως ἐπικεφαλῆς τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρου καὶ κατευθύνων τὴν δράσιν αὐτῆς.

«Ἐστία» (21-3-956)

...Ἡ μακρὰ σταδιοδρομία του, ἡ ὁποία, ὡς ἐνεργὸς δράσις, συμπύπτει μὲ τὸν ἕως τώρα διανυθέντα εἰκοστὸν αἰῶνα, εἶναι διπλῆ καὶ παράλληλος καὶ ἠνωμένη ὑπηρεσία πυρίνου ἐθνουσιασμοῦ καὶ θυμοειδοῦς ὁρμῆς πρὸς τῆς ἀγίας τραπέζης τῆς 'Εκκλησίας καὶ εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος.

Ποτὲ δὲν ἐχώρισε τὰς δύο ἰδιότητες, ποτὲ δὲν διέστειλε τὰς δύο ἀποστολάς. Ἐγνώριζε, ὅταν ἤρχετο ἡ στιγμή, τὴν ποιμαντορικὴν ράβδον, τὴν ὁποίαν ἐκράτει, ὡς ἄξιον ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ, νὰ τὴν κραδαίνῃ ὡς ἔπλον τοῦ δικαίου καὶ τῆς τιμῆς εἰς τοὺς ἱεροὺς ἀγῶνας τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἀληθινὸς σοφὸς, ὀρεμμένος μὲ τὸ μάννα τῆς Χάλικης, μὲ καθαρὰν σκέψιν καὶ λόγον, ἡ ἀδρά κλασικότης τοῦ ὁποίου ἐθύμιζεν ἀρχαίους, δὲν ἐνοοῦσε νὰ στέκῃ θεωρητικὸς δάσκαλος οὔτε παπᾶς ἀγιαστούρας. Πολλὴ ἐκόχλαζε τὸ εὐγενὲς ἠφαιστειον μέσα του. Ἐπὶ ἕξ δεκαετηρίδας ἐντίμου θητείας ἐστάθη ἀνὴρ ἐνεργείας. Ἦτο ἦρωας μὲ ράσο, ὁ ὁποῖος μὲ διαφορὰς χαρακτῆρος καὶ περιστάσεων κατέβαινε πάντως κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὴν γενεάν καὶ τὴν σχολὴν τοῦ Διάκου, τοῦ Παπαφλέσα, τοῦ Γαβριήλ...

Ὁ ἀγὼν διὰ τὴν Κύπρον ἦτο ἡ ὑστάτη — καὶ τόσον ἐνδοξος — ἀναλαμπὴ τῆς ζωῆς του, τὴν ὁποίαν συνάψισε, τῆς ζωῆς του τὴν ὁποίαν τόσον ἀφειδῶς ἐρριφικινδύνευσεν καὶ ἡ ὁποία ὄχι σπανίως εἶχε φθάσει ἀπτόητος ἕως τὸ ἐκτελεστικὸν ἀπόσπασμα...

«Ἀθηναϊκὴ» (22-3-956)

Εἶναι πανελλήμιος, εἶναι ἐθνικὴ ἡ συγκίνησις διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Σπυρίδωνος. Δὲν υπήρξε μόνον θρησκευτικὸς ἠγέτης, ἀλλὰ καὶ ἐθνικὸς μαχητὴς εἰς ἀγῶνας σκληροῦς. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἶχε προσφέρει τὴν πολυτίμον συμβολὴν του εἰς τὸν Κυπριακὸν ἀγῶνα. Αἱ ὑπηρεσίαι του πρὸς τὴν 'Εκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος κατέστησαν αὐτὸν ἐθνικὴν φυσιογνωμίαν, ἡ ὁποία δὲν θὰ λησμονηθῇ. Ὁ λαὸς θὰ διατηρήσῃ τὴν μνήμην του καὶ θὰ περιβάλῃ αὐτὴν μὲ τιμὴν καὶ εὐγνωμοσύνην.

«Ἀκρόπολις» (22-3-956)

Ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν Σπυρίδων. Ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὰς μεγάλας παραδόσεις τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας, δὲν υπήρξε μόνον ἐξέχουσα ἐκκλησιαστικὴ προσωπικότης, ἀλλὰ καὶ ἀνεδείχθη ὡς ἐθνικὴ μορφή, παλλομένη ἀπὸ τὰ ἰδανικὰ τοῦ ἀλυτρώτου Γένους. Ἡ δράσις του εἰς τὴν κίνησιν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Βορείου Ἡπείρου, χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1914, ὅτε διετέλεσε μέλος τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως τοῦ Γ. Ζωγράφου. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρου, προσέφερε τὴν πλούσιαν πνευματικὴν καὶ ἀγωνιστικὴν συμβολὴν του εἰς ὅλας τὰς φάσεις τοῦ ἐθνικοῦ θέματος. Ἰδιαιτέρως ἀξιωματικὸν εἶναι τὸ κοινωνικὸν ἔργον του, εἰς τὰς ἀκαμάτους δὲ πρωτοβουλίας του καὶ τὴν προσωπικὴν μέριμνάν του ὀφείλεται ἡ ἱδρυσις, συντήρησις καὶ ἀνάπτυξις πολλῶν εὐαγῶν ἰδρυμάτων. Διὰ τὴν ἐθνικὴν δράσιν του ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Σπυρίδων συνελήφθη, κατὰ τὴν περίοδον τοῦ ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου, ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ μόλις διεσώθη ἀπὸ τὴν ἀγχόνην, κατόπι

προσωπικοῦ μηνύματος τοῦ 'Αρχιστρατήγου Κωνσταντίνου. Οἱ Ἴταλοι τὸν κατεδίδασαν ἐρήμην εἰς θάνατον εἰς τὸ 'Αργυρόκαστρον, οἱ δὲ Γερμανοὶ καταχτήται τὸν ἔθεσαν ὑπὸ περιορισμὸν.

Τὸ πένθος τῆς 'Εκκλησίας ἀποτελεῖ πένθος ὁλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

«Ἀπογευματινὴ» (22-3-956)

Ὁ ἀπροσδόκητος θάνατος τοῦ 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Σπυρίδωνος, καθὼς ἀνηγγέθη μέσα εἰς μίαν ἀτυμώσφιραν δοκιμασίας τῆς 'Εκκλησίας μας, λόγω τῆς προσφάτου ἐκτοπίσεως τοῦ 'Αρχιεπισκόπου Κύπρου Μακαρίου, ἐγένετο ἀπὸ ὅλους τοὺς Ἑλληνας ἀκόμη περισσότερον αἰσθητὸς. Διότι, ἀνεξαρτήτως τῆς καθαρῶς θρησκευτικῆς προσωπικότητος τοῦ ἀποδημήσαντος εἰς Κύριον 'Αρχηγοῦ τῆς Ἑλληνικῆς 'Εκκλησίας καὶ τῶν μακρῶν του σπουδῶν εἰς τὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολὴν καὶ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δεσπόζει μέσα εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν δράσιν τοῦ 'Αρχιεπισκόπου Σπυρίδωνος εἶναι ἡ βαθεῖα καὶ ἐνεργὸς πάντοτε προσήλωσις αὐτοῦ εἰς τὰ μέγιστα ἰδεώδη τοῦ ἔθνους. Εἰς ἐκεῖνα ἀφιέρωσε τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς νεότητός του ὁ δυναμικὸς Ἡπειρωτῆς ἱερωμένος, ἀπὸ τότε ποὺ ἀνέπτυξε τὴν πρώτην ἐθνικὴν δράσιν του εἰς τὴν Μακεδονίαν, εἰς τὴν Ἡπειρον καὶ τὴν Βόρειον Ἡπειρον κατόπι. Μὲ ἐκεῖνα ἀπέθανε — μὲ τὴν προσδοκίαν δηλαδὴ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κύπρου, εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ὁποίας προσέφερε τὰς τελευταίας του δυνάμεις.

«Τὰ Νέα» (22-3-956)

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἐπλήγη μὲ τὸν θάνατον τοῦ Μακαριωτάτου 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνῶν Σπυρίδωνος Βλάχου. Ὁ ἀποδημήσας εἰς Κύριον Ἱεράρχης υπήρξε μίαν ἀγωνιστικὴν φυσιογνωμίαν τῆς τελευταίας ἑλληνικῆς πεντηκονταετίας. Ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ἐγένετο τὸν πρώτον Μητροπολίτη Βελλάς πρὸ 50 περίπου ἐτῶν. Διεκρίθη εἰς τὸν ἠπειρωτικὸν Ἀγῶνα καὶ ἀργότερον, ὡς Μητροπολίτης Ἰωαννίνων, ἀφωσιώθη καὶ εἰργάσθη διὰ τὴν Ἡπειρον, ποὺ ἰδιαίτερος ἠγάπα. Ὅλα τὰ κοινωνικὰ ἔργα, ποὺ ἔγιναν εἰς τὴν Ἡπειρον, ἔχουν τὴν σφραγίδα τῆς προσωπικότητός του. Ἀλλὰ καὶ μετέπειτα διεκρίθη ὡς 'Αρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ ἡ δράσις του υπήρξε πάντοτε φωτεινὴ καὶ σθεναρῶς ἀγωνιστικὴ. Ἡ τελευταία δράσις του ἐσημειώθη εἰς τὸν κυπριακὸν Ἀγῶνα, μὲ τὴν ἀνάληψιν ὑπ' αὐτοῦ τῆς Προεδρίας τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως τῆς Κύπρου. Ὁ ἀγωνιστὴς Πρωτοεπίσκοπος ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον κατὰ τὴν πλέον κρίσιμον καμπὴν τοῦ κυπριακοῦ Ἀγῶνος, εἰς τὸν ὁποῖον ὁλοφύγως ἐπίστευσε καὶ διὰ τὸν ὁποῖον σθεναρῶς ἠγωνίσθη. Ἐὰν δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἴδῃ ἐλευθερὰν τὴν Κύπρον, τοῦλάχιστον ἐφυγε ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸν μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ ἡμέρα τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς ἑλληνικῆς μεγαλονήσου δὲν εἶναι πλέον μακρὰν.

«Ἐθν. Κήρυξ» (22-3-956)

Ὁ 'Αρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Σπυρίδων Βλάχος, υπήρξεν ἀπὸ τὰς μεγάλας ἐθνικὰς φυσιογνωμίας μιᾶς ἠρωϊκῆς ἐποχῆς. Ἦτο ὁ κατὰ τὴν πλέον ἀσθητὴν ἐρμηνείαν ἐθνικὸς ἀνὴρ, φορεὺς τῶν παραδόσεων τοῦ ἀγωνιστικοῦ Κλήρου τῶν σκοτεινῶν χρόνων τῆς δουλείας τοῦ Γένους, συνεδύαζε τὴν θρησκευτικὴν μὲ τὴν ἐθνικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀποστολὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἠγέτου. Ὑπῆρξεν ἐξαιρετικὸς κληρικός, ἀλλὰ τὴν φλόγα τοῦ καλοῦ χριστιανοῦ κατῆύθη πρὸς τὸ γενικώτερον καθήκον. Κάτω ἀπὸ τὸ ταπεινὸν ράσον ἐκρυβε τὴν ψυχὴν τοῦ γενναίου μαχητοῦ. Ἐπὶ τρία τέταρτα περίπου αἰῶνος, ἡ δραστηριότης του ἐκάλυπτε ὅλους τοὺς τομείς ποὺ πρέπει νὰ ἐμπέτουν εἰς τὸν κύκλον τῶν ἐνδιαφερόντων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἀντιλαμβάνονται καὶ ἐκτελοῦν τὸ καθήκον των ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην του ἐνοσίαν. Δὲν ἐπερίμενε νὰ προσκληθῇ διὰ νὰ εὐρεθῇ ἐκεῖ ὅπου, κατὰ τὴν κρίσιν του, ἔπρεπε νὰ εὐρίσκειται πρῶτος ὁ θρησκευτικὸς καὶ κοινωνικὸς λειτουργός. Ἡ γεμάτη ἐθνουσιασμὸν καὶ πίστιν δραστηριότης του ἔχει ἀφήσει ἔντονα τὰ ἔχνη τῆς εἰς τὸν Μακεδονικὸν ἀγῶνα, εἰς

τούς Βαλκανικούς πολέμους, εις τὴν ἐξέγερσιν τῶν Βορειο-ηπειρωτῶν διὰ τὴν ἐλευθερίαν των—ὅτε ἀνεδείχθη καὶ ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ Παιδείας τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως Γ. Χρηστάκη-Ζωγράφου—εἰς τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, εἰς τὴν ἐποποιίαν τοῦ 1940-41, εἰς τὴν πρωτοπορίαν τῆς ἐθνικῆς προσπάθειας διὰ τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ λαοῦ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐχθρικής κατοχῆς, εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ ἔθνους ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Κύπρου. Ὡς ἡγέτης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἤβρυνεν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τὸν κύκλον τῆς δράσεώς του. Ἡ ἀγωνιστικὴ ἰδιοσυγκρασία του τὸν ὑπερέβαινε νὰ εὐρίσκειται εἰς ἀδιάκοπον κίνησιν, παρὰ τὴν μεγάλην ἡλικίαν του καὶ παρὰ τὸ ἐπισηφελὲς τῆς ὕψεώς του. Ὁ Ἀθηνῶν Σπυρίδων ὑπῆρξε μία μεγάλη φυσιογνωμία, ἡ ὁποία θὰ καταλάβῃ τὴν ἐξέχουσαν θέσιν τῆς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, τῶν ἐθνικῶν ἀγῶνων καὶ τῆς φιλορθωρικῆς δραστηριότητος.

«Καθημερινή» (22-3-956)

Un long accent énergique sur sa virile pensée fut la vie de Spyridon, archevêque d'Athènes, chef de l'Eglise autocéphale de Grèce. Dans son appel à la nation pour reconstruire les milliers d'églises détruites par la guerre mondiale, mais infiniment davantage par les bandes communistes qui re çurent charge d'annexer le peuple hellène au Kominform, il avait rappelé: la nation geccque a deux symboles, le drapeau blanc et bleu, le froc noir...

Un combattant. Le chef de l'Eglise de Grèce n'a cessé à aucun moment de l'être. Il meurt détenant, à

côté de ses autres attributions, la présidence du Comité panhellénique pour l'Union de Chypre à la Grèce. A quatre-vingt deux ans, il donnait la main à un autre continuateur de la grande tradition nationale, à l'Archevêque Macarios que le maréchal Harding n'a pas osé envoyer au gibet pour compléter les procédés punitifs de ses prédécesseurs turcs en Chypre.

...Epirote par le courage, il est aussi Epirote par l'esprit qui fit de Jannina une des sources intellectuelles de l'Hellénisme asservi. L'instruction est à ses yeux une arme nationale. Etant Evêque de Vella en Konitsa, il a créé des écoles dans son diocèse à Vella un séminaire. Appelé comme métropolitain à Jannina, selon le vœu unanime de la population, il multiplie son activité dans le domaine ecclésiastique, scolaire et social. Son élection en 1949 au premier trône de l'Eglise de Grèce lui fournit le moyen d'embrasser des cercles plus larges de la vie ecclésiastique et religieuse...

Soldat de Dieu et de la Grèce, Spyridon archevêque d'Athènes, a bien mérité de la patrie. J. S.

«Le Messager d'Athènes» (22-3-956)

Ὁ θάνατος τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Σπυρίδωνος ὑπῆρξεν ἀπώλεια ἐνὸς μεγάλου ἱεράρχου τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ ἐνὸς ἡγέτου μὲ ἀκτινοβόλον δράσιν καὶ δημιουργικὴν πνοήν. Συνέχεια τῆς παραδόσεως τοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος ὁ ἐκλιπὼν Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ἔκλειε μέσα τοῦ μιαν θρησκευτικὴν συνείδησιν καὶ μιαν ἡρωϊκὴν ψυ-

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ὑπὸ τῶν Κυπρίων προσφορᾶς «δεμάτων ἐπαναπατρισμοῦ» χάριν τῶν συμμοριοπλήκτων.

χῆν. Κάτω ἀπὸ τὸ ράσον τοῦ ὁ Σπυριδῶν Βλάχος ἔκρυβε τὸν ἐνθουσιώδη καὶ γενναῖον ἀγωνιστὴν. Ἡ ὀρθοκεία συνυφασμένη μετὰ τὴν ἐθνικὴν Ἰδέαν. Ἡ ψυχροσύνη τοῦ ἥτο κρᾶμα μεγάλων ἀνισχυῶν. Ὁ δεσπότης καὶ ὁ πολέμαρχος. Ἡ Ἡπειρωτικὴ του καταγωγὴ ἦτο ἡ σημαία του καὶ ὑπὸ τὴν καθοδήγησίν της ἐκινεῖτο ὅλη ἡ ζωὴ του, μία μακρὰ καὶ πολυμορφὴ ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἐθνικὴ ζωή...

Εὐρεθεὶς εἰς τὴν καρδίαν τῆς Ἡπείρου ἠσθάνθη τὸ ζῦγνυμα τῆς Ἡπειρωτικῆς ψυχῆς του δυνατὸν ὅσον οὐδέποτε. Ἐνεκολλώθη τὴν ἰδέαν μιᾶς ἐλευθέρως Ἡπείρου, ὕστερα ἀπὸ τὴν τουρκικὴν τυραννίαν αἰώνων, ὡς ἰδέαν καὶ σκοπὸν τῆς ζωῆς του. Ὑψώσε ὑπὸ τὸ Ἡπειρωτικὸν αὐτὸ κλίμα τὸ ἀνάστημά του ὡς διπλοῦ ποιμενάρχου. Ἐθέριε ψυχᾶς, ἐδημιούργησεν ἐνθουσιασμοὺς καὶ τὸ ποίμνιόν του ἠκολούθησε τὸν φλογερὸν ποιμένα του εἰς κάθε ἐκδήλωσίν του. Οἱ Βαλκανικοὶ πόλεμοι τὸν εὐρήκαν ἐν ποιμαίνῃ τὴν ἐπαρχίαν αὐτὴν, εἰς τὴν ὅποιαν εἶχεν ἰδρῦσαι καὶ τὴν περιώνυμον ἱερατικὴν σχολὴν Βελλάς. Οἱ Τούρκοι τὸν ἔριψαν εἰς τὰς φυλακάς, ἀλλ' ἀπεφυλακίσθη ὑπὸ τοῦ Ἐσάτ πασᾶ, τὸν ὅποιον κατέστησε προσωπικῶς ὑπεύθυνον ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος διὰ τὴν ζωὴν τοῦ Σπυριδῶνος. Ἄλλ' ἡ δρᾶσις τοῦ νέου ἀκόμη ἱεράρχου δὲν ἦτο πλεόν ἡ ἐπαρχία του, ἀλλ' ὀλόκληρος ἡ Ἡπειρος, ἓνα μεγάλο μέρος τῆς ὁποίας δὲν εἶχεν ἀκόμη λυτρωθῆ. Ἐτσι ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Βορείου Ἡπείρου τὸν εὐρήκε παρὰ τὸν πλευρὸν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος Χρήστου Ζωγράφου, Ψυχῆ τοῦ κινήματος ὁ ἱεράρχης. Ὑπουργὸς καὶ ἀγωνιστὴς καὶ ὀρθοκείτικὸς ἡγέτης. Αἱ ταλαιπωρίαι τοῦ ἀγῶνος ἐκλόμισαν τὴν ὕψειαν του, ἀλλ' ἡ ψυχὴ του ἡ ἡρωικὴ ἔμεινε ἀλύγιστη...

Ἡ ἐκλογὴ του ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Δαμασκηνοῦ τὸ 1949, ὑπῆρξεν ἡ ἀναγνώρισις τῆς μεγάλης δρᾶσεώς του, τῆς βαθείας ἐκκλησιαστικῆς του πείρας καὶ τῶν πολυτίμων πρὸς τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ὑπηρεσιῶν του. Ὁ ἐκλιπὼν ἱεράρχης οὐδέποτε εἶχε φιλοδοξίαν διὰ τὴν ἀνωτέραν αὐτὴν θέσιν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ φιλοδοξία του ὑπῆρξεν ἡ εὐθανασία του εἰς τὰ Ἰωάννινα καὶ ὁ θάνατος εἰς τὴν πόλιν ποῦ ἐποίμανε ἐπὶ τριανταετρία ὀλόκληρα χρόνια. Δι' αὐτὸν ἡ Ἡπειρωτικὴ γῆ θὰ ἦτο ὁ καλύτερος τάφος του, ὡς στρατιώτης ὁμῶς ἐδέχθη νὰ ὑποταχθῆ εἰς τὸ κέλευσμα τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἐξυπηρετήσῃ αὐτὴν καὶ ὡς ἀρχηγός της. Καὶ τὴν ἐξυπηρετήσε κατὰ τὸν ἀποδοτικώτερον τρόπον. Ἡ περιφρούρησις τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἡ βελτίωσις τῆς θέσεως τοῦ Κλήρου, ἡ ἱδρυσις Κατηχητικῶν Σχολείων, ἡ προαγωγή τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ὑπῆρξαν ἐπίμοιρος προσπάθειαι τοῦ ἐκλιπόντος. Καὶ ἠτύχησε νὰ πραγματοποιήσῃ ὁ ἀειμνήστος τὰς μεγαλειώδεις εορτάς τοῦ Ἁγίου Παύλου, νὰ δεχθῆ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Πατριάρχου τῶν Σέρβων καὶ νὰ συσφίξῃ τὰς σχέσεις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας. Ὁ ἀγὼν τῆς Κύπρου τὸν εὐρεν ἀγωνιστὴν ἐπὶ τῶν ἐπάλλεων. Χωρὶς νὰ τὸν λυγίσουν τὰ ὀγδοήκοντα δύο τοῦ χρόνια ὕψωσε τὸ ἀνάστημά του μετὰ μίαν θαλερὴν νεανικότητα, τὴν νεανικότητα τῶν πρώτων ἀγωνιστικῶν χρόνων, ἐμφυσήσας πνοὴν ἀποφασιστικότητος καὶ ἡρωισμοῦ εἰς τὸν ἀγῶνα ποῦ διεξάγει ἡ Φυλὴ ὀλόκληρος. Ὁ θάνατός του ἐπῆλθε χωρὶς ὁ γηραιὸς ὡς χθὲς ἀγωνιστὴς νὰ ἀπολαύσῃ τοὺς καρπούς τῆς ἐθνικῆς νίκης.

Τὸ ἔθνος θρηνεῖ τὴν ἀπώλειαν ἐνὸς ἐκλεκτοῦ του καὶ ἡ Ἐκκλησία τὸν ἀποφανισμὸν της ἀπὸ ἓνα μεγάλο καὶ ἰσχυρὸν πατέρα της. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Σπυριδῶν, ὁ ἀπὸ Ἰωαννίνων, ἀφίνει ἀποθνήσκων τὴν φωτεινότεραν παράδοσιν τοῦ μεγάλου ἱεράρχου καὶ ἀγωνιστοῦ. Ὁ σεβασμὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη του τὸν συνοδεύουν καὶ πέραν τῆς τελευταίας κατοικίας.

«Τὸ Βῆμα» (22-3-956)

...Τὸ πένθος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι βαρὺ, καθ' ὅτι ὁ ἐκλιπὼν ἱεράρχης ὑπῆρξεν ὑπόδειγμα Ἀρχιερέως καὶ ἔμπειρος ὁδηγὸς τοῦ σιὰφους τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ἰδιαιτέρως ὁμῶς βαρὺ τὸ πλῆγμα ὑπῆρξε διὰ τὸν Κυπριακὸν λαόν, τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ὁποίου ὁ ὀγδοηκοντούτης Ἑλλῆν Ἀρχιερεὺς ἐτύγχανε θερμὸς πρωτοεργάτης,

ὡς Πρόεδρος τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς ὑπὲρ τοῦ κυπριακοῦ Ἀγῶνος.

Οἱ Ἕλληνες Καθολικοὶ, συμμεριζόμενοι τὸ βαρὺ πένθος τῶν Ὀρθοδόξων ἀδελφῶν των, ἐκφράζουν τὴν βαθυτάτην λύπην των καὶ εὐχονται ὅπως ὁ Κύριος ἀναπαύσῃ ἐν σκηναῖς Δικαίων τὴν πολλὰ παθοῦσαν διὰ τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος μεγάλην καὶ εὐγενῆ ψυχὴν του.

«Καθολικὴ» (23-3-956)

Ἐνας ἡγέτης ἔκλεισε τὸν κύκλο τῶν ἡμερῶν του. Ἡγέτης ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία. Δὲν εἶναι οἱ περιστάσεις ποῦ τὸν ἀνέδειξαν. Ἡ στόφα του προσδιόρισε τὴ μοῖρά του. Ἄν δὲν ἀνῆκε στὸν Κλῆρο θὰ κυβερνοῦσε τὴν Ἑλλάδα. Ἀπὸ τὴν τάξιν τῶν «Γερόνων» τοῦ Φαναρίου, φιγούρα βυζαντινῆ, πανέξυπνος καὶ παμπόνηρος καλόγηρος, θεληματικός, καὶ πεισματάρης ἱεράρχης, γλυκύτατος καὶ αὐστηρότατος, αὐταρχικός καὶ ἐλαστικός, ἀντάρτης καὶ διπλωμάτης, προσκολλημένος στὴν παράδοση καὶ στὸν τύπο, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ψυχὴν ὀλάνοιχτη τὸν συγχρονισμό, πέρα ὡς πέρα «παπᾶς», ἀλλὰ καὶ πέρα ὡς πέρα κοινωνικός λειτουργὸς καὶ ἐθνικός ἀγωνιστὴς, ρασοφόρος ἡγεμόνας στὴν ἡγεμονία τῆς Ἡπείρου — Ἄλλῃ πασᾶ τὸν ὀνόμαζαν — ποῦ ἐπὶ σαράντα χρόνια ἐποίμανε καὶ, ἀπωθώντας νόμους καὶ κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἐγκατέλειψε οὔτε μετὰ τὴν ἀνάρρησίν του στὴν ἀρχηγία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Φυσιογνωμία πολυσχιδῆς, ποῦ ὑπῆρέτησε περισσότερο τὸ ἔθνος παρὰ τὴν Ἐκκλησία...

Ζήσαμε τὸν Σπυριδῶνα τίς ἡμέρες τοῦ πολέμου. Οἱ βομβαρδισμοὶ εἶχαν καταστρέψει τὸ μέγαρον τῆς Μητροπόλεως του στὰ Γιάννενα. Μητρόπολη ἔγινε ἓνα ἐβραϊκὸ σπίτι. Μητρόπολη, ἡ ἐπιτελεῖο στρατοῦ ἦταν ἐκεῖνο; Στρατηγεῖο, Ἐρυθρὸς Σταυρὸς, ὑπουργεῖο Προνοίας, κέντρο διερχομένων. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐκπορεύονταν τὰ πάντα. Καὶ ὁ Μητροπολίτης μετὰ τὴν ἀνάρρησίν του, μετὰ τὸ ἔλκος, μετὰ τὸ σακχαροδιαβήτη, ἀχώριστος πάντα συντρόφους του, ἔπαιρνε ἀπὸ τὰ ξημερώματα τοὺς δρόμους τοῦ μετώπου. Τὸν σταματοῦσαν οἱ ἀξιωματικοί.

— Εἶστε ἐντὸς βολῆς, Σεβασμιώτατε.

Τοὺς χαμογελοῦσε καὶ προχωροῦσε παραμέσα. Ἀνήσυχος πάντα, ἐνθουσιώδης στὴν ἐπιφάνεια, σκεπτικιστὴς στὸ βάθος, μετὰ τὸ σαράσι τῶν ἀμφιβολιῶν γιὰ τὴν τελικὴ ἔκβαση τῆς μάχης, ἤθελε νὰ βλέπῃ ἀπὸ κοντὰ τὴν πορεία τῶν ἐπιχειρήσεων, νὰ θέτῃ τὸ δάχτυλο στὸν τύπο τῶν ἡλῶν, νὰ διαπιστώνῃ ἂν ὑπάρχουν κενά, ἂν ἐκδηλώνονται λιποψυχίες, καὶ νὰ ἐμψυχώνῃ μετὰ τὴν εὐλογίαν του τὸ στρατὸ καὶ τοὺς πληθυσμοὺς τῆς μεθορίου...

Μὰς φεύγει τώρα. Φτωχὸ λάφουρο στὰ χέρια τοῦ θανάτου. Ὁ σημερινὸς του νεκρὸς δὲν τοῦ παραδόθηκε παρὰ τὴ στιγμὴ ποῦ εἶδε ὅτι εἶχε στραγγίσει τὸ εἶναι του στὴ διακονία τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Τότε μόνον ἀναγνώρισε στὸν ἑαυτὸ του τὸ δικαίωμα ν' ἀποσυρθῆ «εἰς τόπον ἀναπαύσεως». Καὶ ἔκλεισε τὰ μάτια.

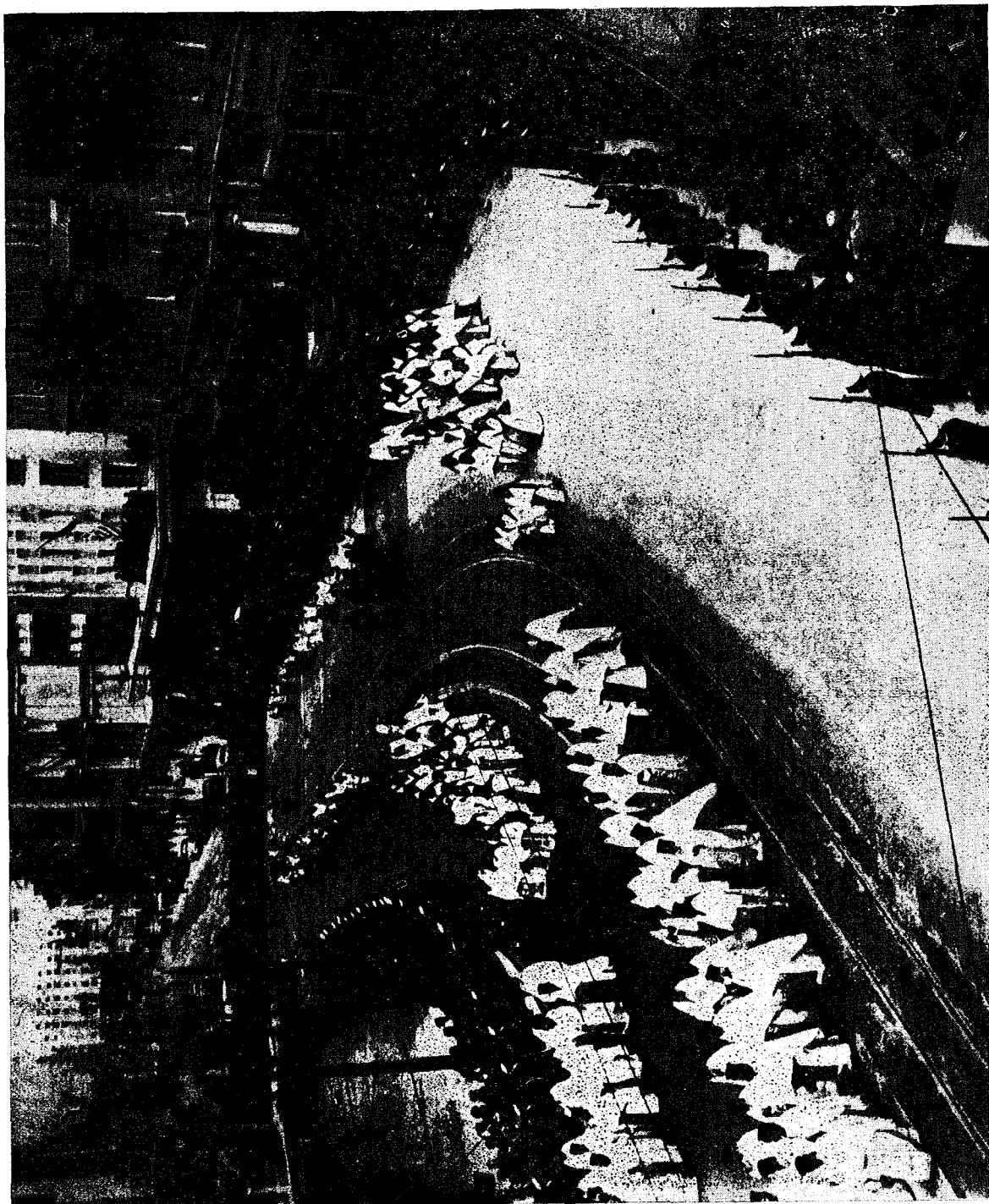
Π. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

«Τὸ Βῆμα» (23-3-956)

Μετὰ συντριβὴν καρδίας καὶ μετὰ ὄλον τὸν ἐπιβαλλόμενον σεβασμὸν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς προπέμπει σήμερον εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας του. Ἄλλ' ἂν ἡ ψυχρὰ γῆ καλύψῃ ἀπὸ σήμερον τὸ φθαρτὸν σῶμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σπυριδῶνος θὰ παραμῆνῃ ἀφθαρτὴ ἡ ψυχὴ τοῦ ἐκλιπόντος, ποῦ ἔχει ἤδη δημιουργημένη μίαν μεγάλην παράδοσιν. Ὁ ἐκλιπὼν ἱεράρχης ὑπῆρξε πράγματι μίαν ψυχὴ ποῦ ἐξεδηλώνετο γενναία, ἀλύγιστη καὶ ἡρωικὴ εἰς κάθε περίπτωσιν μεγάλην καὶ ἱερὴν τοῦ ἐθνικοῦ μας βίου. Ἡ μορφή τοῦ Σπυριδῶνος ἔσβησε, ἀλλ' ἡ ἀκτινοβολία της θὰ ἐξακολουθῇ νὰ καταυγάζῃ τὸν ψυχικὸν ἑλληνικὸν ὀρίζοντα ὡς ἓνα σύμβολον ἐκλεκτοῦ ἱεράρχου καὶ ἀπαραιμήλου Ἑλλήνου πατριώτου καὶ ἀγωνιστοῦ. Ἐπάνω εἰς τὸν τάφον ποῦ θὰ δεχθῆ τὸν νεκρὸν τοῦ σεβασμοῦ Πρωτοεργάτου ὁ λαὸς ὑποκλίνεται μετὰ βαθύτατον σεβασμὸν καὶ σκορπίζει τὸν πόνον του ὡς τὰ καλύτερα ἄνθη τῆς εὐγνωμοσύνης πρὸς ἐκεῖνον ποῦ μαζὶ μετὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἠγάπησε τόσον καὶ τὴν Ἑλλάδα.

«Τὸ Βῆμα» (24-3-56)

Ἡ ἐπικήδειος πομπή εἰς τὴν ὁδὸν Ἰ. Βενιζέλου (Πανεπιστημίου).

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Τὸ τελευταῖον κείμενον τοῦ μεταστάτος Ἀρχιεπισκόπου εἶναι ἡ κατωτέρω ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἥτις συνετάχθη ὑπ' αὐτοῦ τῇ 15ῃ Μαρτίου 1956 καί, δοθεῖσα πρὸς μετάφρασιν, παρέμεινεν ἀνυπόγραφος.

Ὡς Ἀρχηγὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ὡς Πρόεδρος τῆς Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Ἐνώσεως Κύπρου ἀπευθύνομαι πρὸς τὸν γενναῖον καὶ νικητὴν Ἀρχιστρατήγον τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου καὶ Πρόεδρον τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, τὸν ἐκπροσωποῦντα τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐπολέμησαν καὶ ἐθυσίασθησαν οἱ λαοὶ καὶ ἀναλαβόντα τὰ ἑαυτοῦ προεδρικά καθήκοντα ἐν ὄνοματι καὶ ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸν ὁποῖον πιστεύει καὶ προσεύχεται ὁ χριστιανικὸς κόσμος.

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε,

Ὑμεῖς πρῶτον καὶ ὁ λοιπὸς κόσμος ὕστερον γνωρίζετε καλῶς, ὅτι ἡ πατρίς μου ἀποτελεῖ μίαν μικρὰν χώραν εἰς τὸν χάρτην, ἀλλὰ μίαν μεγάλην ἰδέαν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς γῆς, καὶ εἴτε σήμερον περὶ ἐλευθερίας ὁμιλοῦν οἱ ἄνθρωποι εἴτε περὶ ἀνδρείας καὶ δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς, παρὰ πάντων ὁμολογεῖται καὶ κηρύσσεται, ὅτι ταῦτα ἐδιδάχθησαν παρὰ τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς ὁποίας ἐβαπτίσθησαν καὶ δι' οὗ ἀνεγεννήθησαν οἱ νεώτεροι λαοί, μέτοχοι γενόμενοι μετὰ τοῦ διὰ τῆς Ἑλλάδος χριστιανισμοῦ καὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας.

Ἡ μικρὰ λοιπὸν αὕτη χώρα, ἡ διὰ μέσον τριῶν χιλιῶν ἐτῶν ἐπιβίωσα, χάρις εἰς τὰς ἰδίας αὐτῆς ἐσωτερικὰς δυνάμεις, ἀλλὰ καὶ χάρις εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ὕλικήν βοήθειαν τῶν φίλων καὶ συμμάχων αὐτῆς καὶ τῶν οὕτως εἰπεῖν ἐξ ὑπόθεσις τέκνων, διαμαρτύρεται τώρα, καθ' ὃ πιστεύει ὅτι ἔχει δικαίωμα καὶ καθήκον, διὰ τὴν μεγάλην νικητὴν τὴν ὅποιαν δοκιμάζει ἐκ τῆς ἀδικίας, ἥτις γίνεται εἰς αὐτήν, ὅταν, διὰ μέσων σκληρῶν καὶ μεθόδων ἀπρηχαιωμένων καὶ καταδικασμένων εἰς τὴν συνείδησιν τῶν πεπολιτισμένων καὶ ἐλευθέρων ἀνθρώπων, ἀμφοισβητοῦνται εἰς αὐτὴν ἱερὰ δικαίωματα.

Ἡ πατρίς μου ἔχει δικαίωμα νὰ διαμαρτύρεται, οὐχὶ μόνον ὡς φορεὺς τῆς πολιτιστικῆς κληρονομίας τῶν νεωτέρων λαῶν, ἀλλὰ καὶ ὡς συμπολεμιστὴς μετ' αὐτῶν καὶ ὡς συντελεστὴς τῆς μεγάλης αὐτῶν νίκης κατὰ τῶν νέων βαρβάρων, τῶν ὑπ' οἰονόησιν ὄνομα ἐχχομένων ἀπὸ Βορρᾶ ἢ ἀπὸ Ἀνατολῆς, πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς παγερᾶς νυκτὸς τῆς δουλείας ἐπὶ προσώπων τῆς γῆς, κατὰ τῶν ὁποίων ἤδη συνασπίζεται ὁ ἐλεύθερος κόσμος καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ ἡ Ἑλλάς, ἐτοιμὴ καὶ πάλιν νὰ ἀγωνισθῇ καὶ θυσιασθῇ, ὑπὲρ τῶν ἀνωτέρων ἐκείνων πεπολιτισμένων καὶ ἰδεωδῶν, εἰς τὰ ὁποῖα πάντοτε ἐπίστευσε καὶ διὰ τὰ ὁποῖα πολυλάκις ἐθυσίασθη.

Ἄλλ' ἡ πατρίς μου, ὡς ἐκ τούτου ἀκριβῶς, ἔχει καὶ καθήκον νὰ διαμαρτυρηθῇ, ὡς ἐκ τῆς πνευματικῆς ὀφειλῆς θέσεως τὴν ὁποίαν αὕτη κατέχει μετὰ τῶν λαῶν, ἥτις τὴν καθιστᾷ ἀπευθύνον ἐναντι τῆς ἱστορίας τοῦ τε παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, ἐνώπιον τῆς ὁποίας δὲν θὰ ἐπεθύμει νὰ εὐρεθῇ ποτε ὑπόδικος, ὅχι μόνον ἐπὶ παραβάσει τῶν ἀρχῶν τοῦ ἑλληνοπρεπῶς βίου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ παραλείψει τῆς μετ' ἀξιοπρεπείας καὶ δυνάμεως προασπίσεως τῶν ἀρχῶν τούτων, αἵτινες ὀρίζουν τὸν κανὼνα καὶ τὸ μέτρον τοῦ ἐλευθέρου καὶ πεπολιτισμένου ζῆν, καὶ ἐπομένως εἶναι κοινὸν κτήμα τῶν ἐλευθέρων ἀνθρώπων.

Αὕτη ἡ κοινότης πεπολιτισμένων καὶ τρόπων ζωῆς, εἶναι ἐκείνη ἥτις ἐνώνει τοὺς ἐλευθέρους λαοὺς εἰς μίαν οἰκογένειαν, εἰς μίαν πατρίδα, ὥστε ἐπερ ἀνωτέρω λέγω διὰ τῶν λέξεων «ἡ πατρίς μου», εἰδικῶς περὶ τῆς Ἑλλάδος, νὰ μὴ ἔχη πρᾶγματι θέσιν, διότι σήμερον ἐν τῇ πραγματικότητι δὲν ὑπάρχουν ἐπὶ μέρους πατρίδες ἢ ἐπὶ μέρους κράτη, ἀλλ' ὑπάρχει ἐξ ἐνός μὲν τὸ στρατόπεδον τῶν βαρβάρων ἐξ ἑτέρου δὲ ἡ οἰκογένεια τῶν ἐλευθέρων, τῶν ὁποίων συγκροτεῖ καὶ συνέχει ὅχι κωρὸς σύμπτωσις ὕλικῶν συμπεφορῶντων, ἀλλ' ὡς πιστεύομεν κοινότης ἀρχῶν καὶ πεπολιτισμένων.

Ἡ ἱερὰ ἔννοια τῆς οἰκογενείας ὀρίζει ἐπακριβῶς τὴν συμπεφορᾶν καὶ τὰς σχέσεις τῶν μελῶν αὐτῆς πρὸς ἀλλήλα, τὰς ὁποίας πρῶτον μὲν ὑπαγορεύει ὁ ἐσωτερικὸς τῶν ἱερῶν αἰσθημάτων κόσμος, δεῦτερον δὲ ἐπιβάλλει ὁ ἐξωτερικὸς τῶν ἀθέων

ἀνθρώπων κίνδυνος, ἐναντι τοῦ ὁποίου ἡ ἀποτελεσματικότερα ἄμυνα δὲν εἶναι ἡ διὰ τῆς ὑπεροχῆς τῶν πολεμικῶν παρασκευῶν, ἀλλὰ πρῶτιστα ἡ διὰ τῆς ἀρηκτοῦ συνοχῆς καὶ ἀδιατάρακτου συνεργασίας ἐνημερία καὶ κραταίωσις τῶν λαῶν, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν ἀκατανίκητον δυνάμιν, ὅχι πρὸς καταπολέμησιν καὶ ὑποδούλωσιν τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ πρὸς ἠθικὸν αὐτῶν ἀφοπλισμὸν καὶ οἰκιοθελῆ συνθηκολόγησιν.

Ἄλλ' ὅμως ἐν τῷ συνασπισμῷ τῶν λεγομένων σήμερον ἐλευθέρων λαῶν, οἵτινες συγκροτοῦν τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν παράταξιν, ἥτις ἀτοκαλεῖται καὶ διαφημίζεται ὡς ὑπέροχος καὶ προασπιστὴς τῶν ἑλληνικῶν καὶ χριστιανικῶν ἰδεῶν, συμβαίνουν πράγματα, ἅτινα ἀποτελοῦν ἀρῆσιν αὐτῶν τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τοῦ Ἐθαγγελίου καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἐκθέτοντα μὲν τὴν κοινὴν πίστιν καὶ τὴν εὐφρίαν τῶν οἵτινες τὰ διαπράττονται, παρέχοντα δὲ εὐκαιρίαν, ἵνα ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων μομφῆται ἡ πίστις καὶ περιωβρίζηται ἡ Ἐκκλησία, ἅμα δὲ καὶ ἵνα ὑποσκάπτονται τὰ θεμέλια καὶ ὑπονομεῖνται τὸ οἰκιδόμημα τοῦ ἐλευθέρου κόσμου.

Ἡ περὶ τὴν ἑλληνικὴν Κύπρον διενεχθεῖσα μετὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐξ ἀδικαιολογήτου μὲν κατακρατήσεως τῆς ἧσόν καὶ ἀναρμόστου συμπεφορᾶς ὑπὸ τῆς πρώτης, ἐκ δικαίας δὲ καὶ ἠθικῶς ἐπιβεβλημένης ἐπιμονῆς καὶ ἀξιώσεως τῆς δευτέρας, ἀποτελεῖ ἤδη κρίσιμον σημεῖον εἰς τὰς σχέσεις τῶν δύο λαῶν, διαταράττουσα γενικότερον καὶ θετόντα ἐν κινδύνῳ τὴν συμμαχίαν τοῦ ἐλευθέρου κόσμου, παρεισάγουσα ἀπίθανον εἰς τὸ μέσον διεκδικητὴν τὴν Τουρκίαν καὶ διανοήγουσα τὴν θύραν εἰς ἀνεπιθύμητον ἐπέμβασιν τῆς μεγάλης ἀπὸ Βορρᾶ δυνάμεως, ἥτις ὑπῆρξεν εἰς τὸ παρελθόν, μετ' ἐπιφυλάξεως δι' ἐαυτὴν τοῦ δικαιώματος ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, ἡ κραταὶὰ προστατίς τῶν κατὰ Ἀνατολὰς χριστιανῶν.

Ὁδδεμία συνείδησις τιμὸν ἀνθρώπου δύναται νὰ ἀνεχθῇ τὰ ἐμπαικτικῶς σκηνοθετηθέντα ἐν Λονδίῳ κατὰ τὴν τριμερῆ λεγομένην διάσκεψιν καὶ τὰ ἀνέροως καὶ ἀνοσίως διαπραχθέντα ὑπὸ τοῦ ὄχλου ἐν ΚΠόλει εἰς βάρος τῶν Ἑλλήνων, τῇ γνώσει καὶ ἀνοχῇ καὶ ὑποκινήσει τῶν Ἀγγλῶν, ἵνα δι' αὐτῶν δημιουργηθῇ ἀντιπερισπασμὸς καὶ ἀσκηθῇ ἠθικὸς καὶ ψυχολογικὸς κατὰ τῶν Ἑλλήνων πατριωτῶν ἐκβιασμὸς καὶ οὐδεμία συνείδησις ἐλευθέρου ἀνθρώπου δύναται νὰ μείνῃ ἀδιαμαρτύρητος ἐνώπιον τῆς ἀνελευθέρου καὶ δολίας πράξεως, τῆς σολήψεως καὶ ἐκποπίσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεσκέπτοντο δῆθεν οἱ κυριαρχοῦντες τῆς Κύπρου μέχρι τελευταίας ὥρας πρὸς ἐξέουσαν λύσεως.

Διὰ τοῦτο ὡς Ἱεράρχης καὶ ἀρχηγὸς τῆς μόνης ἐν τῷ κόσμῳ ἐλευθέρου Ὀρθοδόξου ἐν Ὀρθοδόξῳ Πολιτεία Ἐκκλησίας, ὡς Ἕλληνας καὶ ἀδελφὸς τῶν ἐν Κύπρῳ ἀλυτρώτων Ἑλλήνων, ὡς πολίτης τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὰ ἐλεύθερα κράτη καὶ συμμετέχει μὲ ἴσα δικαιώματα καὶ ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις εἰς τὴν μεγάλην συμμαχίαν τῆς Ἀμερικῆς καὶ τοῦ δυτικοῦ ἐν Ἐυρώπῃ κόσμου, ἐκ μέρους τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ Ὀρθοδόξου λαοῦ, τοῦ ἐν τῇ ἐλευθέρῃ καὶ τῇ ἀλυτρώτῳ Ἑλλάδι, ὑπὸ φωνὴν ἐντόνον διαμαρτυρίας κατὰ τῶν εἰς βάρος ἡμῶν διαπραττομένων ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκογενείᾳ καὶ συμμάχων ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ κινδύνου καὶ ποιούμαι θερμὴν ἔκκλησιν πρὸς τὸν γενναῖον στρατιώτην καὶ Πρόεδρον τῆς ἡγέτιδος σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ Συμπολιτείας, μάρτυρα ἐπικαλούμενος τὸν ἱσχυρὸν Θεόν, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ οὗτος πιστεύει.

Ἐξοχώτατε Κύριε Πρόεδρε,

Ἐν ὀνόματι τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἐν ὀνόματι τῶν ἀρχῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων πρὸ δύο αἰῶνων ἐθεμελιώθη ἡ ἱσχυρὰ Ἀμερικανικὴ Συμπολιτεία, ἐν ὀνόματι τοῦ τιμίου αἵματος τῶν μαρτύρων καὶ ἀγωνιστῶν τῶν τελευταίων πολέμων, ἀσκήσατε τὴν ἠθικὴν δυνάμιν καὶ ἐπιρροήν σας καὶ ἀξιώσατε τὴν ἐπαγόρευσιν τοῦ διαπραχθέντος ἀδικήματος, διὰ τῆς ἀνακλήσεως ἐκ τῆς ἐξουρίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ καὶ διακηρύξατε ὡς ἱερὸν καὶ ἀναφαίρετον δικαίωμα τὴν ἀποδιάθεσιν τῶν Ἑλλήνων τῆς Κύπρου, πρὸς κατῆρξιν τοῦ δικαίου, πρὸς ἀρηκτοῦν στεροποίησης τῆς συμμαχίας τῶν ἐλευθέρων λαῶν, πρὸς δικαίωσιν τῶν μεγάλων θυσιῶν τοῦ πολέμου, πρὸς ἔπαινον τέλος τῶν χριστιανῶν καὶ πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Ὁδ' ἡ χάρις καὶ τὸ ἔλεος εἶη μεθ' ὑμῶν.

Ο ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΥΔΩΝΙΩΝ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΑΠΟ ΣΤΡΩΜΝΙΤΣΗΣ (*)

Τὴν 3ην Σεπτεμβρίου 1922 ἔρχεται πλέον εἰς τὴν πόλιν ἡ πρώτη μεραρχία τοῦ τακτικοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ με διοικητὴν τὸν Σαμπρῆ πασᾶν. Οἱ πρόκριτοι, με ἐπικεφαλῆς τὸν Ἱεράρχην των, ὑποδέχονται μετὰ τιμῶν ἕξω τῆς πόλεως τὸν τουρκικὸν στρατόν. Ὁ Γρηγόριος σπεύδει νὰ ἐπισκεφθῆ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ τὸν πρῶτον Τοῦρκον φρούραρχον, ὁ ὅποιος ὡς πρῶτην ἀπειλὴν ἀνακοινοῖ τὴν ἀπόφασιν τῆς μεγάλης Ἐθνοσυνελεύσεως τῆς Ἀγκύρας, ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν κατοίκων μετέσχον εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ θὰ ὑποστοῦν αὐστηρὰς κυρώσεις. Εἰς μάτην ὁ Μητροπολίτης προσπαθεῖ νὰ τὸν πείσῃ, ὅτι, δῆθεν, ἡ στρατολογία τῶν κατοίκων ἐγένετο παρὰ τὴν θέλησίν των καὶ ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παρακούσουν τὰς διαταγὰς τῶν Ἀρχῶν τῆς κατοχῆς καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ κατὰ τῶν τοιούτων χριστιανῶν ἀπόφασις τῆς Ἀγκύρας θὰ ἦτο ἄδικος. Ὁ Τοῦρκος διοικητὴς δὲν κάμπτεται καὶ ἐπαναλαμβάνει ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως θὰ ἐκτελεσθῆ ὅπως δὴ ποτε.

Τὴν ἰδίαν νύκτα ἐκηρύχθη ὁ στρατιωτικὸς νόμος, δι' οὗ σὺν τοῖς ἄλλοις ἀπηγορεύθη ἡ κυκλοφορία τῶν πολιτῶν ἀπὸ τῆς 5ης ἐσπερινῆς μέχρι τῆς 7ης πρωϊνῆς. Ἡ δημιουργηθεῖσα, ἐκ τῶν μέτρων τούτων, κατάστασις ἤρχισε νὰ ἐμπνέῃ ἀνησυχίας εἰς τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως. Ὁ Μητροπολίτης Γρηγόριος διατηρεῖ ἀκόμη τὴν ψυχραιμίαν του καὶ ἐπισκέπτεται ἐκ νέου μετὰ τοῦ τουρκομαθοῦς δικηγόρου Σπ. Χατζηαντωνίου τὸν Τοῦρκον ὑποστράτηγον, ἐπὶ σκοπῶν νὰ παρακαλέσῃ αὐτόν νὰ μειώσῃ τὴν αὐστηρότητα τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου. Οὗτος, ἀποδεχθεὶς τὴν παράκλησιν, παρέτεινε τὸ ἀνοιγμα τῶν καταστημάτων καὶ τῶν καφενείων μέχρι τῆς ἐβδόμης ἐσπερινῆς. Ἐκ τούτου οἱ κάτοικοι ἀνεθάρρησαν ὀλίγον, ἀλλὰ, δυστυχῶς, τὴν πρωϊάν τῆς 8ης Σεπτεμβρίου ἀνεχώρησεν ἡ μεραρχία τοῦ Σαμπρῆ πασᾶ καὶ ἀντ' αὐτῆς ἦλθεν ἄλλη, ἣτις καὶ αὕτη ἀνεχώρησε μετὰ διήμερον.

Ἐρχεται τρίτη μεραρχία με διοικητὴν ἓνα διαβόητον διὰ τὰς ὀμότητάς του πασᾶν. Ἡ μεραρχία αὕτη ἐπέπρωτο, δυστυχῶς, νὰ ἐκτελέσῃ χρεὴ νεκροθάπτου διὰ τὴν ἱστορικὴν πόλιν τῶν Κυδωνιῶν. Ὁ Μητροπολίτης ἐζήτησε νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν νέον διοικητὴν, ἀλλ' ἐμεινεν ἀνευ ἀπαντήσεως. Ἡ πρώτη διαταγὴ τοῦ ἀπαισίου αὐτοῦ τυράννου, περικλείουσα σατανικὸν σχέδιον, ἦτο νὰ ἐπανεέλθουν εἰς τὰς ἐστίαις των καὶ νὰ ἐπιδιοθοῦν ἡσυχίαι εἰς τὰ εἰρηνικά των ἔργα ὅλοι οἱ καταφυγόντες εἰς τὴν πόλιν κάτοικοι τῶν πέριξ χωριῶν Κερέμ-Κιοῦ, Γιαγία-Κιοῦ, Γκιουμέτς, Καραγάτς καὶ Ἀγιασματ καὶ ὅτι πᾶς Κυδωνιεύς ἀποκρύπτων εἰς τὴν οἰκίαν του πρόσφυγας θὰ συναλαμβάνετο καὶ θὰ ἐτιμωρεῖτο αὐστηρῶς. Ὅλοι οἱ πρόσφυγες, θέλοντες καὶ μὴ συμμορφούμενοι πρὸς τὴν διαταγὴν, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπιστρέψουν. Τί συνέβη ὅμως;

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 75.

Τὴν πρωϊάν τῆς ἐπομένης τῆς ἀναχωρήσεως των (12ην Σεπτεμβρίου 1922) ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀτυχεῖς ἄνθρωποι, μὴδὲ αὐτῶν τῶν βρεφῶν ἐξαιρουμένων, ἀφοῦ πρῶτον ἐληστεύθησαν καὶ ἀπεγυμνώθησαν ὑπὸ τῶν τσετῶν, ἐσφάγησαν ἀνηλεῶς ὀπισθεν τῶν πρὸς βορρᾶν κειμένων ὑψωμάτων τῆς πόλεως καὶ ἀντικρυ τῆς συνοικίας «Ταμπακαριά». Αἱ θλιβεραὶ αὗται εἰδήσεις ἐπέτειναν τὴν τρομοκρατίαν μεταξύ τῶν κατοίκων τῶν Κυδωνιῶν, οἱ ὅποιοι περιδεεῖς καὶ περίτρομοι ἔσπευσαν νὰ κλεισθοῦν εἰς τὰς οἰκίας των, θρηνοῦντες ὄχι μόνον διὰ τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους των, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τύχην, ἣτις ἀνέμενε καὶ αὐτοὺς τοὺς ἰδίους.

Ἡ μεραρχία, ἀφοῦ ἐπέτυχε με τὸν τρόπον αὐτὸν τὸν ἀπαισίου τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῶν πέριξ τῶν Κυδωνιῶν κοινοτήτων, ἤρχισε πλέον νὰ μελετᾷ καὶ νὰ καταστρώνῃ σχέδια, διὰ τὴν παντελῆ ἐξαφάνισιν καὶ αὐτοῦ τοῦ χριστιανικοῦ στοιχείου τῆς πόλεως. Πρὸς τοῦτο, ὁ νέος μεραρχος διέταξε τοὺς ἀξιωματικούς του νὰ περισφίξωσι πανταχόθεν τὴν πόλιν καὶ νὰ ἐγκαταστήσωσι τηλεβόλα καὶ μυδραλλιοβόλα εἰς ὅλα τὰ περὶ αὐτὴν ὑψώματα, «Προφήτην Ἡλίαν», «Ἁγίου Βασιλείου», «Ἁγίου Ἀντωνίου», «Γσουκαλαριά» καὶ «Ταμπακαριά», με τὸ στόμα ἐστραμμένον πρὸς τὴν πόλιν. Οἱ κάτοικοι, βλεπόντες ὅλα αὐτά, περιήλθον εἰς ἀπόγνωσιν. Ὁ Μητροπολίτης, καίτοι δὲν εἶχε γίνεαι δεκτὸς ἀκόμη ἀπὸ τὸν αἰμοσταγῆ μεραρχον, ἐν τούτοις ἀπεπειράθη νὰ μεταβῆ αὐτόκλητος εἰς τὸ ἀρχηγεῖον, διὰ νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ καὶ νὰ ζητήσῃ διὰ πρῶτην καὶ τελευταίαν φοράν τὸ ἔλεος τῆς ἀνυπάρκτου εὐσπλαχνίας του. Πράγματι, τὴν μεσημβρίαν τῆς 13ης Σεπτεμβρίου, συνοδευόμενος ὑπὸ τριῶν δημογερόντων, προσῆλθεν εἰς τὸ γραφεῖον καὶ, ἀφοῦ πρῶτον ἀνέμενε εἰς τὸν προθάλαμον ἐπ' ἀρκετὸν, ἐξευτελισθεὶς ὑπὸ τῶν παρατυχόντων στρατιωτῶν, ἐκλήθη ἐπὶ τέλους νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ μεραρχου. Ὁ Μητροπολίτης, προφανῶς διὰ νὰ βολιδοσκοπήσῃ αὐτόν, παρεκάλεσε κατὰ πρῶτον, ὅπως διατάξῃ νὰ μετακινήθῃ ἀπὸ τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου τὸ ἐκεῖ ἐγκατασταθὲν μικρὸν τμήμα τοῦ ἵππικοῦ, διότι εἶχε μεταβάλλει τὸν περίβολον τοῦ ναοῦ εἰς κοπρῶνα. «Πασᾶ μου, τῷ λέγει, εἰς τὸ προαύλιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἔχουν ἐγκατασταθῆ μερικά ἄλογα τοῦ ἵππικοῦ σας, τὰ ὅποια ἐπλήρωσαν τὸν ἱερόν χωρὸν ἀπὸ ἀκαθαρσίας». Ὁ μεραρχος τὸν διέκοψε, ἐγέλασε με σκληρὰν εἰρωνείαν καὶ τῷ ἀπήντησεν: «Ὁμιλεῖτε διὰ τὸ προαύλιον; Μὴ τολμήσετε νὰ μοῦ ξανακάμετε παράπονον δι' ἓνα τέτοιο πρᾶγμα» καὶ διακόπτει διὰ νὰ προσθέσῃ ὁ ὑπασπιστῆς του: «Τί εἶδατε ἀκόμη!».

Ὁ ἀτυχῆς Ἱεράρχης, ἀπελπισθεὶς πλέον καὶ οἰοῦναι μαντεύων τὴν τύχην, ἡ ὅποια ἀνέμενε καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον καὶ τὸ Ποιμνιὸν του, ἔφυγε σιωπηλὸς ἐπιστρέψας εἰς τὴν Μητρόπολιν, ὅπου συνέχισεν ἐντατικῶς τὰς ἐνεργείας του, διὰ τὴν ταχυτέραν ἀποστολὴν ἐκ Μυτιλήνης πλοίων, πρὸς παραλαβὴν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἕτερον φοβερόν πλῆγμα ὑπέστη ἡ

άτυχής πόλις κατά τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας. Διὰ διαταγῆς τοῦ ὑποστρατήγου Δουρεντίν πασᾶ, ἀνωτέρου στρατιωτικοῦ διοικητοῦ Σμύρνης, ὅλοι οἱ ἄνδρες τῶν Κυδωνιῶν, περὶ τοὺς 6.000 ἡλικίας 14-45 ἐτῶν, ἐξαιρέσει κληρικῶν, ἐνεκλείσθησαν εἰς στρατόπεδα συγκεντρώσεως καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας μετεφέρθησαν, οἱ δέιλαιοι, εἰς τὸν τόπον τοῦ μαρτυρίου, ὅπου ἐσφάγησαν ἀηλεῶς. «Θρῆνος καὶ κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμος πολὺς» ἐγένετο εἰς τὴν πόλιν, μόλις ἐγνώσθη ἡ ἀπαισία εἰδησις, ὅτι ὅλοι οἱ ἀτυχεῖς ἐκεῖνοι ἄνδρες εὗρον οἰκτρὸν θάνατον.

Κατὰ τὰς τραγικὰς ἐκεῖνας ἡμέρας, ὁ Μητροπολίτης Γρηγόριος, καρτερικὸς καὶ ἀκατάβλητος, ἐξηκολούθει: νὰ μένη εἰς τὴν θέσιν του, παρηγορῶν καὶ ἐνισχύων τὸ ἀπορφανισθὲν Ποιμνίον του. Ἦρνεῖτο δὲ καὶ νὰ ἀκούσῃ τὰς γενομένας εἰς αὐτὸν προτάσεις, ὅπως ζητήσῃ τὴν προστασίαν τοῦ Γάλλου Προξένου καὶ περαιωθῇ οὕτω εἰς Μυτιλήνην. «Δὲν ἐννοῶ, ἔλεγε μὲ φωνὴν σταθεράν, νὰ φύγω καὶ νὰ ἀφήσω τὸ Ποιμνίον μου ἐκτεθειμένον εἰς οἰανδήποτε βιαιοπραγίαν. Προτιμῶ νὰ πέσω θύμα, παρὰ νὰ ἐγκαταλείψω τὴν θέσιν μου εἰς στιγμὰς τόσον κρισίμους! Ἐφ' ὅσον καὶ ἕνας ἀκόμη ἐκ τῶν πιστῶν τοῦ Ποιμνίου μου εὐρίσκεται ἐνταῦθα, εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ μείνω καὶ ἐγώ».

Ἐπὶ τέλος τὴν 17ην Σεπτεμβρίου, κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ Μητροπολίτου καὶ τοῦ εἰς Μυτιλήνην εὐρισκομένου Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κυδωνιῶν Ἀρσενίου Μενεξέ, ἐφθασαν ἐκ Μυτιλήνης τὰ ἀτμόπλοια μὲ Ἀμερικανικὴν σημαίαν καὶ ἤρχισεν ἡ μεταφορὰ τοῦ ἐναπομείναντος πληθυσμοῦ, ἦτοι τῶν γυναικοπαίδων καὶ τῶν γερόντων.

Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ τῶν ὀλίγων ἡμερῶν τῆς μετακινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, οἱ 25 ἱερεῖς τῶν ἕνδεκα μεγάλων ναῶν τῆς πόλεως, ὁμοῦ μετὰ τῶν 22 ἱεροψαλτῶν, οἵτινες εἶχον περιβληθῆ τὸ ράσον διὰ νὰ ἀποφύγουν τὸν περιορισμὸν των εἰς τὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως, συνελθόντες κατ' ἐπανάληψιν εἰς τὴν Μητρόπολιν κατέβαλον μεγάλας προσπάθειας ὅπως μεταπέσουν τὸν Μητροπολίτην διὰ νὰ φύγῃ μαζὺ των, ἀλλὰ τοῦτο ἐστάθη ἀδύνατον, ἐπέτρεψεν ὅμως εἰς αὐτοὺς νὰ ἀναχωρήσουν, πλὴν ἑνὸς ἱερέως, ὅστις θὰ ὠρίζετο διὰ κλήρου. Καὶ ὁ κλήρος τότε ἐπῆσεν ἐπὶ τὸν Ἀρχιμανδρίτην Εὐγένιον Λαλακιώτην. Ἡ ἀναχώρησις τῶν ἱερέων ὠρίσθη νὰ γίνῃ τὴν 20ὴν Σεπτεμβρίου. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Ἱεράρχης, κατόδυνος τὴν ψυχὴν, μετὰ τοῦ ἐναπομείναντος ἱερέως συνώδευσε τοὺς ἱερεῖς μέχρι τῆς ἀποβάθρας, διὰ νὰ δώσῃ τὸν ὕστατον χαιρετισμὸν καὶ νὰ δεχθῆ παρ' αὐτῶν τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν. Ἀλλὰ κατὰ τὴν συγκινητικωτάτην ἐκείνην στιγμὴν, καθ' ἣν οἱ ἱερεῖς μετὰ δακρύων ἀπεχωρίζοντο ἀπὸ τοῦ μαρτυρικοῦ Ποιμνάρχου των καὶ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἐπιβιβασθοῦν τῆς λέμβου, μία διμοιρία στρατοῦ, ἐλθοῦσα ἕλως αἰφνιδίως, ἠμπόδισεν αὐτοὺς νὰ ἐπιβιβασθοῦν. Τοὺς διέταξε νὰ τοὺς ἀκολουθήσουν.

Καί, καθ' ἃ περιγράφει εἰς ἀξιόπιστος δημοσιο-

γράφος βάσει πληροφοριῶν ἐξ αὐτοπτῶν μαρτύρων, τὰ δραματικὰ γεγονότα ποὺ ἐπηκολούθησαν ἔχουν ὡς ἐξῆς:

«Οἱ ἱερεῖς, μόλις ἠμποδίσθησαν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ πλοῖον, τὰ ἔχασαν κυριολεκτικῶς. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Εὐγένιος Λαλακιώτης προσεπάθησε νὰ διαμαρτυρηθῆ καὶ εἶπεν, ὅτι αὐτὸς καὶ ὁ Μητροπολίτης Γρηγόριος δὲν προτίθενται ν' ἀναχωρήσουν, ἀλλ' ἀπλῶς εἶχον κατέλθει εἰς τὴν παραλίαν διὰ νὰ συνοδεύσουν τοὺς ἄλλους κληρικούς μέχρι τῆς ἀποβάθρας. Ὁ ἀτυχὴς ἐνόμιζεν, ὅτι τὸ μέτρον ἀπέβλεπεν εἰς τὴν παρεμπόδισιν τῆς ἐπιβιβάσεως αὐτοῦ καὶ τοῦ Μητροπολίτου. Δὲν ἐφαντάζετο ποσῶς τὴν τραγωδίαν, ἡ ὁποία ἔμελε νὰ ἐξελιχθῆ μετ' ὀλίγον δι' ὅλους. Μόνον ὁ Μητροπολίτης Γρηγόριος παρέμεινε γαλήνιος καὶ σιωπηλός, οἰνεῖ μαντεύων τὰς μηχανορραφίας τῶν Τούρκων καὶ τὸ οἰκτρὸν τέλος εἰς τὸ ὁποῖον ἦσαν καταδικασμένοι, ἐκ τῶν προτέρων, ὅλοι οἱ λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου. Τότε, ἀντὶ νὰ προφέρῃ οἰανδήποτε διαμαρτυρίαν, ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πενθίμου συνοδείας καὶ ἐβάδισεν ἐν μέσῳ διπλοῦ στοίχου ἐξηγριωμένων Τούρκων, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἄλλων κληρικῶν. Ἡ κουστωδία ἐκείνη, ἀγομένη διὰ μέσου τῶν κεντρικωτέρων ὁδῶν τῆς πόλεως, ἐκ τῶν ὁποίων συνεχῶς κατήρχοντο πρὸς τὴν παραλίαν νέα σμήνη γυναικοπαίδων καὶ γερόντων, εἶχε κάτι τὸ ἐξαιρετικῶς τραγικόν. Ὁμοίαζε μὲ τὸν μεγαλειότερον ἐξευτελισμὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ προκαλοῦσε δάκρυα εἰς ὅσους τὴν ἀντίρριζαν, ἰδίως κατὰ τὰς στιγμὰς ποῦ, ὅταν κανεὶς ἀπεπειράτο νὰ διαμαρτυρηθῆ ἢ νὰ ζητήσῃ τὸν λόγον ἀπὸ τὸν πλησιέστερον του στρατιώτην ἢ τσαούσην, ἐσπρώχνετο βιαίως ἢ ἐκτυπᾶτο μὲ κοντακιὲς ἢ ἐρραπίζετο. Ὁ Μητροπολίτης προηγεῖτο καθ' ὅλην τὴν διαδρομὴν, κρατῶν τὴν ποιμαντορικὴν του ράβδον. Ἠκολούθει ὁ Ἀρχιμανδρίτης Εὐγένιος καὶ μετ' αὐτὸν ἤρχοντο οἱ 25 ἱερεῖς, οἱ διάκονοι καὶ οἱ ἱεροψάλται ρασοφοροῦντες. Πάντες οὗτοι ὠδηγήθησαν εἰς τὸν πρὸ τοῦ νοσοκομείου χώρον καὶ κατόπιν ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φυλακὰς, ὅπου ἐπέπρατο νὰ ὑποστοῦν μυρίας στερήσεις καὶ ἀπερίγραπτα βασανιστήρια. Ἐπὶ τέσσαρα συνεχῆ ἡμερονύκτια εὐρίσκοντο μέσα εἰς τὴν παραπλεύρως φυλακὴν, χωρὶς νὰ δυνηθοῦν νὰ εὗρουν οὔτε στιγμὴν ἡσυχίας ἀπὸ τοὺς δημίους των, οἱ ὁποῖοι, ὅταν δὲν ἡσχολοῦντο μὲ τὴν ἀπογύμνωσιν των ἀπὸ κάθε πολῦτιμον ἢ καὶ ἀπλοῦν ἐνδυμα, τοὺς ἐκτύπων, τοὺς ἐρραπίζον καὶ τοὺς ἐκεντοῦσαν μὲ τὰς ξιφολόγχας των, διὰ νὰ καγχάζωσι σαδιστικῶς εἰς τὰς φωνὰς τοῦ πόνου καὶ τῆς ὀδύνης.

Τὴν τετάρτην ἡμέραν, σχεδὸν ὅλοι ἡμιθανεῖς, παρελήφθησαν ὑπὸ δεκάδος Τούρκων στρατιωτῶν καὶ μεγάλου ἀριθμοῦ ἐνόπλων τσετῶν καὶ ὠδηγήθησαν ἔξω τῆς πόλεως πρὸς τὸν δρόμον τὸν τοῦ Ἀγιασματίου καὶ τῶν ἀλυκῶν. Ὁ Μητροπολίτης Γρηγόριος ἦτο καὶ αὐτὸς μαζὶ μὲ τὴν θλιβεράν ἐκείνην συνοδείαν, ἀλλ' αἱ στερήσεις καὶ αἱ ἀνήκουστοι κακώσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθη, τὸν εἶχον κάμει ἀγνώριστον. Τὰ χεῖλη του ἦσαν κάτωχρα καὶ ἔκαιον ἀπὸ πυρετόν.

Ἡ φυσιολογία του, ὅσον καὶ ἂν διетήρει τὴν γαλήνην της, ἦτο ἀγνώριστος καὶ φρικτὴ. Τὰ πόδια του ἦσαν ἐξητλημένα καὶ τὰ ἔσυρε μὲ δυσκολίαν, ἀλλὰ κατέβαλε μίαν ὑπερτάτην προσπάθειαν, διὰ νὰ μὴ ἀναγκασθῆ, ἔστω καὶ ἐπ' ἐλάχιστον, νὰ ζητήσῃ τὴν ἐπιείκτιαν τῶν δημίων του καὶ ἐσιώπα. Ἐκεῖνοι τὸν ὕβριζον συνεχῶς μὲ τὰς χειροτέρας λέξεις καὶ μὲ ἀνηκούστους βωμολοχίας. Τὸν ἔσπρωχναν καὶ τὸν ἐκτυποῦσαν ἀνά πᾶν βῆμα, καγγάζοντες σαδιστικῶς, διὰ τοὺς ἐξευτελισμοὺς τοῦ ὑφίστατο ὁ μάρτυς Ἱεράρχης. Ἄλλ' ἐκεῖνος, ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, ἀντὶ οἰασδήποτε διαμαρτυρίας, ὕψωνε τοὺς ὀφθαλμοὺς του πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ χεῖλη του ἐπέλλιζον διαρκῶς προσευχὰς καὶ δεήσεις. Εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας περίπου μακρὰν τῆς πόλεως, τὸ ἀπόσπασμα τῶν δημίων ἐσταμάτησε εἰς τὸ ἄκρον μιᾶς ἀτραποῦ, δεξιὰ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ Ἁγισμάτι καὶ κατέναντι τῶν ἀλυσκῶν, εἰς μίαν ἀπότομον καὶ βραχὴν χαράδραν. Δύο Τοῦρκοι στρατιῶται καὶ τρεῖς τσέτα, ἐφωδιασμένοι μὲ σκαπάνας καὶ πτύα, προηγήθησαν περὶ τὰ διακόσια μέτρα, ἀπὸ τὴν ἀντίθετον πλευρὰν τῆς χαράδρας καὶ ἤρχισαν νὰ σκάπτουν εἰς τὴν γῆν ἕνα βαθὺν λάκκον: ἦτο ὁ τάφος ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐπρόκειτο νὰ θάψουν ζωντανὸν τὸν Μητροπολίτην Γρηγόριον. Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξύ οἱ ἄλλοι ἤρχιζον νὰ σφάζουν ἀνηλεῶς καὶ κατὰ τρόπον θηριώδη, τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἅπαντας τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς διακόνους, μεταχειριζόμενοι ἴδιον πρωτότυπον σύστημα διὰ τὴν σφαγὴν ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν. Πρῶτος ἐξ ὧν ἠναγκάσθη νὰ κλίνη τὴν κεφαλὴν του ὑπὸ τὴν μάχαιραν ἐνὸς ἀρειμανίου βασιβουζούκου ὁ σεβάσμιος πρωθιερεὺς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Ποσειδῶν Ζαφειρέλλης. Δεύτερος ἐσχίσθη εἰς δύο ἐκ τῶν σκελῶν ὁ Ἐφημέριος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου πατῆρ Ἀνθιμίου. Τρίτος κατὰ σειράν ἐσφάγη ὁ πατὴρ Νεόφυτος Γονατᾶς, πρωθιερεὺς τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ. Τέταρτος ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ Μητροπολίτου Ἀρχιμανδρίτης Εὐγένιος Λαλακιώτης καὶ μετ' αὐτὸν ὅλοι οἱ ἄλλοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι ἐν μέσῳ σπαρακτικῶν κραυγῶν καὶ σκηνῶν ἀφαντάστου τραγικότητος.

Ὁ Μητροπολίτης Γρηγόριος, ἀφοῦ ἠναγκάσθη νὰ παραστῆ μέχρι ἐνὸς σημείου μάρτυς τοῦ αἱματηροῦ καὶ ἀγρίου ἐκείνου θεάματος, συγκαταστὰς μὲ δυσκολίαν τὴν φρικίαν τῶν σώματός του καὶ ἀφήνων νὰ ρέουν κατὰ κρουνοὺς τὰ δάκρυα τῆς ὁδύνης καὶ τοῦ σπαραγμοῦ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του, μετεφέρθη ὑπὸ δύο γιούρουκιδων εἰς τὴν ἀπέναντι πλευρὰν τῆς χαράδρας εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου οἱ προηγηθέντες Τοῦρκοι εἶχον ἤδη σκάψει ἕνα βαθὺν λάκκον. Ἐκεῖ ἔφθασαν μετ' ὀλίγον καὶ οἱ ἄλλοι Τοῦρκοι, ὁ δὲ ἐπικεφαλῆς αὐτῶν ὑπολοχαγός—ἐνας ἀποκρουστικὸς τύπος αἰμοχαροῦς τουρκοκρητός, πού ἀκτινοβολοῦσεν ἀπὸ χαρὰν, διότι εἰς αὐτὸν ἔπεσον ὁ κλῆρος τῆς ὁμαδικῆς σφαγῆς ὧν τῶν ἱερέων μετὰ τοῦ Ἀρχιερέως τῶν—δεικνύων εἰς τὸν Γρηγόριον τὸν νεοσκαφέντα λάκκον εἶπεν: «Ἐσένα (μπουγιουκ παπάζ, μπουγιουκ ἐντεφιζ) μεγάλη παπᾶ καὶ ἀναιδέστατε, δὲν θὰ σὲ σφάζω, γιατί ἔξέρεις ἐγὼ πόσον σ' ἀγαπῶ! Δι' αὐτὸ δὲ καὶ κούρασα τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς νὰ σκάβουν γιὰ νὰ σὲ κάνουν ἕνα

ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ (*)

Ὁφείλομεν νὰ μελετῶμεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μὲ πίστιν καὶ εὐλάβειαν, πλήρεις τοῦ πνεύματος τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ἢμπορεῖ, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχη ρήγμα μεταξύ τῆς Γραφῆς καὶ τῆς Παραδόσεως. Κάθε ἀναγνώστης τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ δὲν ἐννοεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸν θεόπνευστον χαρακτήρα αὐτοῦ τὸν ὁποῖον μελετᾷ,

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 54.

ὄντᾳ (δωμάτιον), ὅπου θὰ σὲ χῶσω μέσα ζωντανὸν νὰ περάσης ὅλα τὰ χρόνια τῆς ζωῆς σου». Ὁ φοβερός ἐκεῖνος σαρκασμὸς ἐπάγωσε τὸ αἷμα εἰς τὰς φλέβας τοῦ Γρηγορίου. Τώρα εἶδε πλέον τὸ οἰκτρὸν τέλος τοῦ ἐπερίμενε. Μία σκοτοδίνη ἐθλόωσε τὰ μάτια του. Ἀνέπνευσε μὲ δυσκολίαν. Κάτι ἠθέλησε νὰ ἀρθρώσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε καὶ, τὴν στιγμὴν πού οἱ δύο ἐκ τῶν δημίων του ἔσχυψαν γιὰ νὰ τὸν κρατήσουν ἀπὸ τὰ χέρια καὶ νὰ τὸν σύρουν πρὸς τὸν τάφον, τὸ πρόσωπόν του ἔγινε καταπόρφυρον, ἔγειρε τὴν κεφαλὴν του καὶ ἔπεσεν ἄπνους εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. Προφανῶς εἶχεν ὑποστῆ συμφορῆσιν τοῦ ἐγκεφάλου.

Τοιαύτη, λοιπόν, ἦτο ἡ ἐκκλησιαστικὴ, ἡ κοινωνικὴ καὶ ἡ ἐθνικὴ δράσις ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τοῦ ἀλήστου μηνῆος Ἐθνομάρτυρος Μητροπολίτου Κυδωνιῶν Γρηγορίου καὶ τοιοῦτο μαρτυρικὸν ἐπισφράγισμα ἔσχεν ἡ ζωὴ του, ἥτις πράγματι ὑπῆρξε μίᾳ ἀτελείωτος σειρὰ ἀγῶνων καὶ θυσιῶν, χωρὶς ἀνάπαυλαν, μίᾳ σταυροφόρος πορεία, ἥτις ἤρχισεν ἀπὸ τῶν ἐσχαιτιῶν τῆς Μακεδονίας καὶ κατέληξεν ἔξω τῆς πόλεως τῶν Κυδωνιῶν μὲ τὸ φρικτὸν μαρτύριον.

Δι' ὅλου τοῦ βίου του ὁ αἰμῆνος Ἱεράρχης ἔμεινε «πιστὸς ἄχρι θανάτου» εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ Ἔθνος. Ἐκακοπάθησεν «ὡς καλὸς Στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ», ἐξεκένωσε μέχρι τρυγὸς τὸ ποτήριον τῶν δοκιμασιῶν καὶ τῶν θλίψεων καὶ ἐξεδαπάνησεν ἀφειδῶς ὄλας του τὰς δυνάμεις ὑπὲρ τοῦ Ποιμνίου του. Χωρὶς νὰ καμφθῆ, χωρὶς νὰ κλονισθῆ, ἐβάδισε τὸν δρόμον τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἀντίκρουσε τὸ μαρτύριον μὲ ἀπαράμιλλον γενναιοψυχίαν καὶ, τέλος, ἔδωκε τὴν ψυχὴν του χαίρων, εἰς τὸν βωμὸν τῶν ἱερωτέρων καθηκόντων. Ἀναμφισβητήτως, ὑπῆρξεν «ὁ ποιμὴν ὁ καλός», ὅστις «ἔθυσσε τὴν ψυχὴν του ὑπὲρ τῶν ἰδίων προβάτων».

Πίπτων ἐπὶ τοῦ νεοσκαφοῦς τάφου του ὁ ἡρωϊκὸς Ἱεράρχης κάτι ἐψέλισεν. Ἀσφαλῶς θὰ ἐπανέλαβε τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε, τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα, ἀπόκειται μοι λοιπόν ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος».

[Τέλος]

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ΙΑΚΩΒΟΣ

διότι μία τοιαύτη κατανόησις δὲν δίδεται εἰς ἕνα μεμωμένον ἄνθρωπον. Ἡ ἀντίληψις αὐτὴ δὲν παραχωρεῖται εἰς τὸν μελετητὴν παρὰ ὅταν εὐρίσκειται οὗτος ἠνωμένος με ὄλους ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ ἰδέα, ὅτι ἡμποροῦμεν δῆθεν νὰ διακρίνωμεν μόνοι μας, ὑπ' εὐθύνην μας, τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἡμποροῦμεν νὰ γίνωμεν οἱ συνομιληταὶ τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἀπατηλὴ. Τὸ θεῖον τοῦτο δῶρον λαμβάνομεν μόνον διὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἀποκτῶμεν τὸ δῶρον τοῦτο ἀμέσως καὶ ἐν πληρότητι ἐν τῇ ἐνώσει μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῷ ναῶ, ὅπου τῆς ἀναγνώσεως τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ προηγείται καὶ ἀκολουθεῖ εἰδικὴ προσευχὴ. Ζητοῦμεν ἐκεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ ἀκούσωμεν τὸν λόγον Του καὶ νὰ ἀνοίξωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πνεύματός μας.

Τὰ θεῖα λόγια, εἶναι ἀληθῆς, ἡμποροῦν βεβαίως νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν ἀτομικὴν συνείδησιν καθενός, νὰ γίνουν ἐν ἀτομικὸν κτῆμα χάρις εἰς τὴν ἰδικὴν των ἀποτελεσματικότητά τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν του φανέρωσιν. Οἱ προτεστάνται ἔχουν δίκαιον νὰ βεβαιῶνουν τοῦτο. Ἐὰν δὲν ὑπάρχει αὐτὴ ἡ ἄμεσος ἀτομικὴ πρόσκτησις, ἡ Ἁγία Γραφή γίνεται τὸ ἱερὸν φετίχ, διὰ τὸ ὅποιον εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ». Ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει προσωπικῶς νὰ συναντήσῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ τὸν καταλάβῃ ἀτομικῶς. Ἡ ἀντίληψις αὐτὴ ἡμπορεῖ νὰ εἶναι ἄμεσος ἢ ὄχι. Δὲν εἶναι ἄμεσος, ὅταν δεχόμεθα ἀληθείας τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ὄχι ἀπ' εὐθείας ἐκ τῆς Γραφῆς, ἀλλὰ διὰ μέσου τῆς θείας Λειτουργίας, τῶν εἰκόνων, τῶν κηρυγμάτων κ.λ.π. Ὅπως δὲποτε ἡ προσωπικὴ συνάντησις εἶναι δυνατὴ μόνον ἐὰν εἴμεθα ἐν πνευματικῇ ἐνώσει μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐὰν δὲν αἰσθανώμεθα ἑαυτοὺς μακρὰν τῆς Ἐκκλησίας, ἐὰν μετέχωμεν εἰς τὴν ὀλοκληρωμένην ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ὅμως ἡ συνάντησις πρέπει νὰ εἶναι ἀτομικὴ. Καὶ φρονοῦμεν ὅτι μεταξὺ τῆς προτεσταντικῆς ἀπόψεως καὶ τῆς ἀπόψεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει πραγματικὴ διαφωνία: ἡ ἀντίθεσις εἶναι κυρίως ἐξωτερικὴ. Διότι καὶ ὁ προτεσταντισμὸς ἐπίσης παραδέχεται τὸν Κανόνα τῶν ἱερῶν βιβλίων ὡς μίαν βᾶσιν, ἡ ὅποια ὀφείλει νὰ μᾶς ὁδηγή. Οἱ μεταρρυθμισταὶ ἤθελαν νὰ προσλάβουν τὴν Βίβλον παρὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ, φαίνεται, δὲν ἡμποροῦμεν νὰ ἐξαγάγωμεν μεθ' ἡμῶν τὴν Βίβλον, ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, διότι ἔξω τῆς Ἐκκλησίας γίνεται ἀπλῶς μία συλλογὴ βιβλίων, ἐν ἀνθρώπινον κείμενον, «γραφαί». Ἐπομένως ἡ Ἐκκλησία μᾶς παρουσιάζει τὴν Γραφὴν ὡς λόγον Θεοῦ, εἰς τὸν Κανόνα τῶν ἱερῶν βιβλίων. Καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ Παράδοσις δίδει τὴν ἀπόδειξιν τούτου. Μόνον τὸ ὑπέροχον ἡμπορεῖ νὰ μαρτυρήσῃ περὶ ὑπεροχῆς. Ἡ Ἐκκλησία, ἥτις περιλαμβάνει ἐντὸς αὐτῆς τὴν θείαν ζωὴν, ἠνωμένη μετὰ τὰ ἀνθρώπινα, ὁμιλεῖ δι' αὐτὸ, τὸ ὅποιον εἶναι θεῖον, ἰδιαιτέρως δὲ περὶ τοῦ θείου χαρακτῆρος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀτομικῶς, οὗτος ἡμπορεῖ νὰ εὕρῃ μὲν τὸν χαρακτῆρα αὐτὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ δὲν εἶναι αὐτὸς οὗτος ἡ Ἐκκλησία. Ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀναγνωρίζεται ὡς τοιοῦτος διὰ τῆς κατεργασίας τοῦ Κανόνος τῶν ἱερῶν βιβλίων. Ἐξ ἄλλου ὁ Κανὼν οὗτος δὲν ὀρίζει δι'

ἐνός νόμου ἐξωτερικοῦ, ὅτι ὀφείλομεν ἢ ὄχι νὰ ἀναγνωρίζωμεν βιβλία τινὰ ὡς ἱερά. Μαρτυρεῖ μᾶλλον τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἤδη ἀποδεχθῆ αὐτὸ, ἐκφράζει, ἐπιβεβαιώνει, ἐπικυρώνει αὐτὴν τὴν παραδοχὴν, διὰ τὴν ὅποιαν δὲν πρέπει πλέον νὰ ἀμφιβάλλωμεν. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία, ἥτοι ἡ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων, ἥτις ἐκφράζει τὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας, δίδει ἀληθινὴν ἐκφρασιν, ἀσάλευτον διατύπωσιν τούτου, ὅπερ προϋπάρχει ἤδη ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας, τούτου ὅπερ δίδεται παρὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τοῦ παρέχοντος τὴν ζωὴν αὐτὴν. Καὶ ἡ Σύνοδος δὲν ἐνεργεῖ ὡς μία Ἐκκλησία, ἀλλ' ὡς ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας, ὡς κεφαλὴ ἢ στόμα αὐτῆς. Μετὰ τὴν ἐπίσημον διακήρυξιν τῆς ἀληθείας, ἥτις εἶχε γίνῃ προηγουμένως ἀποδεκτὴ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Κανὼν τῶν ἱερῶν βιβλίων ἀποβαίνει βᾶσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, νόμος μετὰ τὸν ὅποιον ἡ ἀτομικὴ ἐκκλησιαστικὴ συνείδησις ὀφείλει νὰ συμμορφοῦται.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Παράδοσις καθημερινῶς δημιουργεῖται καὶ ποτὲ δὲν σταματᾷ. Δὲν εἶναι μόνον τὸ παρελθόν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ τὸ παρόν. Εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν Κανόνα, ἡ Ἀρχαία Ἐκκλησία δὲν συνέτασσε τὰς διατάξεις τῆς, παρὰ ὑπὸ τὸν τύπον ἀπαντήσεων ἐντελῶς γενικῶν, ἀκόμη καὶ διὰ ζητήματα, τὰ ὅποια ἀνεκκυπτοῦν τότε. Ἡ Ἐκκλησία ἔλεγε μόνον ἐν πράγματι: ἥτοι ποῖα εἶναι τὰ βιβλία, τὰ ἀποτελοῦντα μέρος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ ποῖα εἶναι τὰ μὴ ἀποτελοῦντα μέρος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Δὲν συνέστησε λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία παρὰ ἐν εἶδος γενικοῦ καταλόγου τῆς Γραφῆς. Αἱ ἀποφάσεις αὗται ἔχουν μίαν ἀπόλυτον ἀξίαν, ὡς πρὸς αὐτὸ ὅπερ εἶναι ἀποκεκλεισμένον ἢ δὲν περιέχεται εἰς αὐτόν. Πρόκειται δηλαδὴ διὰ μίαν ἀρνητικὴν ἐτυμηγορίαν σαφῆ καὶ ἀπλήν, ἥτις ἔχει βεβαίως μίαν σημασίαν πρώτης τάξεως. Ἀντιθέτως ἡ θετικὴ ἐτυμηγορία δὲν συνίσταται παρὰ εἰς μίαν κρίσιν πολλῶν γενικῶν, ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν βιβλίων τῶν ἐγκλεισμένων ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Κανόνος. Δὲν δίδει ἐνδείξεις ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς θεοπνευστίας, ἥτις διαφέρει κατὰ τὰ βιβλία. Δὲν λέγει τίποτε ἐπὶ τῶν ἀμέσων συγγραφέων τῶν βιβλίων τοῦ Κανόνος. Καὶ ὅμως, τὰ πραγματικὰ ὀνόματα αὐτῶν τῶν συγγραφέων εἰς ὀρισμένας περιπτώσεις δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ ὀνόματα, ἅτινα φέρουν οἱ τίτλοι (π.χ. ἡ Πεντάτευχος, τοῦλάχιστον εἰς μερικὰ τμήματα, πολλοὶ Ψαλμοί, αἱ Παροιμίαι, τὰ βιβλία τῆς Σοφίας κλπ., ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ τὰ Συνοπτικὰ Εὐαγγέλια ἐξεταζόμενα ὡς πρὸς τὰς πρώτας των πηγὰς). Τίποτε δὲν λέγεται ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς θεοπνευστίας αὐτῆς καθ' ἑαυτῆς, τῆς ἀμοιβαίας σχέσεως τοῦ θείου καὶ τοῦ ἀνθρώπινου, ἡ ὅποια ἐνεργεῖται ἐκεῖ, οὔτε ἐπὶ τῆς ἐνεργείας τῆς σχέσεως μεταξύ περιεχομένου τῶν βιβλίων καὶ τοῦ ἱστορικοῦ των περιβάλλοντος. Μὲ μίαν λέξιν, αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἀρχαίας Ἐκκλησίας δὲν θίγουν σχεδὸν καθόλου τὰ ὅρια τῆς Ἐπιστήμης τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης—εἰσαγωγῆς-κριτικῆς—ἐρμηνευτικῆς—ἡ ὅποια ἔλαβεν ἔκτοτε μίαν κατεργασίαν ἐπιστημονικὴν τόσον γόνιμον καὶ ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων τόσον ἀπροσδόκητον.

Ἡ ἐπιστήμη αὐτὴ πολὺ ἀπέχει ἀπὸ τὴν πλήρω-

σίν της και δὲν εἶπε τὴν τελευταίαν λέξιν. Θέτει ἀκόμη ἐρωτήματα, εἶναι ἡ περιοχὴ τῆς Παραδόσεως, ἡ ὁποία ζῆ και δημιουργεῖται. Ἡμεῖς ἐπίσης ἠκολουθοῦμεν τὴν ἱστορικὴν πορείαν και ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ φαίνεται νὰ ἐξελίσσεται κατὰ τὴν ἰδικὴν μας ἀντίληψιν. Δὲν ἀλλάσσει ὡς πρὸς τὸ αἰώνιον περιεχόμενον του, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ περίβλημα, ὅπερ εἶναι προσιτὸν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην κατανόησιν.

(Ἀπὸ τὸ βιβλίον «Ἡ Ὁρθοδοξία» τοῦ Σεργίου Βουλγακώφ. Μετάφρασις).

Ἄρχιμ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΜΠΑΡΔΑΚΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἄξιοι ἐπαίνων και εὐλογιῶν.

Αἰ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἔναγχος, μετὰ μεγίστων τιμῶν και ὅπὸ τὸ γενικὸν πένθος, κηδευθέντος μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν, ἐκ πασῶν τῶν κοινωνικῶν τάξεων, πάγκοινοι και πολυειδεῖς ἐκδηλώσεις τιμῆς και εὐλαβείας πρὸς τὴν ἱερὰν αὐτοῦ μνήμην μαρτυροῦσι, σὺν ἄλλοις, και τὸν στενὸν ψυχικὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ σύνδεσμον πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἐθνικῇ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ πνευματικούς του ἡγέτας. Ἡ τοιαύτη δὲ διαπίστωσις, τιμῶσα τὴν τε εὐσέβειαν και τὴν εὐθυκρίσιαν τοῦ λαοῦ μας, προκαλεῖ ἀναμφιβόλως τὴν δικαίαν ὑπερηφάνειαν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ πλήρωμα αὐτῆς τοῦτο και καθιστᾷ ἄξιον τοῦ ἐπαίνου και τῶν εὐλογιῶν αὐτῆς πάντα τοὺς συγκροτοῦντας αὐτό.

Ὁ τριπλοῦς ἑορτασμός.

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν συνέπεσαν, ὡς γνωστόν, ἡ ἑορτὴ τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τὴν τοῦ Ἐδαιγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου και τὴν μετ' αὐτῆς συνδεμένην ἐθνικὴν ἑορτὴν τῆς Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας και ἐδόθη οὕτω εἰς τοὺς ὀρθοδόξους Ἕλληνας ἡ εὐκαιρία νὰ συμπανηγυρῶμεν τὴν ἱερὰν ἐπέτειον τριῶν ἐξόχως σημαντικῶν και χαρμοσύνων, ἀλλὰ και ἐξόχως διδασκτικῶν, γεγονότων τῆς τε θρησκευτικῆς, καθ' ὅλου, και τῆς ἐκκλησιαστικῆς και ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἐδαιγελισμοῦ ὑπέμνησε «τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον και τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου τὴν φανέρωσιν» και ὑπεγράμμισε τὴν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα θεϊκὴν ἀγάπην, ἥς ἕνεκα «ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ» ἐγένετο «υἱὸς τῆς Παρθένου», καθ' ἃ ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ εὐηγγελίσατο, κομίσας ἐπὶ τῆς γῆς τὸ «Χαῖρε», τὸ «τῆς λύτης ἀντίθετον». Ἡ ἀνάμνησις τοῦ θριάμβου τῆς Ὁρθοδοξίας ἐδίδαξε δι' ὁποίων και ὁπόσων σκοπέλων και ὑφάλων διήλθε τὸ σκάφος τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ἐκκλησίας και πῶς αὕτη διεφυλάχθη ἀπὸ τούτων ἀλώβητος, διατηρήσασα τὴν ἀποστολικὴν πίστιν ἀμώμητον ἐν τῷ μέσῳ τῶν τρικυμιῶν και τῶν λαϊάπων τῆς μακραίωνος πάλης αὐτῆς πρὸς τὸ ψεῦδος. Ἡ δὲ ταυτόχροнос τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Παλιγγενεσίας ἐπέτειος ὑπέμνησεν, ἀπαξ ἔτι, πῶς ὁ ἐν τῷ Βυζαντίῳ ἀναβιώσας διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ και μετ' αὐτοῦ ἀρρηκτικῶς συνδεθεὶς Ἕλληρισμός κατώρθωσε νὰ ἐπιζήσῃ τῆς μακρᾶς και

στυγερᾶς δουλείας, ὥστε νὰ ἐξέλθῃ ταύτης εἰς ἐλεύθερον βίον, χάρις εἰς τὸν πρὸς τὴν ἀρετὴν ἔρωτα και τὴν εἰς τὰς ἱερὰς αὐτοῦ παραδόσεις ζηλότυπον ἐμμογήν του, ὑπὸ τὴν ἀγαθοποιὸν και ζωογόνον σκέπην και προστασίαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἥς οἱ λειτουργοὶ και ποιμένες, και μέχρις αἵματος ἔτι, ἠγωνίσθησαν πάντοτε ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου αὐτῶν.

Τοιαύτην πίστιν κατέχοντες, εἰς Ἐκκλησίαν τοιαύτην ἀνήκοντες και Ἔθνος τοιοῦτο συγκροτοῦντες, δικαίως, βεβαίως, δοξολογοῦμεν τὸν Θεὸν και εὐχαριστοῦμεν Αὐτῷ διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐνοίαν Αὐτοῦ ταύτην. Ἀλλὰ και οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῶμεν τὰς ἐναντι τῆς θείας ταύτης εὐνοίας ὑποχρεώσεις ἡμῶν και τὸ καθήκον, ὑπὲρ βαρύνει ἡμᾶς δι' ἣν παρὰ τῶν Πατέρων ἡμῶν ἔχομεν παραλαβόντες ἱερὰν και ἔνδοξον κληρονομίαν.

«Νηστειαν δεκτὴν...».

«Τῶν λογισμῶν τὰ πάθη δεῦτε δουλώσωμεν, πνευματικαῖς ἑαυτοὺς πτέρυξι περιστειλαντες», συμβουλεύει τοὺς πιστοὺς, κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, εἰς ἐκ τῶν ἱερῶν μελωδῶν τοῦ Τριωδίου. Διότι «ἀληθῆς νηστεία, ἡ τῶν κακῶν ἀλλοτριώσις, ἐγκράτεια γλώσσης, θυμοῦ ἀποχή, ἐπιθυμιῶν χωρισμός, καταλαλιάς, ψεύδους και ἐπιουρκίας», ὡς ψάλλει ἄλλος. Καὶ ἄλλος πάλιν τονίζει ἀποστολικῶς: «Ἴδου νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας. Ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους και ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα τοῦ φωτός». Ἄλλος δὲ ἐπαναλαμβάνει τὸ τοῦ Προφήτου: «Λύσωμεν πάντα σύνδεσμον ἀδικίας, διαρρήξωμεν στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων πᾶσαν συγγραφὴν ἀδικον διασπάσωμεν δώσωμεν πεινώσιν ἄρτον και πτωχοὺς ἀστέγους εἰσαγάγωμεν εἰς οἴκους».

Ἴδου τί διδάσκει και τί ἀπαιτεῖ διὰ τὸν, ὃν θεία χάριτι διανόομεν, καιρὸν τῶν ἁγίων Νηστειῶν ἡ Ἀγιωτάτη ἡμῶν Ἐκκλησία. Μόνον δὲ ὑπὸ τὰς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τόσον ἐμφαντικῶς τονιζόμενας προϋποθέσεις ταύτας καθίσταται ἡ νηστεία «ἀληθῆς και εὐπρόσδεκτος». Διότι ὁ καιρὸς οὗτος εἶναι «καιρὸς τῶν πνευματικῶν ἀγώνων» και, μόνον ἐφ' ὅσον ὡς τοιοῦτος χρησιμοποιεῖται, ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ.

Εἴθε οὐδεὶς νὰ ὑπολειφθῇ εἰς τὴν κατανόησιν και εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ τοῦ «καιροῦ τῆς νηστείας». Διότι ἡ τοιαύτη κατανόησις και ἐκπλήρωσις ἐνὸς τόσον ὑψηλοῦ και ἁγίου σκοποῦ δὲν θὰ ἔχῃ μόνον ἐπὶ τῶν ἀτόμων τὰ σωστικά του ἀποτελέσματα. Ὁ ἀποτελέσει και διὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἀτόμων τούτων συγκροτούμενην κοινωνίαν σημαντικώτατον — τὸν σημαντικώτερον ἴσως — παράγοντα τῆς ἠθικῆς και πνευματικῆς ἀνασυγκροτήσεως, ἥς πρώτιστα πάντων ἔχομεν σήμερον ἀνάγκην.

Ἐμπρός, λοιπόν! Ἐνωτισθώμεν πάντες τῶν ἁγίων ῥημάτων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας και μὴ ὀρρωδῶμεν πρὸ οὐδενὸς ἐμποδίου. Δεῦτε πάντες «νηστεύσωμεν νηστειαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ».

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἐν τῇ ἐκτάκτῳ αὐτῆς συνεδρίᾳ τῆς παρελθ. Τετάρτης, 21ης φθίνοντος μηνός, μετὰ τὴν ἀναγγελίαν τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, τὴν εἰς τὴν μνήμην τοῦ κοιμηθέντος Πρωθιεράρχου ἀπόδοσιν τῶν πρώτων μεταθανάτιων τιμῶν καὶ τὸν καθορισμὸν τῶν κατὰ τὴν κήδευσιν τοῦ σепτοῦ αὐτοῦ σκήνων, ὡς λεπτομερέστερον ἀναγράφονται ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος φύλλου, ἀπεφάσισε τὴν σύγκλησιν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας διὰ τὴν αὔριον Πέμπτην (29ην), πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ κανονικοῦ διαδόχου τοῦ μεταστάντος καὶ ἐκάλεσε τηλεγραφικῶς πρὸς τοῦτο πάντας τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ Σεβ. Μητροπολίτας τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Ὁ ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου, συμφώνως τῷ Καταστατικῷ Νόμῳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὀρισθεὶς, τῇ 21ῃ φθίνοντος μηνός, ὡς Τοποτηρητῆς τοῦ, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ Σπυριδωνος, χηρεύσαντος Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου Σεβ. Μητροπολίτης Βεροῦσας καὶ Ναούσης κ. Ἀλέξανδρος, ἀνέλαβεν αὐθημερόν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ταῦτα, ἅτινα θ' ἀσκήσῃ μέχρι τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας ἐκλεγχομένου νέου Ἀρχιεπισκόπου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Κατ' αὐτὰς ἐξεδήμησαν πρὸς Κύριον ὁ ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἀπὸ μακροῦ ἐφησυχάζων πρῶτην Ἐπίσκοπος Μηλιτουπόλεως Ἱερόθεος καὶ ὁ Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως Γεννάδιος.

—Ὁ «Ἀπόστολος Ἀνδρέας» ἐδημοσίευσε διὰ μακρῶν τὰ κατὰ τὴν εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος ἐπίσκεψιν τοῦ Μακ. Πατριάρχου τῶν Σέρβων κ. Βικεντίου καὶ τὰς κατ' αὐτὴν ἀνταλλαγείσας λίαν χαρακτηριστικὰς προσφωνήσεις.

—Κατὰ τὴν ἐσχάτως πραγματοποιηθεῖσαν ἐν Λονδίῳ συνεδρίᾳ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς «Ἐνώσεως τῆς Ὀρθοδόξου Νεολαίας ἐν Μεγ. Βρετανίᾳ», ἀπεφασίσθη καὶ ἀπεστάλη τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ εὐλαβῆς μήνυμα διαβεβαίωσης περὶ τῆς βαθυτάτης συμπαθείας καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν συγκροτούντων αὐτὴν, «ἐπὶ ταῖς ἐμπειροῦσαις στενοχωρίαις τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας», καὶ περὶ τῆς πρὸς αὐτὴν «στενῆς ἀφοσίωσός» των.

—Καθ' ἃ ἐπληροφόρησε τὴν Α.Θ.Π. ὁ ἐν Σίδνεϋ παρακολουθήσας τὰς ἐργασίας τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκ. Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Μελίτης κ. Ἰάκωβος, ἐγένετο ὁμοθυμῶς ἀποδεκτὴ ἡ ἐκ μέρους τοῦ Οἴκου ἐν Πατριαρχείῳ δι' αὐτοῦ γενομένη πρόσκλησις, ὅπως ἡ μὲν Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Π. Σ. Ε. συνέλθῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 13ῃ-15ῃ Αὐγούστου 1958, ἡ δὲ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τῇ 16ῃ-23ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνός ἐν Ρόδῳ. Τὸ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ Οἴκου ἐν Πατριαρχείῳ πρόγραμμα θὰ προταθῇ, μετὰ προηγουμένην μετὰ τῆς Α. Θ. Π. προσωπικὴν συνεννόησιν, ἐν τῇ κατ' Αὐγουστον ἐ. ἔ. ἐν Βουδαπέστῃ προσεχεῖ Συνελεύσει τῆς Κεντρ. Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Καθ' ἃ πληροφοροῦμεθα ἐκ Δαμασκού, ὁ μεταβὰς ἐκεῖσε τὸν παρελθόντα Νοέμβριον Αἰγύπτιος ὑπουργὸς ἀνευ χαρτοφυλακίου κ. Ἀνβάρ ἄλ Σαντάι ἐπισκέφθη τὴν Α. Θ. Μ. τὸν Πατριάρχην Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρον καὶ ὑπέβαλεν αὐτῷ τὰς εὐχαριστίας τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Αἰγύπτου, διὰ τὴν ἔναντι τῶν ἀραβικῶν χωρῶν, καὶ πρὸ παντὸς τῆς Αἰγύπτου, στάσιν του, ἔσχε δὲ μακρὰν μετὰ τῆς Α. Θ. Μ. συνομιλίαν ἐν σχέσει πρὸς τὰ ζητήματα τοῦ ἀραβικοῦ κόμου.

—Ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πατριάρχης, καθ' ὁμόφωνον γνώμην τῆς περὶ αὐτὸν Ἱεράς Συνόδου, ἀπένειμεν εἰς τὸν Πρωθυπουργὸν

τῆς Αἰγύπτου στρατηγὸν Νασσέρ τὴν μεγάλην ταῖνιαν τοῦ τάγματός των ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου. Ταύτην δ' ἐπέδωκαν αὐτῷ οἱ πρὸς τοῦτο ἀποσταλέντες εἰς Κάϊρον Σεβ. Μητροπολίται Ἐπιφανείας καὶ Βύβλου, οἵτινες ἐγένοντο τιμητικῶς δεκτοὶ καὶ ἐξετίσθησαν καθ' ὅλην τὴν αὐτῆθι διαμονὴν των ὑπὸ τοῦ αἰγυπτίου Πρωθυπουργοῦ, τυχόντες ἅμα μεγάλων περιποιήσεων ἀπὸ μέρους τῶν θρησκευτικῶν καὶ τῶν σημανούντων λαϊκῶν κύκλων τῆς αἰγυπτιακῆς πρωτεύουσας.

—Ἐπὶ τοῦ ἐκ Λιβάνου κ. Ἰωσήφ Μαλάκ ἐξεδόθη προσφάτως βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Κύπρος καὶ ἡ τουρκικὴ βαρβαρότης κατὰ τὸν 20ὸν αἰῶνα». Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἀποσταλὲν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κ. Μακάριον, ἔτυχε τῶν εὐλογιῶν καὶ τῶν θερμωτάτων εὐχαριστιῶν αὐτοῦ, διερμηνεύσαντος καὶ τὰς εὐγνώμονας εὐχαριστίας τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Κατὰ δημοσιογραφικὰς εἰδήσεις ἐξ Ἱερουσαλήμ, ἡ διὰ τὴν 23ην τοῦ παρελθόντος μηνός Φεβρουαρίου ὀρισθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου ἐκλογὴ νέου Πατριάρχου ἀνεβλήθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῆς Ὑπεριορδανίας, κατόπιν αἰτήσεως τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ διαβιούντων ὀρθοδόξων.

ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τῇ 20ῃ παρελθόντος μηνός ἐξελέγη Πατριάρχης Κιλικίας διὰ τὴν Ἀρμενικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Συρίας, τοῦ Λιβάνου καὶ τῆς Κύπρου ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Χαλεπίου κ. Ζάρεχ. Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ἐν τῷ προαστείῳ Ἀντύλπας τῆς Βηρυττοῦ ὑπὸ 50μελοῦς ἐκ Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν Ἐκλογικῆς Συνελεύσεως.

Ὁ Καθολικὸς τοῦ Ἐσμιατζίν, πρῶτος τῇ τάξει Πατριάρχης τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, ἀφικόμενος εἰς Βηρυττόν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ὡς πιστεύεται, ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐκλογὴν μέχρι πέρατος τῶν διαπραγματεύσεων πρὸς ἔνωσιν τῶν ὑφισταμένων δύο ἀντιθέτων μερίδων, μὴ ἐπιτυχῶν τὴν ἀναβολὴν, ἀνεχώρησεν ἐκ Βηρυττοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκλογῆς, δηλώσας ὅτι λίαν προσεχῶς θὰ συγκαλέσῃ εἰς Ἱεροσόλυμα Σύνοδον ἀπάντων τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας.

= Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α =

Ἱερά Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 63 τοῦ Α. Ν. 2200/40, «περὶ ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν Διακονικὴν θέσιν τακτικοῦ Διακόνου τῆς Ἑνορίας Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμησῆς Θεοτόκου Λαγκαδᾶ, ἵνα ὑποβάλωσιν ἡμῖν, ἐντὸς μηνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρῶσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς Διακονικῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονικίᾳ τῇ 14ῃ Μαρτίου 1956

† Ὁ Θεσσαλονικῆς Π α ν τ ε λ ε ῖ μ ω ν

"ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΝΤΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Βεροῦσις καὶ Ναούσης ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

† Ὁ Λήμιου ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΕΜΜΑΝ. Γ. ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ

Πρώτοπρεσβύτερος—Κατηχητῆς

Ἐπεθεὸς Τυπογραφείον: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἰαοῦ 1.